

Esayi

Nabi Esayi Alaa Falan Naxan Sεbε

Heburu xuini, Nabi Esayi xinla bunna nεen fa fala, “Alatala nan marakisi tiin na.” Falani ito nan findixi Kitabun yireni ito falan xunna ra, bayo xaranni ito kui, en na a toma nεn fa fala, a Alatala, Isirayilaa Ala mən yigin nun kisin fima a yamaan ma.

Nabi Esayi a sεbεni ito yitaxunxi dəxə saxan nan na lan Isirayila yamana fe taruxun waxatine ma. A yire singena keli sora 1 han 39, na lanxi feene nan ma naxanye danguxi keli jee kemε soloferε jee tongue naaninna ma han jee kemε soloferε benun Marigi Yesu xa bari. Na waxatini, Nabi Esayi nan yi Alaa falan nalima Yerusalen yi. Misiran yamanan sεnbεn yi gbo Isirayila sogeteden yi-ifanna ma. Asiriya yamanan sεnbεn yi gboma ayi a kəmen fəxəni. Isirayila yi lu mangaya sεnbεma firinne longonna ra. Nayi, yεngεne yi lu kelε Isirayila nun Yuda nun yamana gbεtεye tagi. Tərə waxatini ito yi, Esayi yi a falama Isirayila kaane xa nεn a e xa la Ala ra e yi e lannayaan sa a yi.

A yire firindena keli sora 40 han 55, na xili nεn waxatina nde yi a “Isirayila madəndənna.” Ala xuiin naxanye menne yi, ne yamaan madəndənma nεn a yi e sεnbε so. A mi luxi alo a yire singena. Na waxatini, Asiriya kaane mi yi fa findixi yamanan sεnbεmaan na fə Babilən kaane. Ne yi Yerusalen taan suxu yεngεni jee kemε suulun jee tongue solo-masexε nun soloferε benun Marigi Yesu xa bari, e yi siga a dugurenne fəxə kedenna ra konyiyani.

Nabi Esayi yi muxu suxine ralimaniya Alaa falane xon. A naxa a Ala mon a yamaan naxetema nen a yamanani alo a to e ramini Misiran yi a foloni.

Kitabun yireni ito kui, waliyiya falana ndee tima lan “Alatalaa walikeen” ma. (Na sebexi sora 42.1-7 nun 49.1-6 nun 50.4-9 nun 52.13 han 53.12 kui). Na kanna, waxatina nde a luxi nen alo Ala yetena, waxatina nde alo yamaan naxan Alaa falan suxi, waxatina nde yi mon, a luxi nen alo Perise mangan Kirusi. Na falana ndee Yesu fa feen yebaxi nen nee kemel wuyaxi benun a xa bari katarabi Esayi sora 53 ma.

Esayi yire saxandena sora 55 han 66, na lanxi muxu suxine xete waxatin nan ma Yuda yamanani nee kemel suulun tonge saxan nun solomasex benun Marigi Yesu xa bari. Na waxatini, Perisene yi noen seta Babilon yamanani. Nayi, Yuda kaane yi fa noe xete nen Yuda yi. Perisene manga Kirusi kedin sebe nen na waxatini naxan a ragidi a Isirayila kaane mon xa Ala Batu Banxi nen ti. Muxu suxin xetena a konni, na mi findixi fe boroxxi ra bayo taan kalaxin nan yi a ra. Na nan na ra, Esayi yi xibaru fajin nali toro muxuni itoe ma naxanye bata tunnaxelo e ma. Marigi Yesu Esayi a falane nan tongoxi alogo a xa a yete fa xunna yeba. Na sebexi Luka 4.16-21 kui.

¹ Feni itoe maknen Amesi a dii xemena Esayi nan xa lan Yuda nun Yerusalen ma, Yusiya nun Yotami nun Axasi nun Xesekiya Yuda mangane waxatine yi.

Yama murutexina fe

² Kore xonna, ito ram!

Bəxə xənna, i tuli mati!
 Amasətə, Alatala falan tima, a naxa,
 “N bata diine ragbo,
 n yi e maxuru,
 koni e bata murutə n ma.
³ Ningena a kanna kolon,
 sofanla a kolon
 a kanna a dəgema dənaxan yi,
 koni Isirayila mi sese kolon,
 n ma yamaan mi sese famuma.”
⁴ Gbalon yama yulubitəni ito xa,
 siyaan naxan hakəne goronna binya,
 fe naxi rabane bənsənna,
 dii tinxintareni itoe!
 E bata Alatala rabejin,
 e yi e mə Isirayilaa Ala Sarıjanxin na,
 e xun xanbi so a yi.
⁵ Ε wama a mən xa ε bənbə minən ma,
 ε to luma murutə a ma?
 Ε xunna birin bata findi furen na,
 ε bəjenen birin səxəlexi.
⁶ Keli ε sanna ma han ε xunna,
 sese mi kendə.
 Maxələdene nun bənbə fəxəne nun fure dəeñe ε
 fatin birin ma,
 muxe mi naxanye dandanma,
 muxe mi e maxidima,
 muxe mi turen tima e dε.
⁷ Ε yamanan luxi nən
 alo tonbon naxina,
 ε taane bata gan.
 Xəjnəne ε yamanan sansine kalama ε yee xəri.
 Ε bəxən bata halagi,
 a lu alo yaxune na dangu a yi.

⁸ Siyon taan nan keden pe luxi
alo bubun manpa bili nakoni
alo gagen kəkunba xee ni
alo yaxune na taan nabilin a yengε xinla ma.

⁹ Xa Alatala Sənben Birin Kanna
mi yi muxe lu a nii ra en konni nun,
en yi luma nən nun alo Sodoma taana,
en ligi alo Gomora taana.

¹⁰ Ε Alatalaa falan namε,
Sodoma mangane!
Ε tuli mati en ma Alaa sariyan na,
Gomora kaane!

¹¹ Alatala naxa,
“Ε saraxa wuyaxine tənən mundun n ma?
Ε bata yexεεne gan n xa saraxan na
e nun xuruse raturaxine turena,
han n yi wasa na feene ra.

Turane nun yexεε diine nun kətəne wunla mi fa n
kənənxi sənən!

¹² Ε na fa n yətagi,
nde a falaxi
ε xa fa n batu banxin tandem mabodon gbansan?

¹³ Ε ba fε kiseene ra n xən,
naxanye tənə mi na,
ε wusulanna tutin haramuxin na a ra n yεε ra yi.
Ε kike nənən sanle rabama
e nun Matabu Ləxəne,
ε malanne tima.

Ε haken naxanye ligama malanne yi,
ne bata n yili.

¹⁴ Ε kike nənən sanle nun ε malanne bata n niin tərə.
Goronna nan e ra n xun ma,
n bata xadan e bun.

¹⁵ Ε na ε yiine yite n maxandideni,

n mi n yεen tima ε ra.
 Hali ε n maxandi han,
 n mi n tuli matiyε ε ra.
 Wunla ε yiin birin na.

16 Ε maxa, ε yete rasarijan,
 ε yi ε kewali naxine ba n yetagī,
 ε ba fe naxine ligε.

17 Ε xaran fe fajin ligan ma,
 ε tinxinna fen,
 ε naxankata tiine ti kira fajin xən.
 Ε yi kiridine xun mayεngε kitin bolon,
 ε kajna gilene xun mafala kitini.”

18 Alatala naxa,
 “Ε fa,
 en fa feene fεsεfεsε en bode xən.
 Hali ε yulubine luxi alo wunla,
 e fixama nεn alo balabalan kεsεna.
 Hali e to gbeeli iki,
 e mən sarijanma nεn
 alo dugi fixεna.

19 Xa ε xuru,
 ε n ma falan namε,
 ε nəε yamanan bogise fajine donjε nεn.

20 Koni xa ε tondi,
 xa ε lu murutε n xili ma
 silanfanna nan ε faxama,”* Alatala dε xuiin nan
 na ra.

21 Taa tinixinxin findixi taa yalunxin na di?
 Kiti kenden yi Yerusalən yiren birin yi a fələni nun.
 Tinxin muxune nan yi dəxi na.

* **1:20: 1.20 Silanfanna:** Sofane yεngεso dεgεmana.

Koni iki, faxa tiine nan na yi.

²² Yerusalen kaane,
 ε gbetin bata findi wuren gbiin na,
 igen bata basan ε dələ fajin na.

²³ Muxu murutexine nan ε kuntigine ra
 e nun mujadene bata malan.

Dimi yi seene rafan e ma mayifuni
 e yi e gi kiseene fɔxɔ ra.

E mi kiridine xun mayɛngɛ kitin bolonma.

Kaja gilene kitine bɔtε mi e xa.

²⁴ Nanara, Marigina Alatala Sənbən Birin Kanna,
 Isirayilaa Ala Sənbəmana falan ni ito ra,
 a naxa, “Gbalona ε xa!

N nan n yetε sətəma nən n yɛngɛfane ra.

N nan n gbeen jəxəma nən n yaxune ra.

²⁵ Yerusalen kaane,
 n kelima nən ε xili ma.
 N na ε rasarijanma nən
 alo wuren gbiin na ba təen na,
 a maxa safunna ra.

N yi ε fe jaxine birin ba ε yi
 alo yəxən bama wureni kii naxan yi.

²⁶ N mən kitisa fajine fima ε ma nən
 alo a fələni,
 ε kawandi muxune yi lu
 alo a singene.

Na xanbi ra, a fa falama ε ma nən nayi,
 a taa tinixinxina, lannaya yirena.”

²⁷ Siyon taan xunbama nən kitikendən xən.
 A muxun naxanye na fa Ala ma,
 ne xunbama nən tinixinxaan xən.

²⁸ Koni murut^εdene nun yulubit^εne halagima n^εn
e bode x^on.
Naxanye na e m^ε Alatala ra,
ne fe bata dan.

²⁹ Nayi, ε yagima n^εn ε wudi binle fe ra,
ε yi naxanye batuma
e nun ε nak^o yiren naxanye sugandi ε kidene ra.

³⁰ Amas^ot^o ε luma n^εn
alo wudin naxanye d^ε yolonma,
hanma alo ige mi nak^oon naxanye yi.

³¹ Ε s^εnbe^εmane luma n^εn
alo s^εx^ε xarena,
e k^εwanle yi findi t^εε fuluxaan na
naxan t^εεn soma,
e nun e wanle yi gan e bode x^on,
muxu yo mi na t^εεn natu.

2

Alaa geyana fe

Mike 4:1-3

¹ Feni itoe mak^εn^εn Am^osi a dii x^εm^εna Esayi
nan xa lan Yuda nun Yerusal^εen ma.

² Waxati famat^oni
Alatala Batu Banxin geyaan naxan fari
na danguma n^εn geyane birin na,
a lu geyane birin xun ma,
siyane birin yi lu f^ε a ma han!

³ Siya wuyaxine fama n^εn,
e a fala, e naxa,
“Ε fa, en siga,
en te Alatalaa geyaan ma,
Yaxubaa Alaa banxini.
A xa en xaran a sigati kiine ma,

alogo en xa bira a kirane fɔxɔ̄ ra.”
 Amasɔ̄tɔ̄ sariyan minima nən Siyon yi.
 Alatalaa falan minima nən Yerusalən yi.
⁴ A findima nən kitisaan na siyane tagi.
 A yengene ḥanma nən yama wuyaxi tagi.
 E e silanfanne bɔ̄nbɔ̄ma nən
 e yi e rafala ḥinge kenne ra,
 e tanbane yi rafala wəlitene ra.
 Siya yo mi fa silanfanna tongoma gbete xili ma.
 Yəngən mi fa maxaranjəe mumɛ.
⁵ Yaxuba yixətəne, ε fa,
 en sigan ti Alatalaa kənənni!

Alatalaa ləxən findixi kitisa ləxən nan na

⁶ Ala, i bata i me i ya yamaan na,
 Yaxuba bɔ̄nsɔ̄nna,
 bayo koron bɔ̄nbɔ̄ne waraxi ayi
 naxanye sa kelixi sogeteden mabinni,
 yiimatone fan bata wuya ayi
 alo naxanye Filisitine konni.
 I ya yamaan nun siya gbetene bata so feene yi.
⁷ Yamanan nafexi gbeti fixən nun xəmaan nan na,
 a nafunla mi nəe yate.
 Yamanan nafexi soone nan na,
 a yəngə so wontorone mi nəe yate.
⁸ Yamanan nafexi susurene nan na.
 Muxune e xinbi sinma e yii fɔxən nan bun ma,
 e tan yətəen seen naxanye rafalaxi.
⁹ Nayi, muxune birin e mafelenma nən,
 e fe yi magodo.
 Ala, i nama e rakeli de!
¹⁰ ε sa ε luxun fanyene bun,
 ε so bɔ̄xən bun ma
 alogo ε xa ε gi Alatala bun ma

naxan magaxu,
e nun a binye gbeen nɔrɔna!

11 Adamadi yεε rawasoxine xun sinma nεn,
wasodene yi mafelen.

Alatala nan keden ma fe yitema na lɔxɔni.

12 Amasɔtɔ Alatala Senben Birin Kanna lɔxɔn
mamɛma
a kelima wasodene nun yεtε yigbone xili ma lɔxɔn
naxan yi,

a yi ne ragodo naxanye e yεtε yitema.

13 A kelima nεn Liban suman kuyene birin xili ma
e nun Basan yamanan warine birin

14 e nun geya gbeene nun yire matexine birin,

15 e nun kore banxine nun makantan yinne birin,

16 e nun Tarasisi kaane kunki gbeene nun gise
fajine birin.

17 Wasodene mafelenma nεn,
yεtε yigbone fe yi godo.

Alatala nan keden ma fe yitema na lɔxɔni.

18 Suxurene birin yi lɔ ayi.

19 Muxune soma nεn faranne nun yinle ra
alogo e xa e luxun Alatala ma,
naxan magaxu,
e nun a binye gbeen nɔrɔna
a na keli bɔxɔni maxadeni.

20 Na lɔxɔni,
muxune e suxure gbeti daxine nun
xεma daxine rawolima ayi nεn sulumεne nun
tuyεne bun

e suxuren naxanye rafalaxi e batu seen na.

21 E soma nεn fanye longonne nun yinle ra
alogo e xa e gi Alatala ma,

naxan magaxu
e nun a binye gbeen nərəna
a na keli bəxəni maxadeni.
²² Nayi, ε xətə adamadiine fəxə ra
nii raxili keden peen nan fa e nun sayaan tagi.
Nayi, nanse e tan na?

3

Ala Yuda rabeninma nən

¹ Marigina Alatala Sənbən Birin Kanna balon nun
fərən birin bama nən
Yerusalən kaane nun Yuda kaane birin yii.
A donseene nun igene birin ba na
² e nun sofa kəndəne nun yəngəsone
nun kitisane nun nabine
nun yiimatone nun fonne birin,
³ e nun sofa kuntigine nun muxu gbeene
nun kawandi tiine nun yii rafalane,
e nun woyimə yəbaxine.
⁴ Ala naxa,
“N diidine findima nən e mangane ra,
naxanye mangayaan nabama e waxənna ra.”
⁵ Muxune e bode jaxankatama nən yamani,
birin yi lu a dəxə boden xili ma
diidine yi jaxu fonne ra
fuyantenne yi jaxu muxu binyene ra.
⁶ Muxuna nde a ngaxakedenna suxuma nən a fafe
xabilani,
a yi a fala a xa, a naxa,
“Dugi fajin mən i yii,
findi en ma mangan na,
i ti yama kalaxini ito yee ra!”
⁷ Bodena a yabima nən na ləxəni,

a naxa, “Ε mali fərən mi n xa.
 Donse mi n konni,
 marabəri ba mi na.
 I nama n findi yamaan mangan na de!”

8 Yerusalən kalamatən ni i ra,
 Yuda yamanan bata bira.
 Amasətə e bata murutə Alatalaa binyen xili ma,
 e a matandima e falane nun e kewanle yi.
9 E yetagin kiin gbansanna e xun maxidima.
 Kenən ma feen nan fa e yulubine ra
 alo Sodoma kaane,
 e mi fa e fe luxunma.
 Gbalon na kanne xa,
 amasətə e halagin nan yitənma e yetə xa na ra!

10 Ε nəe a fale nən,
 ε naxa, “Tinxin muxune nan hərini.
 E kewənle tənən sətəma nən.
11 Koni gbalon muxu jaxine xa!
 Feene birin xədəxəma ayi nən e ma.
 Amasətə, e saranma nən e kewanle ra.”
12 Ala yi a fala, a naxa,
 “Diidine nan n ma yamaan jaxankata tiine ra,
 jaxanle nan e xun na.
 N ma yamana,
 ε yeeratine ε raləma ayi nən,
 e yi ε kirani fu ε ma.”

Ala yeeratine makiti fena

13 Alatala bata keli,
 a yitənxi kitin xili ma,
 a bata keli siyane makitideni.
14 Alatala a yamaan fonne nun a kuntigine mak-
 itima, a naxa,

“Ε tan nan n ma nakœon kalaxi,
n ma yamana.

Ε yi ε banxine rafe yiigelitōne seene ra.

¹⁵ Nanfera ε n ma yamani lunburunma.

Nanfera ε yiigelitōne naxankatama?”

Marigina Alatala Sənbən Birin Kanna falan nan na
ra.

¹⁶ Alatala naxa,

“Syon sungutunne bata e yetε yite.

E sigan tima e kœni texin na

e muxune rakunfa e yεεne ra.

E sigan tima dœjin dœjinna ra,

e lu e san kœ rasone xuiin naminε.”

¹⁷ Marigin Siyon kaa sungutunne findima nən teli
kanne ra,

Alatala yi e xunne magenle lu.

¹⁸ Na ləxəni, Marigina e ratofan seene bama nən
e yii: San kœ rasone nun nərəne nun maxidi seen
naxanye digilin fələxi alo kikena

¹⁹ e nun tunla soone nun yii kœ rasone nun kœ
mafalinne

²⁰ e nun labaranne nun nərə yələnxənne nun
tagixidi dənbəxine nun latikənənne nun e kantan
seene,

²¹ e nun yii soli rasone nun nərə raso wurene,

²² nun sali dugi fajine nun doma gbeene nun
gubane nun gbeti sa seene e yii,

²³ e nun mato kikene nun doma yelefuxin
tofajine nun kœ raxidine nun tungun mafellenne.

²⁴ E latikənənne xirin masarama nən se kunxin
xirin na,

e tagi xidin yi masara lutin na.

E xun dənbəxi fajine gbananma nən,
sunu dugine nun bənbənle yi ragodo e ma dugi
fajine funfuni.

Yagin larune yi sa e ma tofanna funfuni.

²⁵ Yerusalən kaane,
ε xəməne faxama nən silanfanna ra,
ε sofane yi faxa yəngəni.

²⁶ Nayi, taan birin e wugama nən,
e sunu.

A muxune halagixin yi lu dəxi bəxəni.

4

¹ Na ləxəni, naxalan soloferə xəmə kedenna sux-
uma nən
e a fala a xa, e naxa,
“Nxu donseen nun marabəri baan fenjənə nxu yətə
xa,
alogo tun nxu xa yatə i ya naxanle ra,
i yi nxə yagin ba!”

² Na ləxəni, Alatala se fəjni nərəxina nde rasolima
nən yamani. Yamanan bogi seene yi findi Isirayila
muxu dənxəne kanba xunna nun binyen na.

³ Nayi, naxanye na lu Yerusalən yi, naxanye mən
na lu e nii ra Siyon yi, a falama nən ne ma, a “Muxu
Rasariñanxine,” Ala bata naxanye birin xili səbə
alogo e xa nii rakisin sətə Yerusalən yi.

⁴ Marigma Nii Sarıñanxin yi kiti kəndən nun
teən nafa Yerusalən yi, a naxanle rasarıñan e fe
xəsixine ma. A Siyon taan nasarıñan faxa ti wuli
funfune ma.

⁵ Na xanbi ra, Alatala kundaan nun tutin namin-
ima nən Siyon geyaan nun a yama malanxin xun
ma. Kəeeen na, a findi təə dəgə gbeen na. A nərən yi
lu e birin xun ma alo xunna soona,

6 alo yigiyaden naxan nininna fima kuye wolon waxatini yanyin na e nun soden nun luxundena, tule gbeen na fa.

5

Isirayila yamanan luxi nən alo Alaa nakəna

1 N xa sigin sa n xanuntenna xa,
n xəyina manpa bili nakəna fe ra.

Manpa bili nakəna nde yi n xanuntenna yii
geyaan sabati yireni.

2 A bəxən wali nən
a yi gemene ba a yi,
a yi sansi yəbaxine si na yi.
A yi gbengben ti kantan tiden na.
A yi dələ ige baden ge fanyeni.

A yengi yi manpa bogi fajine nan ma a nakəni,
koni a manpa bogi xəlene nan sətəxi.

3 Nayi, n xanuntenna naxa,
“Ə tan naxanye dəxi Yerusalən yi,
ə tan Yuda kaane,
ə tan nan kitin sama nxu nun n ma nakən tagi.

4 N yi lan nun n xa nanfe gbətə liga n ma nakən xa,
n munma naxan liga a xa singen?

N yengi yi bogi fajine nan ma nun,
nanfera nayi, a bogine birin xələ?

5 Iki, n xa a fala ə xa
n fama naxan ligadeni n ma manpa bili nakən na:
N na a sansanna kalama nən,
xuruseene yi a madon.

N na a rabilinna yinna rabirama nən
dangu muxune yi a yibodon.

6 N na a findima bəxə rabəjinxin na nən,

a mi fa masegε, a mi biyε.
 Sεxε jaxine nun jnanle minima nεn a ma,
 n yi tønna døxø kundane ma
 a e nama tulen nafa a ma.”

⁷ Alatala Sεnbεn Birin Kanna manpa bili nakøøn
 lanxi
 Isirayila yamaan nan ma.
 Nakøøn naxan yi rafan a ma nun han,
 Yuda yamaan nan yi na ra.
 Alatala yengi yi kiti kεndεn nan ma a yamani
 koni a gbalon nan lixi na.
 A yengi yi tinxyaan nan ma,
 koni a gbelegbele xuiin nan mεxi na.

⁸ Gbalon na kanne xa
 naxanye banxine tima e bode fari,
 e xεne tugun e bode ra
 han e bøxøn birin tongo,
 e yi døxø kedenyani yamanani.

⁹ N tunla Alatala Sεnbεn Birin Kanna falani ito nan
 mεxi, a naxa,
 “N bata n kølø,

banxi wuyaxini itoe kalama nεn.
 Banxi gbee fajini itoe kui genla yi lu.

¹⁰ Manpa bili nakøøn naxan gbo
 han jingen xi fu tiyε naxan bideni,
 na mi manpa litiri tonge naanin namine.
 Naxan na murutun kilo kεmε bi,
 na kilo fu nan tun xabama.”

¹¹ Gbalon na kanne xa
 naxanye kurunma,
 e e gi døløn føxø ra,

naxanye xima e yee ra yi dələ minden,
han e xunna yi keli.

¹² E dəgema e banden don naxajaxane yi
bələn xuiin nun konden xuini
e nun tanban xuiin nun xulen xuiin nun dələna.
Anu, e mi Alatala kəwanle rakərəsim
e mi a wanle toma.

¹³ Nanara, Ala naxa,
“N ma yamaan sigama nən konyiyani,
bayo e mi waxi sese kolon feni.

E muxu gbeene faxama kamən nan na,
yamaan yi halagi ige xənla ma.”

¹⁴ Nanara, laxira a dəni bima nən pon,
a yi a so də gbeeni bi
dan mi naxan na
muxu gbeene nun e yamaan birin yi godo mənni
e nun e sənxə ratene nun e mananmanantəne
birin.

¹⁵ Muxune birin mafelenma nən,
adamadiine fe yi godo,
wasodene yi e xun sin.

¹⁶ Alatala Sənbən Birin Kanna fe yitema nən
a kiti kəndən xən.
Ala sarijanxina a sarijanna mayitama nən
a tinxinyaan xən.

¹⁷ Nayi, taa kalaxini ito findima nən
yəxəeñe rabaden na,
e fa e dəge na,
xəjəne yi e balon sətə nafulu kanne banxi xənne
yi.

¹⁸ Gbalon na kanne xa
naxanye hakəne e xidixi wulen xən
alo lutina,

e bubu e fɔxɔ ra.

E e yulubin bandunma e fɔxɔ ra
alo yɔlənxɔnna wontoron bandunma kii naxan yi.

¹⁹ E a falama, e naxa,
“Ala xa a mafura,
a xa a wanla kε xulen
alogo nxu xa a to.

A feen xa yiso,
Isirayilaa Ala Sarijanxina fe ragidixine xa raka-
mali,
nxu yi a fe kolon.”

²⁰ Gbalon na kanne xa,
naxanye a falama,
a fe jaxin fan,
a fe fajin jaxu,
naxanye kεnenna yatema dimin na,
dimin yi yate kεnenna ra,
naxanye xɔlen yatema a naxumεn na,
naxunna yi yate xɔlen na.

²¹ Gbalon na kanne xa
naxanye e yεtε findixi fe kolonne ra
e yi e yεtε yate xaxilimane ra!

²² Gbalon na kanne xa
naxanye tunnafan dɔlɔ minden,
naxanye fatan dɔlɔ minseene basanjε!

²³ E fe kalan bejinma se feen na
koni e mi tinma sɔntarena kitin se.

²⁴ Nanara, e luma nεn
alo tεen sexεn naxan ganma,
alo sexε xaren naxan janma tεε degεni.
E salenne kunma nεn,

e fugene yi siga ayi
 alo gbangbanna.
 Amasətə e bata e mε Alatalaa sariyan na,
 Sənbən Birin Kanna.
 E bata Isirayilaa Ala Sarıjanxina falan nabeñin.

25 Nanara, Alatala bata xələ a yamaan ma han!
 A bata a yiini bandun e xili ma,
 a yi e ñaxankata.
 Geyane xuruxurunma,
 binbine biraxi na xun xən
 alo ñaman kiraan xən.

Koni hali na birin,
 Alatalaa xələn mi ñan,
 a yiin mən yi lu yitexi e xili ma.

26 Ala bata taxamasenni te
 alogo siya makuyene xa a to,
 a yi siyana nde xili kolinni
 sa keli bəxən danna ra.
 E mi e to fε e giyε?

E xulun de!

27 Muxu yo mi xadanxi e yε,
 e sese mi e madiganma,
 xixənla mi muxu yo ma,
 e birin bata xulun.

Sofa yo mi a tagixidin fulunxi,
 e sese a sankidi luti mi bolonxi.

28 E xalimakunle ñəne ralemunxi,
 e xanle birin bandunxi.
 E soone torone xədəxə
 alo gəməna,
 e wontorone sanne firifirma
 alo wuluwunla.

²⁹ E sofane sənxə xuiin magaxu
alo yatana,
e wurundunma alo yata sənbəmane,
e xajəxin xəɔyi seen suxuma,
e yi a xali.

Muxu yo mi nəε a bε e yii.

³⁰ Na ləxəni,
e sənxəni tema nən na yi
alo fəxɔ igen na walanjə ayi.
Nayi, naxan na a yeeen ti yamanan na,
na dimin nun yigitəgen nan toma a yi,
kundaan yi lu kənənna ye ma.

6

Alayi Esayi findi a walikəen na

¹ Manga Yusiya faxa jneeni, n Marigin to nən
dəxi mangaya gbəde matexini pon! A doma gbeen
lenbene yi Ala Batu Banxin nafexi.

² Maleka gubugubu kanne yi a xun ma.
Gubugubu sennin nan yi e keden kedenna birin
ma. Gubugubu firinna e yətagin yee maluxunxi,
firinna e sanne yee maluxunxi, firin yi lu e tugan
seen na.

³ E yi e xui raminima e bode ma, e naxa,
“A sarijan, a sarijan,
Alatala Sənbən Birin Kanna sarijan!
Bəxən birin nafexi a binyen nan na.”

⁴ Ala Batu Banxin dəen ti wudine nun a so dəen
lonna yətəen yi lu xuruxurunjə e xuiin ma, na yi
rafe tutin na.

⁵ N yi a fala, n naxa, “Gbalona n xa, n bata halagi!
Amasətə muxun nan n na naxan də haramuxi, n
dəxi yamaan yε, fala haramuxin minima naxanye

dε. Anu, n bata mangan to n yεen na, Alatala
Sεnbεn Birin Kanna.”

⁶ Koni maleka gubugubu kanna nde keden yi
tugan, a fa n binni, tεe wolonna suxi a yii, a naxan
tongo saraxa ganden fari tεe kɔ seen na.

⁷ A yi tεe wolonna din n dεen na, a yi a fala, a
naxa, “Iki, bayo ito bata din i dεen na, i hakεn bata
xafari, solonaan bata ti i yulubin jnan feen na.”

⁸ Nayi, n yi Marigin xuiin mε maxdininna tiyε, a
naxa, “N na nde rasigama? Nde sigε nxu xa?” N yi
a yabi, n naxa, “N tan ni i ra, n nasiga.”

⁹ A mɔn yi a fala, a naxa,
“Siga, i sa a fala yamani ito xa, i naxa,
‘Ε tuli matima nεn han,
koni ε mi fefe famuma.
Ε seen matoma nεn han,
koni ε mi a yigbεma.’

¹⁰ E bɔjεn naxdəxɔ ayi,
i yi e tunle xɔri,
i e yεene raxi.
Xanamu, e yεene toon tima nεn,
e tunle yi falan mε,
e xaxinle yi feen famu,
e yi xεte n ma,
e kendεyaan sɔtɔ.”

¹¹ N yi maxdininna ti, n naxa,
“Marigina, han waxatin mundun yi?”

A yi n yabi, a naxa,
“Han taane na halagi waxatin naxan yi,
e muxu yo mi lu,
e banxine yi kui geli,
xεene yi kala,
e findi bɔxɔ rabejinxine ra,

12 han Alatala yi muxune masiga a ra
han yamanan yi rabeñin fefe!"

13 Xa muxune yaten yaganna jøxøn na lu ya-
manani,
teen mɔn xetema nɛn na raxɔrideni.
Koni wudi gbeene dungine nun wari dungine
luma bøxøni
kii naxan yi e na sɛgɛ waxatin naxan yi,
bønsøn sarijanxina nde fan luma yamanani na kii
nin
alo wudi dungin naxan sa majingima.

7

Esayi yi Alaa falan nali Axasi ma

1 Yotami a dii xemena Axasi, Yusiya maman-
denna, Yuda Mangan waxatini, Arami manga
Resin nun Remaliyaa dii xemen Peka, Isirayila
mangan yi siga Yerusalen yenge xinla ma, koni e
mi a nɔ.

2 Muxune yi a fala Axasi xa Dawuda yixetena, e
naxa, "Arami kaane nun Efirami bønsønna mux-
une bata e malan ε xili ma." Mangan nun a ya-
maan bøjen yi maxa na feen ma alo foyen wudine
yimaxama kii naxan yi.

3 Nayi, Alatala yi a fala Esayi xa, a naxa, "Ε
nun i ya dii xemén Seyari-Yasubu*" xa mini Axasi
ralanden ige ramaraden faxaraxiin xunna ra,[†]
dugi xane xee ma kiraan xøn.

4 A fala a xa, i naxa, 'A liga i yeren ma, i raxara, i
nama gaxu. I nama tunnaxølɔ i ma muxu firinni

* **7:3: 7.3Seyari-Yasubu** bunna nɛn Heburu xuini fa fala "Ya-
maan muxu dønxøne xetema nɛn sa keli konyiyani." † **7:3: 7.3**
Ige ramaraden naxan geayaan na.

itoe xələ gbeena fe ra, Resin[‡] Arami kaan nun Remaliyaa dii xəməna. Yegen tumatən nan tun ne firinna ra.

⁵ N na a kolon Arami kaane nun Efirami bənsənna muxune nun Remaliyaa dii xəmən bata a nata a e xa fe naxin liga i ra. E naxa,

⁶ “En siga Yuda yamanan xili ma! En sa mən kaane yigitəgə! En yi e yamanani taxun, en yi Tabele a dii xəmən dəxə mangan na e xun na.”

⁷ Koni Marigina Alatala ito nan falaxi,
Na mi lanjə, na mi ligama.

⁸ Amasətə Damasi findixi Arami manga taan nan tun na.

Resin findixi Damasi mangan nan tun na.

Benun jee tongue sennin e nun suulun,

Efirimə bənsənna kalama nən,
a mi fa yate yamaan na.

⁹ Samari findixi Efirimə manga taan nan tun na.
Remaliyaa dii xəmən findixi Samari mangan nan tun na.

Xa ε mi dənkəleya,
ε mi tiyε!”

Diin barima naxan xili Emanuweli

¹⁰ Alatala mən yi falan ti Axasi xa, a naxa,

¹¹ “Taxamasenna nde maxədin bəxən bun hanma kore xənna ma Alatala ma, i ya Ala.”

¹² Koni Axasi yi a yabi, a naxa, “N mi sese maxədinma, n mi Alatala bunbama.”§

¹³ Nayi, Esayi yi a fala Axasi xa, a naxa, “Ε tuli mati, Dawuda yixətəne! Ε muxune tunnaxələma e

‡ **7:4: 7.4** Arami kaane mangan nan **Resin** na. § **7:12: 7.12** Na feen səbəxi Sariyane 6.16 kui.

ma, koni ε mi ε wasa soxi na yi. Ε mən n ma Ala fan tunnaxələ a ma ba?

¹⁴ Nayi, Marigin yεtεen taxamasenna yite ε ra: sungutun nasələnxin fudikanma nən, a yi dii xəmən bari. A yi xili sa ‘Emanuwəli,’ na bunna nən fa fala, ‘Ala en tagi.’

¹⁵ A baloma fənən nun kumin nan na, han a yi nə fe naxin nun a fajin tagi rabε.

¹⁶ Anu benun na diin xa nə fe naxin nun a fajin tagi rabε, i gaxuxi manga firinna naxanye yεε ra, ne yamanane rabejənma nən.

¹⁷ Koni Alatala naxankata ləxəne rafama nən i tan xili ma, e nun i ya yamaan nun i babaa denbayaan xili ma. Na ləxəne nəxən munma lu na singen xabu Isirayila nun Yuda yamanane fata. Na fatama Asiriya mangan nan na.”

¹⁸ Na ləxəni,
Alatala tugetugene xilima nən kolinni
sa keli Nila baan biradeni fəxə igen ma Misiran yi
e nun kumi jəŋən naxanye Asiriya yamanani.

¹⁹ E birin fama nən
e fa dəxə folone ra xudene xən,
e nun gəmə bəxine kanke ra,
e nun wudi dungine nun darane birin yi.

²⁰ Na ləxəni,
Marigina Asiriya mangan findima nən a walikeən
na,
a findi de xabe biin na
keli Efirati baan kidi ma
a yi ε xunne nun ε sanne mabi,
hali ε de xabene birin.

21 Na ləxəni,
muxuna nde ḥinge keden nun sii firin namarama
nən.

22 E yi nənə gbegbe fi muxune ma
e fənən yi don.

Muxun naxanye birin na lu yamanani,
ne baloma fənən nun kumin nan na.

23 Na ləxəni,
manpa bili wuli keden xəen naxan ma
naxanye sarama gbeti gbanan wuli keden na
mənna findima ḥanle nun tansin xəen nan na.

24 Muxune sigama nən mənni xanle nun xali-
makunle ra e yii,

amasətə səxən nun ḥanle nan luma bəxən ma.

25 Muxune gaxuma nən ḥanle nun tansinne yee ra,
muxu yo mi fa sigə geyane fari
dənaxanye yi bima ḥinge kenna ra nun.

Mən yi findi ḥinge rabaden na,
yəxəne yi na yibodon.

8

Asiriya yamanan yi findi Alaa walikəen na

1 Alatala yi a fala n xa, a naxa, “Walaxa bele-
belena nde tongo, i yi sebənla ti a ma naxan nəe
xaranjə, i naxa, ‘Nafunle Suxu Keden Na. A Tongo
Mafureñ.’”

2 N yi walaxan yita sereya tinxinxı firin na:
Saraxarali Yuriya nun Sakari, Yeberekiyya dii
xəməna.

3 Na xanbi ra, n yi n ma ḥanaxanla kolon ḥanaxanla
ra, nabi ḥanaxalanmana. A yi fudikan, a yi dii xəmən
bari. Nayi, Alatala yi a fala n xa, a naxa, “A xili sa,
‘Nafunle Suxu Keden Na. E Tongo Mafureñ.’”

⁴ Amasətə, benun i ya diin xa fatan a falə ‘baba’ hanma ‘n na,’ Asiriya mangana muxune Damasi taan nun Samari taan nafunle tongoma yengeni nən.”

Asiriya kaane fama nən

⁵ Alatala mən yi a fala n xa, a naxa:

⁶ Yamani ito tondixi Silowa baa ige fajin ma, e tunnaxələxi e ma Manga Resin* yətagi e nun Remaliyaa dii xəməna.

⁷ Nayi, Marigina Efirati baa ige walanxi gbeen nadinma nən e xili ma alo fufana, Asiriya mangan nun a sənbə gbeen nan na ra. Efirati baan fema nən han a bəxən a ma.

⁸ Fufaan danguma nən Yuda yamanan naxərə, a sa yiren birin xun ma, a te han a kəəen bun. A fa han a sa ε yamanan yiren birin xun ma. Ala en tagi![†]

Siyane mi nəε sese ra Ala yamaan xili ma

⁹ Siyane, ε gbelegbele, ε gaxu!

Ε tuli mati,
ε tan naxanye sa yamana makuyene yi!
Ε yitən yengen xili ma,
ε yigitegəma nən!

¹⁰ Ε na yəngε feene yitən,
ε kalama nən!
Ε na falan ti, a mi kamalima!

* **8:6: 8.6** Arami kaane mangan nan **Resin** na. † **8:8: 8.8**
Heburu xuini, a səbəxi, “Emanuweli.” Na feen mato Esayi 7.14 nun 8.10 kui.

Amasoto Ala nxu tagi.‡

Ala yεeragaxun nan fan

11 Alatala bata a yii sεnbε gbeen sa n ma, a yi n maxadi, a n nama yamani ito raliga. A yi a fala n xa, a naxa:

12 Yamani ito feen naxanye yatεma yanfan na ε tan nama ne birin yate yanfan na de!

Ε nama gaxu e gaxu feene yεε ra
ε nama xamin ne fe yi de!

13 Ε xa Alatala Sεnbεn Birin Kanna nan tun kolon sarijan den na,
ε lan ε xa na nan binya,
ε lan ε xa gaxu a tan nan yεε ra.

14 Amasoto Ala findima nεn yire sarijanxin na e nun gεmεna Isirayila yama firinne xa, yamana e sanna radinma gεmεn naxan na, a findi e rabira gεmεn na.

A findima nεn luti ratixin na Yerusalεn kaane yεε ra,
a e suxu.

15 E wuyaxi e sanna radinma nεn,
e bira, e fe yi kala.

E suxuma nεn lutin na,
e mi nεe e fulunjε.

Nabiin yigina fe

16 N yi na sereyaan namara n yi,
n yi xaranni ito balan,
n na fala n ma xarandiine nan tun xa.

17 N na Alatala mamεma
naxan bata a yεtagin luxun Yaxuba bοnsοnna ma.
N nan n yigi sama Ala nin.

‡ **8:10: 8.10** Heburu xuini, a sεbεxi, “Emanuweli.” Na feen mato Esayi 7.14 nun 8.8 kui.

18 N xu nun n ma diine nan ito ra,
Alatala naxanye fixi n ma.

N xu findixi taxamasenne nun marakolon seene
nan na
Isirayila yi, fata Alatala Senben Birin Kanna ra
naxan dəxəden Siyon geyaan fari.

19 Ndee a falama, e naxa, “E barin kiine
nun yiimatone maxədin, naxanye wundo feene
koyekoyenma, e falan ti e de bun ma. A mi daxa
yamaan xa e gbee alane maxədin ba? Muxune mi
barinne xan maxədinma neŋe muxune xa ba?”

20 E ne yabima nən, e naxa, “Fə en xa xətə Alaa
sariyan nun a fala xuine nan ma.” Xa naxan mi
falan tima na kiini, na kanna mi kənənna toma.

Naxankata dimina

21 Muxune yigitegəxin nun e kamətəne

e masiga tima nən yamanan xun xən ma.

Kamen na e suxu naxi ra,

e xələma nən,

e sa e mangan nun e Ala danga.

E yeeen tima nən koren na,

22 na xanbi ra e yi bəxən mato.

Koni e tərən nun dimin nun bəŋe rafərə gbeen nan
tun toma.

E yi rawoli dimi gbeeni.

Kənən gbeen toma nən

23 Anu, naxanye yi luxi na tərəni,

ne dimin nənma nən.

Waxati danguxini,

Ala yagin nan nagidi

Sabulon yamanan nun Nafatali yamanan ma.

Koni waxati famatəni,

kiraan naxan sigama baan ma,

Yurudən baan kidi ma,
a na rafema nən binyen na
e nun siya gbetene yamanana, Galile.

9

¹ Yamaan naxan sigan tima dimini,
ne bata kənen gbeen to.

Naxanye dəxi dimi gbeeni,
kənenna bata mini ne ma!

² Ala i bata yamaan nawuya ayi,
i yi e səwan nagbo ayi.

E səwaxi i yətagi
alo muxune nəma səwə se xaba waxatini,
alo e naxanma kii naxan yi
e nəma yəngə yi se tongoxine yitaxunjə.

³ Amasətə i ya yamaan tərəma goron tongo wudin
naxan bun

e nun wure gbelemen naxan saxi e tungunna ma
e nun e naxankata muxune bosana,

i bata ne birin kala
alo i a ligi kii naxan yi
Midiyane nə ləxəni.*

⁴ Yaxune sankidin naxanye
birin yəngə yirene yibodonma
e nun dugin naxanye birin bata sin wunli
ne birin ganma nən
alo yegen təəni.

⁵ Amasətə diina nde bata bari en xa,
dii xəmen bata sətə en xa.
Mangayaan luma nən a tan xa.
A xili bama nən a,
“Kabanako Kawandi Tiina,

* **9:3: 9.3** *Midiyane* nə feen mən səbəxi Kitisane 6 han 8 kui.

Ala Sənbəmana,
Habandan Fafe,
Bəjəe Xunbeli Mangana.”

⁶ A mangayaan nun bəjəe xunbenla
sigama gboε ayi nən
dan mi naxan na.
A dəxəma nən Dawuda mangaya gbədəni
a yamanan xun na.
A yi a sənbə so,
a yi a masuxu kiti kəndən nun tinxinni,
keli to ma han habadan.
Alatala Sənbən Birin Kanna na ligama a xanun-
tenya gbeen nin.

Alaa xələna fe

⁷ Marigin bata falan ti Yaxuba bənsənna xili ma,
na yi Isirayila yamaan sətə.
⁸ Yamaan birin a kolonma nən.
Efirami bənsənna muxune nun Samari kaane
birin yi falan tima wason nun yətə yigboni,
e naxa,
⁹ “Yinna bitikidine bata bira,[†]
en na a ti gəmə masolixine ra.
Xədə binle bata kala,
en na e masara sumanne ra.”
¹⁰ Nayi, Alatala Asiriya kaane radinma nən Isiray-
ila kaane ma, Manga Resin[‡] yəngəfane.
A bata e yaxune sənbə so.
¹¹ Arami kaan naxanye sogeteden binni,
e nun Filisiti kaan naxanye sogegododen binni,
ne nan Isirayila kaane raxərima feu!

[†] 9:9: 9.9 **Bitikidin** mən falama yirena nde yi fa fala “**Birikidina**.”

[‡] 9:10: 9.10 Arami kaane mangan nan **Resin** na. Asiriya kaane
nan Manga Resin yaxune ra. Na feen səbəxi Mangane Firinden
16.8-9 kui.

Koni hali na birin,
 Alaa xələn mi jənən,
 a yiin mən yi lu yitexi e xili ma.

¹² Nayi, Alatala bata a yamaan naxankata,
 koni e mi e xun xətəxi a ma,

e mən mi Alatala Sənbən Birin Kanna fenxi.

¹³ Nayi, Alatala Isirayila yamanan birin naxərima
 nən

ləxə keden peeni,
 fələ a xunna ma han a xunla,
 fələ tugu binle ma han gbalane.

¹⁴ Fonne nun kuntigine nan a xunna ra,
 nabiin naxanye wule xaranna tima,
 ne nan a xunla ra.

¹⁵ Yamani ito yəeratine nan e raləma ayi,
 e muxun naxanye matinxinma,
 ne fan yifuxi.

¹⁶ Nanara, Marigin mi səwaxi a foningene ra,
 a mi kininkininma a kiridine nun a kəja giləne
 ma.

Amasətə Ala kolontarene nun
 muxu naxine nan e birin na,
 e fala naxin nan tun tima.

Koni hali na birin,
 Alaa xələn mi jənən,
 a yiin mən yi lu yitexi e xili ma.

¹⁷ Naxuyaan muxune gamma yati,
 alo təen naxan jənle nun səxəne birin jənma,
 a yi təen so fətənna jənsanne ra,
 e tutin yi lu tə kore.

¹⁸ Alatala Sənbən Birin Kanna xələ gbeen

bata t̄en so yamanan birin na.
A luxi n̄n
alo t̄en yamaan nan ganma,
muxu yo mi kininkininma a ngaxakedenna ma.
¹⁹ Muxune donseen tongoma yiifanna ma,
kamen mi ba e ma.
E yi e balon fen e komennna ma,
e mi wasa.
Birin baloma a lanfaan nan na.
²⁰ Manase b̄onsənna baloma Efirami b̄onsənna ra,
Efirami b̄onsənna baloma Manase b̄onsənna ra,
e tan b̄onsən firinne yi keli Yuda b̄onsənna xili ma.

Koni hali na birin,
Alaa xələn mi jan,
a yiin mən yi lu yitexi e xili ma.

10

Gbalon Yuda taane xili ma

¹ Gbalon na kanne xa
naxanye t̄onne dəxəma hakəni,
naxanye sariyane sebəma bodene tərə xinla ma,
² e tondi senbetarene xun mayengə kitin se.
Yiigelitən naxanye n ma yamaan yε,
e mi ne kitin sama.
E kaja gilene kansunma,
e kiridine muña.
³ ε fe saranna na ε sətə ləxə naxan yi,
gbalon na fa sa keli wulani,
ε nanse ligama?
ε ε gima siga nde kon yi
alogo ε xa maliin sətə?
ε nafunle luma minən?
⁴ Fə ε mafelen kasorasane tagi,

hanma ε bira bəxəni binbine yε.

Koni hali na birin,
Alaa xələn mi jan,
a yiin mən yi lu yitexi e xili ma.

Gbalona Asiriya kaane xili ma

⁵ Ala naxa,
“Gbalona Asiriya yamanan xa,
naxan findixi bosaan na n yii n ma xələna fe ra!
N ma fitinan dunganna a tan nan yii.

⁶ N na a sofane rasigama nən
Ala kolontare siyaan xili ma.
N yi e radin yamaan xili ma
naxanye n naxələma
e xa sa mən kaane yii seene suxu,
e yi e nafunle tongo,
e yi e yibodon
alo borona kiraan xən!

⁷ Koni Asiriya kaane mi na feen to na kiini.
E tan e miri na fe ma kii gbetəni.
E tan yi waxi halagi nan tun ti feni,
e yi siya wuyaxine raxəri fefe!

⁸ Amasətə e naxa,
‘N ma sofa kuntigine mi findixi mangane xan na
ba?

⁹ N mi Kalano taan suxi
alo Karakemisi taan ba?
N mi Xamata taan ligaxi
alo Arapada taan ba?
N mi Samari taan ligaxi
alo Damasi taan ba?*

* **10:9: 10.9** Asiriya kaane bata yi taani itoe suxu. E səbə kiina a
yitaxi, a e luma e masoə Yerusalən taan nan na.

10 N bata suxure batu yamanani itoe suxu,
naxanye suxurene yi fisa Yerusalen
nun Samari yamanan gbeeene xa.

11 N naxan liga Samari yamanan nun a suxurene
ra,
n mi noε na ligε Yerusalen nun a suxurene ra ba?”

12 Koni Marigin na yelin a wanle birin nakamalε
Syon geyaan fari e nun Yerusalen yi, a Asiriya
mangan fan saranma nεn a yεtε yiteen nun a yεε
rawason na.

13 Amasətə na mangan yi a falama nεn, a naxa,
“N feni itoe birin ligaxi
n fangan nun n ma fe kolonna nin,
amasətə xaxilimaan nan n na.
N bata yamanane danne kala,
n yi e nafunle muja,
n mangane ba e dəxədene yi
alo sənbəmaan yεtεna.

14 N bata siyane nafunle tongo
alo muxun xəli tεen tongon kii naxan yi.
N bata bəxə xənna seene birin malan
alo muxun xəli xələ rabəjinxine matongon kii
naxan yi.

E sese mi nəxi e gabutəni tε,
hanma e də xanli bi, e wuga.”

15 Bunbin noε a yεtε matəxε
dangu a rawali muxun na ba?
Serana a yεtε matəxε
dangu a rawali muxun na ba?
Bosaan noε a tongo muxun nawale ba?
Dunganna noε muxun tongε ba?

16 Nanara, Marigina Alatala Sənbən Birin Kanna yama hiyabuxini ito radoyenma nən.

Halagi ti təe gbeen yi so e binyen na.

17 Isirayilaa kənənna,

Ala yətəen findima nən təen na.

E sarijantəən yi findi təe dəgen na,

a Asiriya yamanan jənle

nun a sexəne birin gan,

e nan ləxə kedenni.

18 A fətən gbeene raxərima nən fefe e nun wudin naxanye birin bogima.

A yamanan halagi

alo furemaan nəma doyenjə.

19 Wudi dənxən naxanye na lu Asiriya fətənne yi hali dii jərenə,

a nəe e yaten səbə nən.

Yamaan muxu dənxəne fe

20 Na ləxəni, Isirayila yamaan muxu dənxən naxanye na lu e nii ra Yaxuba bənsənni, ne mi fa e lannantyaan sama e jənənkata muxune yi sənən. E fa e lannayaan sama Alatala nin, Isirayilaa Ala Sarıjanxina.

21 Yamaan muxu dənxəne xətemə nən Ala sənbəmaan ma, Yaxuba bənsənnə muxu dənxəne.

22 Anu, Isirayila kaane, hali ε yamaan wuya ayi alo məjnənsinna naxan fəxə igen də, hali na, e dənxədin nan tun xətemə. Halagin bata ragidi, naxan gboma ayi, a mən tinxin.

23 Marigina Alatala Sənbən Birin Kanna bata halagin naxan nagidi, a na rakamalima nən yamanan birin yi.

Ala a yamaan xunbama nən

24 Nanara, Marigina Alatala Sənbən Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “N ma yamana, ε tan nax-anye dəxi Siyon yi, ε nama gaxu Asiriya kaane yee ra! E ε bənbəma nən dunganna ra, e yi gbeng-betenni te ε xili ma alo Misiran kaane yi a ligama kii naxan yi nun.

25 Koni benun waxati, n ma xələn janma nən ε xili ma. N fitinaxin yi keli e kaladeni.”

26 Alatala Sənbən Birin Kanna bosaan tongoma nən Asiriya kaane xili ma, alo a keli Midiyən kaane xili ma kii naxan yi Oreb fanye yireni. A a dunganni bandunma nən baan xun ma, alo a ligə Misiran yamanani kii naxan yi.

27 Na ləxəni,
a goronna bama nən ε tungunna ma,
e goron tongo wudin naxan sa ε kəe ma konyiyani,
ε xungboma nən han na yi gira, a bira.

Yaxune yi maso Yerusalən ra

28 E bata Ayati taan li.

E danguma Migiron nin,
e yi e goronne lu Mikimasi taani.[†]

29 E danguma geya longori ra kiraan nan xən
e a fala, e naxa,
“En xi Geba yi.”

Rama kaane xuruxurunma gaxuni.
Səli a taan Gibeya muxune bata e gi.

30 Galin kaane, ε gbelegbele!

Layisa kaane, ε tuli mati!

Anatəti kaane, ε makininkinin de!

31 Madimena kaane bata xuya ayi,

[†] **10:28: 10.28** Yaxune ganla yi fe nən Yerusalən yəngədeni kirani ito xən. A bunna nən fa fala “Yaxune bata maso.”

Gebimi kaane e luxunden fenma.
³² To, yaxune sa tima nən Nobi yi,
 e yi e yiini te,
 e yi e kənkə Siyon taa fajin geyaan xili ma,
 Yerusalən geyana.

³³ Marigina Alatala Sənbən Birin Kanna
 wudi yii gbeene səgəma nən sənbəni.
 Wudi kuyene yi rabira bəxəni.
 Naxanye kondeye mate han,
 a ne ragodoma nən.
³⁴ A fətənna pənsanne səgəma nən bunbin na,
 Liban fətənne yi bira Sənbə Kanna bun.

11

Manga nənen Dawuda bənsənni

¹ Dii xəmən minima nən Yese bənsənni*
 alo wudi jingin minima
 wudi dungin ma kii naxan yi.
 Na sabatima nən fata a salenne ra.
² Alatalaa Nii Sarıñanxin luma nən a yi,
 fe kolonna nun xaxilimayaan sətəma niin naxan
 xən,
 kawandi kəndən nun sənbən sətəma niin naxan
 xən,
 Alatala kolonna nun a yəəragaxun sətən niin
 naxan xən.
³ A niin sama nən Alatala yəəragaxun fari.
 A mi kitin sama yetagin ma.
 A mi feene ragidima muxune fala xuiin xən.
⁴ Koni a sənbətarene makitima nən tinxinni.
 Yiigelitəən naxanye yamanani,

* **11:1: 11.1Yese** nan Dawuda fafe ra. Na səbəxi Samuyəli Singena 16.18-19 kui.

a yi ne feene ragidi *ŋenige fajini*.

A yamanan muxune garinma *nən falan na alo bosana*.

A fala xuine yi muxu *jaxine faxa*.

⁵ Tinxinyaan nun *təgəndiyaan luma nən a yi alo tagi xidin muxun tagi waxatin birin*.

⁶ Nayi, kankon nun *yəxəə diin luma nən e bode xən*,
burunna harin nun siin yi e sa yire kedenni,
turadin nun yatan nun xuruse turaxin yi lu e bode
xən,

diidina nde yi ti e *yəə ra*.

⁷ Ningé gilen nun kanko gbeena e *dəgema nən*,
e diine yi sa e sa yire kedenni.

Yatan yi *səxən* don alo *jingena*.

⁸ Dii *ŋərən* sabaan soma *nən sajin soden dəxən*,
diin yi *nə a yiin nasoə koson yinla ra*.

⁹ Fe *ŋaxi* mi fa luma na, gbalo mi na
Alatalaa *geya sarijanxin birin fari*.

Amasətə Alatala kolonna yamanan nafema *nən*,
alo *fəxə* igena a folon nafema kii naxan yi.

¹⁰ Na *ləxəni*,
diin naxan minixi Yese *bənsənni*
na luma tixi *nən*
alo taxamasenna yamane *yəə ra*.
Siyane fama *nən a fəma*,
a *dəxəden yi lu mayilenjə binyeni*.

Muxu suxine xətə fena

¹¹ Na *ləxəni*,

Marigin mən a yiini bandunma *nən*
alogo a xa a yamaan muxu *dənxəne xunba*:
naxanye na lu e nii ra Asiriya yamanani
e nun Misiran yamanan lanbanna nun a faxan na,

e nun Kusi nun Elan nun Babilən yamanane yi,
 e nun Xamata yamanan nun fəxə ige tagi bəxəne
 yi.

12 A taxamasenna tima nən siyane xa,

a Isirayila kaane malan

naxanye yi suxi yəngəni.

Yuda bənsənna muxun naxanye xuyaxi ayi

dunuŋa xun xən, a yi ne malan

sa keli bəxən tongon naaninne birin yi.

13 Nayi,

Efirami bənsənna mi fa Yuda bənsənna
 maxəxələnma.

Yuda bənsənna yaxune raxərima nən,

Efirami mi fa Yuda maxəxələnma,

Yuda mi fa findima Efirami yaxun na sənən.

14 E birin sigama nən yəngəni

sogegododen binni Filisitine geyane fari,

e sa sogeteden binna muxune nafunle tongo
 yəngəni.

Edən nun Moyaba yamanane yi lu e sənbən bun,

Amonine yi xuru e ma.

15 Alatala igen ɻanma nən Misiran fəxə ige yireni,

a yi a yiini bandun Efirati baan xun ma,

a yi na baani taxun xude solofera ra

a də foye gbeen na,

muxune yi nə a gidə,

e mi e sankidine ba.

16 Kiraan luma nən a yamaan xa

naxanye na lu e nii ra Asiriya yamanani.

A luma nən alo a ligə e benbane xa kii naxan yi

e to mini Misiran yamanani.

12

Yama rakisixin yi Ala tantun

¹ I a falama nən na ləxəni, i naxa,
“Alatala, n ni i tantunma.

I yi xələxi n ma,
koni i ya xələn bata xətə n fəxə ra,
i yi n madəndən.

² Ala nan n nakisixi yati.
N na n yigi sama a tan nin,
n mi fa gaxuma.

Alatala nan n fangan na.

Alatala nan n ma bəti ba xunna ra.
N nakisimana a tan nan na.”

³ E kisin sətəma nən sewani
alo ε igen bama tigi yinla ra kii naxan yi.

⁴ Na ləxəni, ε a falama nən, ε naxa,
“Ε tantunna fi Alatala ma,
ε xui ramini a ma a xinli,
ε a kewanle rali siyane tagi
ε a rabira muxune ma a xinla gbo kii naxan yi.

⁵ Ε bətin ba Alatala xa bayo a bata fe gbeene
rakamali.

Ε e fe fala dununa muxune birin xa!”

⁶ Siyon kaane, ε sənxə sewani,
ε gbelegbele naxanni!

Amasətə, Isirayilaa Ala Sarıjanxin gbo,
naxan ε tagi!

13

Babilən taan nayanна bata maso

¹ Waliyyiya falan ni ito ra naxan makənən Aməsi
a dii xəməna Esayi xa lan Babilən taan ma.

² Ala naxa,
 “Ε taxamasenna ti geya mabaxin fari.
 Ε gbelegbele
 alogo ε xa sofane rakolon.
 Ε yiine maliga
 alogo e xa so taan muxu gbeene so dεεne ra.
³ N tan nan yamarin fixi muxune ma
 naxanye rasarijanxi n xa.
 N bata n ma sofa yεbaxine xili,
 naxanye sεwama n ma nō sεtən na,
 alogo e xa n ma xələn mayita.”

⁴ Ε tuli mati sənxə xuini ito ra geyane fari
 yama gbeen nan xui a ra.
 Ε tuli mati,
 yamanane bata yimaxa
 alo siyane na e malan.
 Alatala Sεnbεn Birin Kanna nan
 a ganli tənma yεngε so xinla ma.
⁵ Alatala fama e nun
 ganla naxan a xələn naxuyama ayi
 sa keli bəxən yire makuyeni
 sa keli kore xənna danna ra.
 E yamanan birin kalama nεn.

⁶ Ε gbelegbele sununi,
 amasətə Alatalaa ləxən bata maso.
 A fama alo halagi ti gbalona,
 fata Ala Sεnbε Kanna ra.
⁷ Nanara, birin bata xadan,
 muxune bata tunnaxələ e ma.
⁸ Gaxun bata e suxu,
 xələn sifan birin e fari.
 Muxune e fatine yimaxama xələn bun
 alo naxanla tinna ma.

E birin xaminxina e bode matoma.
E yetagine yiforoxi.

⁹ A mato, Alatalaa ləxən fama,
kininkinintare ləxəna,
fitinan nun xələ gbeen naxan yi,
alogo bəxə xənna xa raxəri,
a findi tonbonna ra
a yi yulubitəne halagi a yi.

¹⁰ Saren naxanye kore e nun e sare kurune,
ne mi fa dəgen sənən.

Sogen nəen fa te,
a bata yidimi,
kiken mi fa dəgəma sənən.

¹¹ Ala naxa, “N dunuja muxune
kəwali jaxine saranma e ra nən,
n yi muxu jaxine hakəne saran e ra.
N yi yetə yitene wason dan,
n yi nə kanne yandan kala.

¹² N muxune xuruma nən bəxəni
han e mi fa toma xulen
alo xəma fajina,
e to raxələma ayi nən
alo xəmaan naxan sa kelima Ofiri yamanani.”

¹³ Nanara, n kore xənni maxama nən,
bəxə xənna yi xuruxurun, a ba a funfuni
Alatala Sənbən Birin Kanna fitinana fe ra
a xələn na keli ləxən naxan yi alo təəna.

¹⁴ Nayi, muxune birin sigama nən e konne yi
birin yi a gi siga a yamaan fəma
alo xənla naxan sagatanma,
alo xuruse raba mi yəxəen naxanye fəxə ra.

¹⁵ E na muxu yo to,

na kanni səxənma nən tanban na,
 E na naxan yo suxu,
 na kanna faxama nən silanfanna ra.
¹⁶ E dii futene yi yibutuxun e yətagi,
 e banxi kui seene yi tongo,
 muxune yi fu e naxanle ma e yətagi.

¹⁷ Ala naxa,
 “N Mede kaane rakelima nən e xili ma
 gbetin bətə mi siyaan naxan xa,
 e mən mi səwama xəmaan na.
¹⁸ E banxulanne yi faxa Mede kaane xalimakunle
 ra,
 e mi kininkininma dii futene ma,
 e naxu diidine ra.”
¹⁹ Babilən naxan findixi taa tofañin na yamanane
 yε,
 naxan findixi Babilən kaane binyen nun e kanba
 xunna ra,
 Ala na taan halagima nən
 alo Sodoma taan nun Gomora taana.
²⁰ Muxu yo mi fa dəxəma a yi,
 a yigenla luma nən
 han mayixətə nun mayixətə.
 Hali Arabu sigatine yati mi dangue a yi,
 hali xuruse rabane mi fa e xuruseene xalima na.
²¹ Koni burunna subene nan dəxəma na,
 xutunxunbane yi e banxine rafe.
 Dangaranfulene yi lu na yi,
 kətəne yi na findi e bodonden na.
²² Kankone wuga xuiin yi lu minε a yire makan-
 tanxine yi,
 barekodane yi so a manga banxine kui.
 Babilən gbee waxati saxin bata maso.
 A siimayaan mi fa xunkuya.

14

Isirayila kaane xεtε fena

¹ Alatala kininkininma nən Yaxuba yixεtene ma. A mən Isirayila yamaan sugandima nən, a mən yi e radəxə e bəxəni. Xəjəne yi sa e fari, e findi Yaxubaa yamaan na.

² Siyaan bonne fama nən Isirayila kaane tongodeni, e siga e ra Alatalaa yamanani. Isirayila yamaan yi siyane findi e konyine ra, xəmən nun naxanla. Na kiini, muxun naxanye e findi konyine ra, e fan yi ne findi e konyi ra, e findi e naxankata muxune kanne ra.

Babilən mangan saya sigina

³ Isirayila kaane, ləxəna nde, Alatala matabun firma nən ε ma ε tərəne nun ε lanbaranne nun ε konyiya xədəxən jan xanbini.

⁴ Na waxatini, ε sigi naxuməni ito sama nən, ε Babilən mangan magele, ε naxa,
Ee! En naxankata muxun mi fa na!
A gbalon bata jan!

⁵ Alatala bata muxu naxine bosaan sənbən kala.
A bata nə sətə dunganna kala

⁶ naxan yi siyane mabənbəma xələni
a yε wuyaxi,
dan mi naxan na,
naxan fitinaxin yi nən tima yamanane xun na
a gbalon sa e fari
naxan dan mi na.

⁷ Iki, yamanan birin bata lu bənə xunbenli,
muxune gbelegbelema səwani.

⁸ Hali fəfəne nun Liban sumanne səwaxi
i kala feen na, e a falama,
e naxa, “Xabu i binbin maluxun,

muxu yo mi fa fama nxu s^{eg}edeni.”

⁹ Faxa muxune e ramaxama n^{en} b^{ox}on bun ma
fa i ralandeni,
i n^{ema} f^e waxatin naxan yi,
dununa ito muxu gbeene birin.
Naxanye yi siyane mangane ra,
ne birin kelima n^{en}.

¹⁰ E falan ti, e naxa,
“I fan bata findi fangataren na
alo nxu tan.

Iki, i bata lu alo nxu tan!”

¹¹ E bata ε nun i ya wason
nun i ya b^{ol}on xuiin birin nagodo gaburun na.
K^{on}ene nan i saden na i bun ma,
kunle yi findi i ya bitinganna ra.

¹² Ee! I bata bira sa keli kore
i tan tagalan sareñ naxan d^{eg}ema subaxani!
I bata woli b^{ox}oni,
i tan naxan yi siyane rabirama!

¹³ I yi a falama i yet^e ma, i naxa,
“N tem^a n^{en} kore x^{on}na ma,
n sa n ma mangaya gb^{ed}en d^{ox}o m^{enn}i
Alaa sarene faxa ra.
N sa d^{ox}o alane tagi,
e malanma geyaan naxan ma sogeteden k^{om}enna
ma.

¹⁴ N tem^a n^{en} kundane fari,
N yi lu alo Kore X^{on}na Ala.”

¹⁵ Koni e bata sa i sa f^o gaburun x^{on}na ma
i lu laxira yili tilinxin na.

¹⁶ Naxanye na i to,
ne i matoma n^{en} ki fajⁱ.
E miri i ya fe ma,

e yi a fala, e naxa,

“Xeməni ito xa mi yi bəxən naxuruxurunma ba,
a yi yamanane yimaxa?

¹⁷ Ito xa mi dunuja findi tonbonne ra ba
a yi taane kala,
a tondi kasorasane bejinqe?”

¹⁸ Nəndin na a ra,
siyane birin mangane maluxunxi binyen nin
e keden kedenna birin yi lu e gaburune ra.

¹⁹ Koni i tan bata woli ayi i ya gaburun fari ma
alo wudi yii xaren biraxina.

Faxa muxune bata sa i yee ma,
naxanye faxaxi silanfanna ra
naxanye bata sa gemene fari yinla ra.
I bata lu alo binbi yibodonxina.

²⁰ Koni i tan mi maluxunma alo ne
amasətə i bata i ya yamanan kala,
i yi i ya yamaan naxəri.

Bənsən naxina fe mi fa falama habadan.

²¹ E a diine faxa feni tən
lan e benbane gbalo feene ma.
E nama fa keli,

e yi bəxən birin findi e gbeen na,
e dunuja rafe e taane ra.

²² Alatala Sənbən Birin Kanna falan ni ito ra, a
naxa,

“N kelima nən Babilən taan xili ma,
n yi a xinla ralə ayi
e nun a muxun naxanye na lu e nii ra
e nun e diine nun e yixətəne birin.”

Alatalaa falan nan na ra.

²³ N taani ito findima nən dara yiren na
għbalane dənaxan yi e nun sagalene dingirana.

N yi Babilən taan makə halagi ti silanden na.
Alatala Sənbən Birin Kanna falan nan na ra.

24 Alatala Sənbən Birin Kanna bata a kələ, a naxa,
“N bata feen naxan yitən,
na ligama nən.

N bata naxan nagidi,
na kamalima nən.

25 N Asiriya kaane halagima nən n ma yamanani,
n yi e raxəri n ma geyane fari.

E konyiyaan bama nən n ma yamaan xun ma,
e goronna yi ba e tungunna fari.”

26 Ala na nan nagidixi dunuja birin xili ma,
a yiini texi siyane birin xili ma na kii nin.

27 Xa Alatala Sənbən Birin Kanna fena nde ragidi,
nde nəe a yikale?
A na a yiini te,
nde nəe a raxətə a funfuni?

Waliyyi falana Filisitine xili ma

28 Waliyyi falani ito tixi Manga Axasi faxa jneən
nan na.

29 E tan Filisitine,
e yi ε bənbəma bosaan naxan na,
na bata kala,
kon i ε nama sewa na ra.
Amasətə koson minima nən saji faxaxin bənsənni,
ninginangan yi mini koson bənsənni naxan tu-
ganma.

30 Tərə muxu gbeene,
ne donseen sətəma nən,
sənbətarene yi e matabu bəjəe xunbenli.
Koni ε tan Filisitine,
n na ε bənsənna halagima fitina kamən nan na.
Naxanye na lu e nii ra,

ne birin yi faxa.

³¹ Ε tan taa makantanxine,
ε wuga xuini te!

Taan muxune, ε gbelegbele!

Filisiti yamaan bata tunnaxələ e ma,
amasətə təe tutin fama nən
sa keli sogeteden kəmənna ma.

Muxu yo mi baxi yaxune ganla safane ra.

³² Filisitine xərane yabin findin nanse ra?

“Alatala nan Siyon taan tixi,
a yamaan yiigelitəne yigiyade fajin sətəma
dənaxan yi.”

15

Waliyyiya falan Moyaba xili ma

¹ Waliyyiya falana Moyaba yamanan xili ma:

Ari taan bata raxəri Moyaba yamanani
a kala kəe kedenna ra.

Kiri taan bata raxəri Moyaba yamanani
a kala kəe kedenna ra.

² Dibon kaane tema e suxure kide matexine yi
e wugama.

Moyaba kaane gbelegbelema Nebo nun Medeba
taane yi.

Muxune birin bata e xunne nun e də xabene bi
sununi.

³ Sunu dugine nun bənbənle ragodoxi e ma kirane
xən ma.

E gbelegbelema e banxine fari
e nun e yama malandene yi,
e birin wugama han!

⁴ Xəsibən nun Eleyale kaane
gbelegbelema mali muxu feen na.
E xuiin sa məma fə Yahasi taani.

Nanara, Moyaba sofane gbelegbelema,
e bata tunnaxələ e ma.

⁵ N gbelegbelema Moyaba kaane fe ra.
A muxune bata e gi siga han Soyari taani,
siga han Egilati-Selisiya taani.
E tema wuge Luxiti geyaan na.
E wuga xuini tema e kalana fe ra Xoronayin ki-
raan xən.

⁶ Nimirimi daraan bata xəri
səxəne bata xara,
nəxəndene bata jən.
Sese xinde mi fa na.

⁷ Nanara, muxune e se dənxəne tongoma
naxanye luxi e yii,
e nəxi naxanye ramarə,
e yi siga e ra Wudi Tofajin Xuden kidi ma.

⁸ Sənxə xuiin minima Moyaba yamanan birin yi.
E wuga xuiin minima
sa keli fə Egilayimi taani,
sa keli fə Elimi xəjən yireni.

⁹ Xuden naxan danguma Dimən yi,
na bata findi wunla ra.
Ala naxa,
“N mən gbalo nənəne rasigama nən Dimən yi.
Nyatana nde rafama nən Moyaba muxu gixine xili
ma,
e nun naxanye na lu e yamanani.”

16

Moyaba Yerusalən xandima nən

¹ Moyaba mangane yi a fala, e naxa,
“Ə yəxəne rasiga Yuda yamanan mangan ma,
sa keli Sela tonbonni,

siga Siyon geyaan fari.”

² Moyaba jaxanle bata baan gididen li Arinon yi.
E luxi nən alo xəliin naxanye e gixi,
naxanye kedixi,
e makuya e təen na.

³ Moyaba kaane yi a fala Yerusalən kaane xa, e
naxa,
“Nxu maxadi,
i fena nde ragidi.
Yanyi tagi sogen bun,
i nininna xa so nxu xun na
alo kəna, i nxu kantan.
Nxə muxu gixine luxun,
i nama gi muxune yanfa de!

⁴ A lu nxə muxu gixine xa e dəxə ε konni,
dəxəden so e yii e ratangε halagi tiin ma dənaxan
yi.

Naxan nxu jaxankatama,
na mi luma habadan,
halagin fama nən a dandeni.
Naxan nxu yəngəma,
na kelima nən yamanani.

⁵ Nayi, i ya mangayaan sənbən sətəma nən hinanna
xən,
Dawuda yixətəna nde yi mangayaan naba lan-
nayani,
kitisaan naxan kiti kəndən fenma
naxan səbə soxi tinxinna ma.”

Yerusalən mi nəε Moyaba maliyε
Yeremi 48.29-36

⁶ Nxu bata Moyaba kaane wasona fe mε
naxan gbo han,
e nun e yətε yigboon
nun e wason nun e yətε yitena.

Koni e yεtε matəxəma fuun nin.

⁷ Nanara, Moyaba kaane gbelegbelema sununi
e yamanana fe ra,
e birin e wuga xuini tema.

E kutunma nimisani Kiri-Hareseti taa kalaxina fe
ra.

E bata tunnaxələ e ma fefe!

⁸ Xesibən xεne bata kala,
alo Sibima manpa binle.*

Siyane mangane bata manpa bili yεbaxine yi-
bodon

naxanye bogine yi sigama han Yaasəri taani,
e xuya tonbonna xun xənna ra,
e yiine yi sigaxi han Fəxə Daraan kidi ma.

⁹ Nanara, n wugama Yaasəri kaane xən
Sibima manpa binle fe ra.

Ee! Xesibən taan nun Eleyale taana!

N na n yεegen nagboma ayi nən ε ma!

Yəngən xuiin bata mini ε manpa bili nakəne yi,
e nun ε se xaba daxine yi.

¹⁰ Sewan nun jaxajaxan bata jən wudi bili
nakəne yi.

Sigi sa xuiin nun sewa xuiin mi fa məma
nxə manpa bili nakəne yi.

Muxu yo mi fa manpa bogine igen bama,
n bata danna sa sewa xuiin na.

¹¹ Nanara, n bəjən wugama Moyaba fe ra.

N ma mawuga xuiin luxi nən
alo bələn xuina sununi.

N kutunma Kiri-Hareseti taana fe ra.

¹² Nxu Moyaba yamaan toma xadanjə

* **16:8: 16.8** Wudi binla nde na yi, mən kaane naxanye sima, e yi
naxanye bogi yitənma alo manpana e gbee kiini.

e suxure kide matexine yi,
e yi so e suxure banxine yi maxandi tideni,
koni na tənə yo mi na.

¹³ Alatala bata yi na fala Moyaba kaane xili ma.

¹⁴ Iki Alatala naxa, “Benun *ŋee* saxan *yate* xa
dangu, Moyaba muxu gbeene nun a yama gbeen
yarabima *nən*, fangatare dando gbansan yi lu e nii
ra ne *yε*.”

17

Damasi nun Isirayila

¹ Waliyiya falana Damasi taan xili ma:
Damasi taan kalamatən ni i ra,
a taa xənna yi lu
alo gəməne e bode fari.
² Aroyeri yamanan taane luma *nən* nabəjinxı
e findi xuruseene konna ra.
E luma *nən* na,
muxu yo mi e yigbetənma.
³ Taa makantan yin yo mi fa luma Efirami ya-
manani sənən.

Mangayaan bama *nən* Damasi taani.
Arami yamanan muxu dənxən naxanye luma,
ne binyen mi dangue Isirayila kaane binyen na.
Alatala Sənbən Birin Kanna falan nan na ra.

⁴ Nayi, na ləxəni,
Yaxubaa binyen xurunma *nən*.
A yamaan yi lu doyenŋε.
⁵ A luma *nən*
alo sansine na yelin malanjε se xaba waxatini
alo a xaba muxun na a tənsən xabaxine malan a
yii
alo e na tənsənne makentun Refa lanbanni.

6 A tōnsōn dōnxēna ndee luma nēn a kentun daxin na,
 alo oliwi bogine na rayolon tamin na,
 a xōri firin saxan yi lu a kondeni,
 naanin suulun jōxōn yi lu a yii bogixine ra.
 Alatalaa falan nan na ra, Isirayilaa Ala.

7 Na lōxōni,
 muxune yēne luma e da mangan nan na,
 e yēe rafindi Isirayilaa Ala Sarjanxin ma.

8 E mi fa e yēe rasigē suxure kidene yi mumē,
 e naxanye rafalaxi e yiine ra.
 E mi fa Asera kide gbindonne matoē mumē,
 e nun e wusulan gandene,
 e yetē yii fōxōne.

9 Na lōxōni, e taa makantanxin naxanye
 rabeninma Isirayila kaane bun, ne birin yigenla
 luma nēn alo fōtōnna hanma geyaan kondena.

10 Amasōtō i bata jinān Ala xōn i rakisimana.
 I mi i yengi dōxi i kantan fanyen xōn, i ya Ala.
 Nanara, i bata nakōn nafala a fajin na,
 i yi sansi xōjēne si.

11 I e si lōxōn naxan yi,
 hali e na soli na lōxōni,
 na xōtōnna yetēni i ya si seen yi fuga,
 koni a xaba waxatin na a li,
 a lōma ayi nēn,
 furen nun sōxōle nantaren na fa lōxōn naxan yi.

12 Ee! Siya wuyaxine sōnxōma
 alo fōxō igen xuxu xuiin kii naxan yi.
 Ee! Yamanane muxune xajēma ayi
 alo baa ige gbeen na walanjē ayi.

¹³ Siyane sənxə xuiin luxi nən
alo fəxə ige gbeen xuxu xuina.
Margin na a kənkə e ma,
e e gi, siga yire makuyeni.
E kedima nən
alo foyen na se dagin xali geyaan fari
alo səxə xaren kala ti foyeni.

¹⁴ Gaxu gbeen na a ra jinbanna ra,
benun xətənni, e mi fa na!
Na nan na muxune sətəma
naxanye nxə seene birin tongoma.
Na nan e sətəma naxanye fuma nxu ma.

18

Falan Kusi yamanan xili ma

¹ Gbalon yamanan xa,
tuguminne gabutene xuiin gbo dənaxan yi
Kusi yamanan baane xun ma!*

² Men kaane xərane rasigama baan xən kunkine
kui
naxanye rafalaxi gbala xidine ra.
Ə siga ə konne yi ə tan xəra sənəyaxine.
Ə siga ə siyaan fema naxan muxuye kuya,
e fatin mayilenma,
naxan magaxu be nun yiren birin yi,
siya sənbəmani ito naxan nəən tima,
baane wuya naxan ma yamanayi.

³ Ə tan dunuŋa muxune birin,
ə tan naxanye bəxə xənna fari,
e na taxamasenni te geyaan fari,
ə a mato!

* **18:1: 18.1Kusi** yamanan yi Misiran yamanan nan faxa ra Nila
baan də fati fořene bəxəni.

Σ na xətaan fe xuiin mε waxatin naxan yi,
 ε tuli mati!

⁴ Amasətə Alatala bata a fala n xa,
 a naxa, “N waxi feene rakərəsi feni,
 n lu raxaraxi n dəxədeni ti,
 alo wuyenna naxan minima yanyin na,
 alo xiila wuyenna bəxən ma kuye wolon waxa-
 tini.”

⁵ Amasətə benun se xaba waxatin xa a li,
 fugene yolonma nən,
 e yi findi tənsənne ra,
 ne yi mə fələ,
 muxune yi e yii bogitarene xaba filən na,
 e nun e sonle nun e dəeñe.

⁶ Kusi kaane fan nabəj̄inna na kii nin xəline xa
 geyane fari e nun burunna subene.
 Səgəne e yibəma nən soge furen na,
 sube xəjəne fan yi e don ɲemən na.

⁷ Nayi, muxune fama nən finmaseene ra
 Alatala Sənbən Birin Kanna xən,
 keli siyaan fema naxan muxuye kuya,
 e fatin mayilenma,
 e magaxu be nun yiren birin yi,
 siya sənbəmani ito naxan nəɔn tima,
 baane wuya naxan ma yamanayi.
 E fama nən na finmaseene ra Siyon geyaan fari
 Alatala Sənbən Birin Kanna xinla binyama
 dənaxan yi.

19

Falan Misiran yamanan xili ma

¹ Waliyya falana Misiran yamanan xili ma:

Alatala ni i ra, a fama kundani Misiran yi mafuren!
Misiran kaane suxurene xuruxurunma nən a yee
ra,

Misiran kaane yi tunnaxələ e ma.

² Ala naxa, “N Misiran kaane radinma
e bode xili ma nən, e yi e bode yengε,
birin yi keli a ngaxakedenmaan xili ma,
birin yi keli a xøyin xili ma,
taane yi keli e bode xili ma,
mangayane yi keli mangayane xili ma.

³ Misiran kaane tunnaxələma e ma nən,
n yi mayifuun bira e feene yi.

E suxurene maxədinma nən,
e nun barinne nun yiimatone nun kəəramuxune.

⁴ N Misiran sama nən kininkinintarena nde sag-
oni,
manga yee xədəxən yi lu a xun na.”

Marigina Alatala Sənbən Birin Kanna falan nan na
ra.

⁵ Nila baan xərima nən,
baan wunla yi xara fefe!

⁶ Baane xirin yi mini,
xudene yi xurun Misiran yi,
e birin yi xara.

Gbalane lisima a ra nən,
⁷ səxəne yi xara Nila baan xən
han a biradena fəxə igen ma.
Xəen naxanye bixi Nila baan xən,
ne xarama ayi nən,
foyen yi siga e ra, sese mi fa luma.

⁸ Yəxə suxune kutunma nən, e sunu,
naxanye birin kənna birama Nila baani.
Yala wonle fan sənbən yi jan.

⁹ Naxanye gəsəne wurundunma,

ne yagima nən.

Naxanye dugine rafalama e nun naxanye e
səxənma,

ne yigitəgəma nən.

10 Yamanan muxu kəndəne fangan jənma nən,
walikəne yi kəntəfili.

11 Xaxilitaren nan Soyan taan kuntigine ra,
Misiran mangan kawandi muxune
a kawandima xaxilitareyaan nin
e naxa, “Fekolonna nde nan ma dii n tan na,
a singe ra mangane diina nde.”
E nəe suse na falə mangan xa di?

12 Nayi, Misiran mangana,
i ya xaxilimane minən?

Alatala Sənbən Birin Kanna naxan nagidixi
lan i ya yamanan ma,
e xa i xaran na ma.

13 Xaxilitaren nan Soyan taan kuntigine ra.
Nofi taan mangane tantanma.

Misiran yamana kanne nan a raləma ayi.

14 Alatala bata niina nde raso e yi
naxan e xun magima e ra
alogo Misiran kaane xa tantan e feen birin yi
alo dəlo minna na dingənə ayi baxundeni.

15 Misiran muxu gbeen nun a muxudina,
muxu yo mi fa sese ligama naxan fan,
a na findi muxu binyen na
hanma a binyetarena.

Misiran yamanan napanna fe

16 Na ləxəni, Misiran kaane luma nən alo
naxanle. E xuruxurunma nən gaxuni, Alatala

Senben Birin Kanna na a yiini te e xili ma waxatin naxan yi.

¹⁷ Yuda yamanana fe findima fe magaxuxin nan na Misiran kaane xa. Muxune na a fe fala e yee xori, e gaxuma nən na feen yee ra Alatala Senben Birin Kanna bata naxan nagidi e ma.

¹⁸ Na ləxəni, Heburu xuiin fama nən faladeni Misiran taa suulunna ndee yi, e muxune yi e kələ a e bata findi Alatala Senben Birin Kanna gbeen na. Na taan keden xili bama nən a Taa Halagixina.

¹⁹ Na ləxəni, saraxa ganden fama nən ludeni Alatala xa Misiran yamanan tagini, gəmə gbeena nde yi dəxə yamanan danna ra naxan Alatalaa fe rabirama muxune ma.

²⁰ Na nan findima taxamasenna nun seren na fa fala Alatala Senben Birin Kanna Misiran yi. Misiran kaane na e xui ramini Alatala ma e naxankata muxune fe ra waxatin naxan yi, a Marakisi Tiin nafama nən e ma, naxan e xun mayəngəma a yi e xunba.

²¹ Alatala a yətə yitama nən Misiran kaane ra. Na ləxəni, Misiran kaane Alatala kolonma nən. E yi a batu, e saraxane nun bogise saraxane ba a xa. E yi de xuine tongo Alatala xa, e yi e rakamali.

²² Alatala Misiran kaane naxankatama nən fitina fena nde xən, koni a e yiylanma nən, e yi xətə Alatala ma, a yi e maxandi xuiin namə, a yi e yiylan.

²³ Na ləxəni, kiraan kelima nən Misiran yi siga Asiriya yamanani. Asiriya kaane sigama nən Misiran yi, Misiran kaane yi siga Asiriya yi. E birin yi Ala batu e bode xən.

24 Na ləxəni, Isirayila findima nən Misiran nun Asiriya yamanane saxanden na dunuŋa duban sətəma naxanye xən.

25 Alatala Sənben Birin Kanna dubama nən e xa, a naxa, “N bata barakan sa n ma yamaan Misiran ma fe yi, e nun Asiriya yamanana, n yii fəxəna e nun Isirayila, n ma bəxəna.”

20

Falan Misiran nun Kusi xili ma

1 Asiriya mangan Sarigon a sofa kuntigin nasiga nəen naxan na Asadodi taan xili ma Filisiti yamanani, a yi a yəngə, a yi a tongo,

2 na waxatin yetəni, Alatala yi falan ti Esayi xa Aməsi a dii xəməna, a naxa, “Sunu dugin naxan xidixi i tagi, na ba, i yi i ya sankidine ba.” Esayi yi a falan suxu, a magenla yi lu sigan tiyə, sankidi mi a sanni.

3 Alatala mən yi a fala, a naxa, “A jəe saxanna ni i ra n ma walikəna Esayi sigan tima a magenla, sankidi mi a sanni. Taxamasenna nan na ra e nun marakolonna Misiran yamanan nun Kusi yamanan xa,”*

4 fa fala Asiriya mangan Misiran kaane nun Kusi kaane suxuma nən yəngəni, a e xali konyiyani. A dii jərəne nun fonne magenle nan xalima, sankidi mi e sanni, e xərə magenle yi findi yagin na e xa.

5 Nayi, muxun naxanye e yigi saxi Kusi yi hanma naxanye yi Misiran matəxəma, ne gaxuma nən, e yagi.

* **20:3: 20.3Kusi** yamanan yi Misiran yamanan nan faxa ra Nila baan də fati fərəne bəxəni.

6 Na ləxəni, muxun naxanye dəxi fəxə igen də,
ne a falama nən, e naxa, 'Nxu yi yigi saxi naxanye
fari, a mato naxan ligama ne ra. Nxu yi waxi siga
feni nxu luxunderi e konni, alogo nxu xa maliin
sətə, nxu yi xunba Asiriya mangan ma. Nayi, nxu
fa nəe kise di? ”

21

Falan Babilən yamanan xili ma

1 Waliyyi falan ni i ra tonbonna xili ma fəxə
igen də.*

Yaxun fama nən
sa keli tonbonni yamana magaxuxini
alo kala ti foyen nəma fe yiifari ma tonbonna
makəe.

2 Ala bata fe magaxuxin yita n na.
Yanfantenna bata keli yanfa sodeni.

Halagi tiin bata halagin ti fələ.

Elan kaane, ε siga yəngəni!

Mede kaane ε taan nabilin!†

Muxune yi kutunma e bun ma,
koni n fa danna sama nən na ma!

3 Nanara, n tagin xuruxurunma.

N naxankataxi
alo naxanla tinna ma.

N naxan məma,
na bata n gaxu ki fajı!

N naxan toma,
na bata n kəntəfilı.

4 Wəkile mi fa n yii,

* **21:1: 21.1Tonbonna:** A Babilən nan ma fe falama na ra.

† **21:2: 21.2Elan kaane nun Mede kaane** yi Babilən kaane
xəyine nan na benun e xa e yəngə, e yi e nə.

n xuruxurunma gaxuni.
 N yi ñinbanna nan mamëma nun
 alogo n xa bøjëe xunbeli,
 koni kœen fan bata magaxu ayi.

⁵ Donseen bata rafala,
 dagine bata yisa,
 muxune døxi e degedeni,
 e minma.
 Kuntigine, ε keli!
 Ε yengë so seene yitən.

⁶ Marigina ito nan falaxi n xa, a naxa,
 “Sa kantan tina nde ti,
 a na naxan to, a na fala i xa.
⁷ Xa a yengë so wontorone to,
 soone naxanye bandunma,
 soo ragine døxi sofanle fari,
 ndee fan døxi ñøgømëne fari,
 a xa a lig a yeren ma ki faj.”

⁸ Kantan tiin xa sənxɔ, a naxa,
 “N Marigina, n tixi yinna xuntagi ferijen gbən!
 N nan n ma kantan tideni kœna ngaan na.

⁹ Ε a mato, xemena nde fama yengë so wontoron
 kui
 soo firin naxan bandunma.
 Na yi a xuini te, a naxa,
 ‘Babilon taan bata kala!
 A bata kala!
 E ala sawurane birin bata bira
 e xuya ayi bøxøni.’ ”
¹⁰ N ma yamana,
 ε tan naxan bata bønbø

alo murutun lonna ma,
 n na nan mexi Alatala Senben Birin Kanna ra,
 Isirayilaa Ala,
 n yi a rali ε ma.

Falana Edən yamanan xili ma

¹¹ Waliyiya falan ni i ra Duma taan xili ma.
 Xuina nde minima Seyiri yamanani,
 a naxa, “Kantan tina, kœen di?
 Kantan tina kœen di?”
¹² Kantan tiin yi a yabi,
 a naxa, “Xətənna a lima nən,
 kœen fan yi so.
 Xa i mən waxi maxədinna ti feni,
 maxədinna ti.
 Waxati gbetε, i mən yi fa.”

Alaa falana Arabi xili ma

¹³ Waliyiya falan ni i ra Arabi yamanan xili ma.
 Ε xima nən Arabi burunna ra,
 Dedan bənsənna, sigatiine tonbonni.
¹⁴ Ε tan Tema kaane,
 ε sa fa igen na muxune xa
 min xənla naxanye ma
 ε fa balon na muxu gixine xa.
¹⁵ Muxune bata e gi silanfanna bun
 silanfanne yi texi e xili ma,
 xanle bandunxi e xili ma,
 e gixi yəngən gbalon bun.

¹⁶ Marigina ito nan falaxi n xa, a naxa, “Benun
 jəe keden yate, Kedari bənsənna‡ binyen birin
 janma nən.

‡ 21:16: 21.16**Kedari** findixi Sumayilaa diin nan na. Na feen
 səbəxi Dunuja Fələn 25.13 kui.

¹⁷ Muxu wuyaxi mi fa luma e nii ra e xali wonle
yε, Kedari yengesone.” Alatala, Isirayilaa Ala nan
na falaxi.

22

Yerusalen taana fe

¹ Waliyyiya falan ni i ra Lankεnεmaya Lanbanna
xili ma.

Yerusalen kaane,
nanfera ε tema banxine xuntagi?

² Nanfera sənxə sənxən bata keli ε taani,
a yimaxa,

sumunna taan naxan yi yεyε?

Ε faxa muxune mi faxaxi silanfanna ra,
e mi faxaxi yengeni.

³ Ε kuntigine birin bata e gi,
xalimakuli wonle yi e findi kasorasane ra.
Ε muxune birin bata yi e gi yaxune yεε ra,
e yi e birin suxu, e yi e xali.

⁴ Nanara, n yi a fala, n naxa,
“Ε yεεn ba n na,
ε n lu na, n xa wuga xəleni.

N ma yamaan bata kala,
koni hali ε mi kata n masabarideni.”

⁵ Amasətə to,
Marigina Alatala Sənbən Birin Kanna
bata magaxun nun mantərən nun mayibasanna
rafa

en ma Lankεnεmaya Lanbanni.

Taan nabilinna yinna bata kala!

Xili ti xuiin minima malina fe ra geyaan ma.

⁶ Elan yamanan ganle bata xalimakunle tongo
e nun yengε so wontorone nun soone.

Kiri yamanan sofane e yε masansan wure lefane
yitənma.

⁷ Ε mεrεmεrεn fajine bata rafe yεngε so wontorone
ra,
soo ragine yitənxi e xa yεngεn fələ ε taan so dεεne
ra.

⁸ Yuda yamanan mi fa makantanxi sənən.

Na ləxəni,
i yεε raxεtεma nən yεngε so seene ma
banxini naxan xili “Fətən Yi Banxina.”
⁹ Ε yi yalenne to Dawudaa Taan makantan yinna
ma
ε yi igen namara ige ramarade xurini yεngεn yεε
ra.

¹⁰ Ε Yerusalən taan banxine yatε,
ε ndee rabira
alogo ε xa makantan yinna sənbε so.

¹¹ Ε yi ige ramaraden nafala yin firinne longonna
ra
ige ramarade fonna igen xa.

Koni naxan na feene birin xunna ra,
ε mi ε yεε rafindixi na ma.

A yi e yitənma to mi na ra,
koni ε mi yi na kanna toma.

¹² Marigina Alatala Sənbən Birin Kanna
a falaxi na ləxən nin,
a ε xa wuga, ε gbelegbele,
ε yi ε xunne bi,
ε yi kasa bənbəli dugine so sununi.

¹³ Anu, səwan nun jnaxajnaxan nan be iki!
Muxune jingene kəε raxabama,
e yεxεεne faxama,
e suben donma, e manpaan minma.

ε a falama, ε naxa,
“En na en d^εge, en yi en min,
bayo en faxan n^εn tila!”

¹⁴ N tunla Alatala S^εnb^εn Birin Kanna falani ito nan m^εxi, a naxa, “Ε hak^εni ito mi xafarima han ε faxa!” Marigina Alatala S^εnb^εn Birin Kanna na nan falaxi.

Marakolonna lan Sebena fe ma

¹⁵ Marigina Alatala S^εnb^εn Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “Siga, i sa mangana muxuni ito li, Sebena, naxan manga banxina feene xun na, i yi a fala a xa, i naxa,

¹⁶ ‘Nanse i xa be?

I ya muxun mundun be,
i to gaburun gema i y^εt^ε xa be?
I matabude d^εnx^εn nafalama i y^εt^ε xa geyaan fari
i gaburun ge i y^εt^ε xa fanyeni!

¹⁷ I tan s^εnb^εmana,
Alatala i wolima ayi n^εn pon!

A yi i suxu ken,

¹⁸ a yi siga i mafilinfilinj^ε
alo se radigilinxina
a i woli yamana gbeeni.

I sa faxama m^εnna nin,
ε nun i ya wontoro fajine yi lu na,
i tan naxan i kanna denbayaan nayagima! ”

¹⁹ Ala naxa,
“N ni i kedima n^εn i ya walideni,
n yi i ba i tideni.

²⁰ Na l^εx^εni,
n nan n ma walikena Eliyakimi xilima n^εn,
Xiliki a dii x^εm^εna.

21 N ni i ya dugine ragodo a ma,
n ni i ya tagi xidin xidi a tagi,
n ni i sənbən so a yii.

A findima nən Yerusalən kaane fafe ra
Yuda yamaan birin yε.

22 N Dawudaa manga banxin dəjinnna soma nən a
yii.

A na naxan nabi,
muxu yo mi nəe a balanjε.

A na naxan balan,
muxu yo mi nəe a rabiyε.

23 N na a bitinma nən
alo bitin wudina yire kəndəni,
a yi binyen fi a fafe a denbayaan ma.

24 A denbayaan muxu binyene birin luma nən
singanxi a ra,

alo wudi yiin singanxi a binla ra kii naxan yi,
alo goron xunxurine nun baramane

nun ige sa seene dəxəma e bode fari kii naxan yi.”

25 Alatala Sənbən Birin Kanna falan ni ito ra,
a naxa, “Na ləxəni, gbangban wudin talama nən
naxan yi bitinxi yire kəndəni. A kalama nən, a yi
bira. Nayi, goronna naxan yi singanxi a ra, na yi
halagi.” Alatala na nan falaxi.

23

Tire nun Sidən halagi fena

1 Waliyya falana Tire taan xili ma:
ɛ tan Tarasisi kaan naxanye kunkine kui fəxə igen
xun ma,
ɛ gbelegbele sununi amasətə Tire taan bata kala,
banxi yo mi fa na,
kunki tide mi fa na.

E bata na xibarun m_ε,
fata Sipiri f_{ox}o ige tagi b_{ox}on na.

² Ε dundu, ε tan naxanye d_{ox}i f_{ox}o igen d_ε,
ε tan naxanye bata f_{ox}o igeni siga
ε Sid_{ən} taan yulane findi nafulu kanne ra.

³ Sansiin naxanye yi bima baan d_ε Sihori yi,
f_{ox}o igen kidi ma pon,
e fa ne ra e taani.

Sansiin naxanye yi xabama Nila baan x_{ən},
ne yi findixi Sid_{ən} taan t_{ənən} nan na.

Na yamanan bata yi findi siyane l_{ox}o tiden na.

⁴ Sid_{ən} kaane, ε yagi,
baan x_{ən} yire makantanxina.

Bayo f_{ox}o igen* bata a m_ε ε ra, a naxa,
“N mi dii barin t_{ərəy}ane s_{ətəxi},
n mi dii barixi.
N mi dii x_{əməye} ragboxi,
n mi dii t_{əmə} maxuruxi.”

⁵ Xibaruni ito na Misiran yamanan li,
e yigitegema n_{ən} Tire taana fe ra.

⁶ Ε f_{ox}o igeni gidi han Tarasisi taani,
ε gbelegbele sununi ε tan f_{ox}o ige tagi b_{ox}o
yida_{ox}one.

⁷ Ε naxan naxa taan nan ito ra ba,
naxan mas_{əgə} xabu waxati xunkuyene yi
naxan muxuye bata yi siga
e sa d_{ox}o yire makuyene yi?

⁸ Nayi, nde na feen nataxi Tire taan xili ma,
naxan yi mangayane yitaxunma yamanane yi
nun?

* **23:4: 23.4F_{ox}o igen** yi findixi Sid_{ən} kaane gbee ala naxalanmana
nde nan na.

Kuntigin nan yi a yulane ra,
xili kan gbeene dunuja yi.

⁹ Alatala Senben Birin Kanna nan na ragidixi,
alogo a xa ne fe magodo
naxanye wasoxi e tofanna fe ra,
alogo a xa bɔxɔn muxu yitexine rayagi.

¹⁰ Nayi, Tarasisi kaane,
ε bɔxɔn bi,
alo e a ligama Nila baan dε kii naxan yi,
amasɔtɔ kunki tide mi fa na ε kunkine xa.
¹¹ Alatala bata a yiini te baan xili ma,
a bata yamanane yimaxa.

A bata yamarin fi Kanan yamanan xili ma,
a taa makantinxine xa kala.

¹² A bata a fala, a naxa,
“Ε tan Sidɔn kaane,
ε sumunna bata jan.
Yaxune bata fu ε taa tofañin ma.

Keli, ε fɔxɔ igeni gidi,
siga Sipiri fɔxɔ ige tagi bɔxɔni.
Hali na, matabu yo mi ε xa.”

¹³ Babilɔn yamanan mato,
yamaan naxan mi yi sese ra,
Asiriya kaane bata yi naxan findi burunna subene
gbeen na.

E e sanganso makantinxine ti nɛn a yi,
e yi a banxine kala,
a findi taa xɔnna ra.

¹⁴ Ε tan Tarasisi kaan naxanye kunkine kui fɔxɔ
igen xun ma,
ε gbelegbele sununi
amasɔtɔ ε yire makantinxin bata kala.

15 Na waxatini, jinan tima nən Tire taan xən
jəe tonge solofera, na lanxi mangana nde nan ma
siimaya ma. A ligama Tire taan na nən alo a liga
yalunden na kii naxan yi sigini ito yi, a naxa,

16 Bələnna tongo, i a maxa,

i sigi wuyaxi sa,

i taani siga i tan naxalan mañinanxina
alogo i ya fe xa rabira muxune ma.

17 Nee tonge solofera na dangu, Alatala Tire
taana fe ragidima nən. A mən yi a saran hara-
muxin sətə fələ, a yalunyaan naba bəxə xənna
yamanane birin xən.

18 Koni a sətə seen nun a saren haramuxin luma
Alatala nan xa. E mi malanma, e mi ramarama.
E soma muxune nan yii naxanye luma Alatala
yetagi alogo e xa balo gbeen nun marabəri ba fajin
sətə.

24

Alatala bəxən birin halagima nən

1 Alatala bəxən birin halagima nən,
a yi a raxəri.

A bəxə xənna kalama nən,
a yi a muxune birin naxuya ayi.

2 Na marajan ki kedenna nan saraxaraliin nun a
yamaan xa,
e nun kuntigin nun a walikəen xa,
e nun banxi kanna nun a walikə naxanla xa,
e nun sare matiin nun sare soon xa,
e nun doli tongo nun doli soon xa,
e nun donla naxan ma
e nun seen soma naxan yii.

3 Bəxə xənna kalama nən fefe,
a yigenla yi lu

amasətə Alatala bata na fala.

⁴ Bəxən sunuxi, a xaraxi.

Dunuŋa sigama kale,

a muxu gbeene fan yi doyen.

⁵ Adamadiine bata bəxə xənna raharamu.

E mi Ala sariyane suxi,

e yi a tənne bejn.

E bata habadan layirin kala

e nun Ala tagi.

⁶ Nanara, Ala dangan bata bəxə xənna suxu,

a muxune yi e yulubin yanginna sətə.

A muxune ganma,

e wuyaxi mi lu.

⁷ Manpa nənən bata xara,

manpa binle yi lisi a ra.

Naxanye bəjəe yi səwaxi,

ne wugama.

⁸ Səwan tanban xuine bata dan,

naxənəxa xuine bata jan,

səwan bələn xuine bata dan.

⁹ Muxune mi fa manpaan minma sigini.

Manpane bata xələ ayi

e min muxune də.

¹⁰ Taa rabejinxin bata kala.

Banxine birin nagalixi,

muxu yo mi fa nəs soə.

¹¹ Muxune gbelegbelema manpa feen na kirane
xən.

Səwan bata findi bəjəe rafəren na.

Naxənəxan bata jan yamanani.

¹² Banxi xənne nan tun fa luxi taani,

taan so dəən bata kala,

a biraxin yi lu na.

¹³ A ligama na kii nin bəxəni siyane tagi,

se wuyaxi mi luma,
 alo oliwi bogine na yelin malanje,
 alo manpa binle xɔri bolon waxatini.

Dunuña muxune naxanma

¹⁴ Naxanye luxi e nii ra,
 ne e xuini tema,
 e sənxə sewani e Alatalaa binyen nali.
 E gbelegbelema ḡaxanaxani keli sogegododen
 binni.

¹⁵ E naxa,
 “Sogeteden binna yamanane,
 ε Alatala binya!
 Ε Alatala xinla tantun
 fɔxə ige tagi bɔxəne yi,
 Isirayilaa Ala!”

¹⁶ Nxu bəti xuine məma nən bɔxən danne birin yi:
 “Binyena Ala tinixinxin xa!”

Koni n tan naxa,
 “N bata lɔ ayi, n bata lɔ ayi,
 gbalona n xa!

Yanfantenne yanfan soma!

Yanfana!
 Yanfantenne yanfan soma!”

¹⁷ Gaxun nun yili gbeen nun luti ratixine
 ε tan bɔxə xənna muxune yee ra.

¹⁸ Naxan na a gi gbelegbele xuiin bun gaxuni,
 na yi sin yinla ra.

Xa naxan te yinla ra,
 na yi a suxu lutin na.

Kore xənna dəne birin nabima nən
 tulen yi fa,

bɔxə xənna bunne birin yi xuruxurun.

¹⁹ Bɔxə xənni bɔma nən,

a xuya ayi, a yolon,
 bɔxən bata yimaxa fefe!
20 Bɔxən dingemna ayi nən
 alo dəlo minna,
 a tintin alo gagen foye gbeen bun.
 A bira a Ala matandine goronna bun
 a mi fa nəe kelɛ.
21 Na ləxəni,
 Alatala sənbəma ganla saranma e kewanle ra nən
 naxanye bɔxən nun kuyen lan tagini
 e nun bɔxə xənni ito mangane.
22 E malanma nən yili gbeen na
 alo kasorasane.
 E balan kasoon na.
 Waxati xunkuye na dangu,
 e fa e dəntegɛ.
23 Kiken nun sogen yagima nən.
 Amasətə Alatala Sənbən Birin Kanna
 findima nən mangan na Yerusalən yi,
 Siyon geyaan fari.
 A binyen yi makənen taan fonne birin yətagi.

25

Wali fani kolon bətina

1 Alatala! N ma Ala ni i ra!
 N ni i tantunma nən,
 n yi i xinla binya.
 I bata i ya kabanako feene rakamali,
 i naxanye ragidixi i ya tinxinyani
 xabu to mi na ra.
2 I bata taan lu
 alo gəmə malanxine,
 i bata taa makantanxin findi taa xənna ra.
 Taa mi fa xəjnəne taa fangamaan na,

a mi fa tima sənən.

³ Nanara, yama sənbəmane i binyama nən
siya gbalotəne taane yi gaxu i yee ra.

⁴ Luxunden nan i tan na yiigelitəne xa,
sənbətarene luxundena
e na bira lanbaranni,
e nun yigiyadena tule gbeen bun,
e nun nininna soge xələn bun.

Muxu naxine xələn luxi nən
alo tule foye gbeen na dəxə sansanni,

⁵ alo sogen wuyenna tonbonna ma.

I xəjnəne sənxə xuiin danma,
alo kundaan nininna wuyenni suxuma kii naxan
yi,

i gbalotəne nə sətə sigin danma na kii nin.

Səwa bandena siyane birin xa

⁶ Alatala Sənbən Birin Kanna naxanaxani tənma
geyani ito fari,
a lu alo sube turaxi donna
nun manpa fəjə minna,
suben nun manpa fisamantenne yətəna.

⁷ Geyani ito fari,
a sunu dugin bama nən
yamanane muxune birin yətagin xun na,
e nun kasangenna naxan siyane birin ma.

⁸ A sayaan halagima nən habadan!

Marigina Alatala yi muxune birin yeege fitan e
yətagi.

A yi yagin ba a yamani bəxən yiren birin yi.

Alatala nan na falaxi.

Moyaba yamanan kalana fe

⁹ Na ləxəni, e a falama nən,

e naxa, “En ma Ala ni i ra!
 En na en xaxili tixi a tan nan na,
 a yi en nakisi!
Alatala ni i ra!
En xaxili tixi a tan nan na.
En naxan,
en sewa a marakisina fe ra!”
¹⁰ Alatala bata a yengi lu geyani ito xən!
 Anu, Moyaba yamanan bata kala
 alo sexən naxan yibodonxi jnejne yinla ra.
¹¹ Men kaane yiine yitexi
 alo muxun naxan a bama igeni.
 Koni hali e to kataxi,
 Marigina e ragodoma nən e wasoni.
¹² Moyaba kaane,
 Marigina ε yamanan makantan yinne rabirama
 nən,
 a e rabirama nən bəxəni,
 a yi e findi burunburunna ra.

26

Ala tantun bətina

¹ Na ləxəni, Yuda yamanan muxune bətin bama
 nən, e naxa,
 “Nxu bata taa makantanxi fajin sətə.
 Ala bata a rabilin marakisin na
 alo yinna
 a xa nxu makantan.
² E taan so dəne rabi,
 yama tinxinxin xa so
 naxanye luxi təgəndiyani.
³ Naxanye yugon fan,
 i tan Ala nan bəjəe xunbeli kəndən nagidima ne ma,
 amasətə e yigi saxi i tan nin.

⁴ Ε yigi sa Alatala yi habadan,
bayo Alatala nan ε habadan kantan fanyen na,
ε Alatala.

⁵ Muxun naxanye dəxi yire matexini,
a ne ragodoma nən,
a yi e taa matexin kala,
a yi a halagi bəxə xənna ma,
a a findi burunburunna ra.

⁶ Sənbətarene a yibodonma nən,
a lu yiigelitəne san tidene bun.”

⁷ Tixin muxuna kiraan tixin nən.
I tan Ala fajin kiraan malaxunma nən tixin
muxun xa.

⁸ Alatala, nxu xaxili tixi i tan nan na
i ya kiti saxine kiraan xən ma.
Nxu niin makoon naxan ma,
nxu lu i xinla fale,
nxu lu nxu mire i ma.

⁹ I xənla n niin yetəen suxuma kəəen na,
n ni i fenma n səndəmən birin na.
I na kiti kəndən sa bəxəni
dunuja muxune yi tinxinyaan kolon.

¹⁰ Xa i hinan muxu naxine ra,
e mi tinxinyaan kolonje.
Hali yamana fajini,
e tinxintareyaan nan nabama,
e mi Alatalaa gboon toma.

¹¹ Alatala, i yiini texi e xili ma,
koni e mi a toma.
Anu, e i ya xanunteya gbeen toma nən
i ya yamaan xa, e yi yagi.
Təən naxan i yaxune raxərima,
na xa e gan.

12 Alatala i bɔŋe xunbenla firma nxu ma,
i tan nan nxɔ feene birin nakamalima nxu xa.

13 Alatala, nxɔ Ala,
kari gbɛtene nxu nɔ nɛn,
naxanye mi findixi i tan na,
koni nxu i tan nan keden pe xili binyama.

14 Ne bata faxa,
e mi fa xetɛma sɔnɔn.
E bata findi yiyanre ra,
e mi fa kelima sɔnɔn.

I bata e kewanle saran e ra,
i yi e halagi,
i yi e funfun birin naxɔri.

15 Alatala, i bata nxɔ bɔxɔn fari sa,
i bata a fari sa.
I bata i ya binyen mayita,
i yi yamanan danne masiga.

16 Alatala, muxune e yɛɛ rafindima i tan nan ma
tɔrɔni.

I na e xuru mantɔrɔni,
e yi xetɛ i xandɛ e dɛ bun.

17 Alatala, nxu lu nen i yɛtagi,
alo naxanla nɛma wugama sɔxɔleni tinna ma.

18 Nxu fan na sɔxɔlen sifan sɔtɔxi nɛn,
nxu wuga,
koni nxu foyen nan tun barixi.
Nxu mi kisin fixi bɔxɔ xɔnna ma
nxu mi muxu nɛnɛne raminixi dununa yi.

Faxa muxune kelima nɛn

19 Ε faxa muxune niin birama e yi nɛn,
e yi keli.
Ε tan naxanye saxi burunburunni,
ε xulun, ε sɔnɔxɔ sewani.

Marigina, i xiila rafama bəxən ma
alo kənənna,
faxа muxune yi keli gaburun na.

²⁰ N ma yamana, ε so ε konni,
ε dəen balan ε fəxə ra.
Ε luxun waxatidi,
han Alaa xələn yi dangu.

²¹ Amasətə Alatala nan minima a dəxədeni
a yi bəxən muxune hakəne saran e ra.
Bəxə xənna muxu faxaxine wunla makənənma
nən,
a yi ba muxune wunla luxunjε
naxanye faxaxi a fari.

27

No sətəna ige yi sube jaxin fari

¹ Na ləxəni, Alatala a silanfan wure xədəxən ton-
goma nən
naxan gbo, a sənbən gbo,
a yi keli ige yi sube jaxin xili ma
ige yi sube jaxina,
sajn naxan a gima,
ige yi sube jaxina,
sajn tinxintarena.
A yi fəxə ige yi ninginanga gbeen faxa.

Margin nun a nakəna fe

² Ε manpa bili nakən matəxəma nən signi
na ləxəni,
naxan bogiye jaxun han!

³ “N tan, Alatala,
n tan nan manpa bili nakəni ito kantan muxun na.
N na a ige sama nən waxatin birin,
n yi a kantan kəeən nun yanyin na

alogo muxu yo nama fe jaxin liga a ra.

⁴ N mi fa xələxi a ma.

Koni xa n tansinne nun janle li na,
n na e yəngəma nən,
n yi e gan.

⁵ Koni xa naxan a yigiyaden fen n tan yi,
na kanna xa bəŋe xunbenla raso nxu nun a tan
tagi,
a xa bəŋe xunbenla yatin naso nxu nun a tan tagi!"

Ala fama nən a yamaan mafeludeni

⁶ Waxati famatəne yi,

Yaxubaa yamana a salenne raminima nən,
Isirayila bənsənna yi a sonle nun a fugene ramini.
A dunuja rafe a bogine ra.

⁷ Ala a yamaan bənbəxi nən ba,
alo a e bənbə muxune bənbəxi kii naxan yi?

A a yamaan faxaxi nən ba
alo a na kanne faxa kii naxan yi
naxanye yi e faxama nun?

⁸ En-en de, koni a e makitixi nən
a yi e kedi,
a siga e ra konyiyani.

A e kedi a kala ti foyen nan na,
alo sogeteden foye gbeena.

⁹ Yaxuba bənsənna haken mafeluma ikii nin,
ito nan Isirayila bənsənna yulubi xafarin mayi-
tama:
e na e kide saraxa gandene birin findi burunbu-
runna ra,
e Asera kide gbindonne nun wusulan gandene ba
tixi.

¹⁰ Muxu yo mi fa luma taa makantaxini.

A luma nən nabeñinxı
 alo tonbonna.
 Ninge diine yi fa e də madondeni a yi,
 e yi na findi e matabuden na.
 E yi a wudi jingine madon.
11 Wudi yiine na xara,
 e girama nən,
 naxanle yi e gan.
 Amasotə yama xaxilitaren nan ito ra.
 Nanara,
 e da mangan mi fa kininkininma e ma.
 Ala naxan e daxi,
 na mi hinanma e ra.

Isirayila suxu muxune xεtε fena

12 Na ləxəni,
 Alatala a sansi xabaxine bənbəma nən
 keli Efirati baan ma
 han sa dəxə Misiran xuden na,
 ε birin yi malan keden keden yεen ma,
 ε tan Isirayila kaane.
13 Na ləxəni,
 xəta xui gbeen minima nən.
 Muxun naxanye ləxi ayi Asiriya yamanani,
 e nun naxanye kedi Misiran yi,
 ne birin fama nən,
 e fa Alatala batu geya sariñanxin fari Yerusalən yi.

28

Gbalon Samari kaane xili ma

1 Gbalon Samari taan xa,
 naxan maligaxi manga komətin na
 naxan findixi Efirami yamanan dələ minne xunna
 kenla ra,

naxanye nørøn luxi
 alo se fugen yolonmatøna,
 taan naxan mørømerø jingixin xun ma,
 døløn bata naxan muxuye kala.

² A mato,
 Marigina walike senbømaan fama nøn,
 alo balabalan køsene foye gbeeni
 alo tulen foye kala tiin naxan fama fufaan na
 a yi taan nagodo bøxøni a fangani.

³ Taan naxan luxi
 alo mangaya kømøtina,
 naxan findixi Efirami dølø minne xunna kenla ra,
 na yibodonma nøn.

⁴ Taan naxan nørøn luxi
 alo fugen yolonmatøna
 naxan tixi mørømerø jingixin xun ma,
 na luma nøn
 alo xøde bogi singen naxan møma
 benun se xaba waxatin xa a li.
 Muxu yo na a to,
 na kanna a bama nøn kedenna,
 a yi a don sa!

⁵ Na løxøni,
 Alatala Senben Birin Kanna nan findima manga
 kømøtin na a yamaan muxu dønxøne xa
 naxanye na lu e nii ra,
 alo mangaya taxamaseri nørøxina.

⁶ A xaxinla firma nøn kitisane ma
 alogo e xa kiti køndøn sa.
 A yi fangan fi muxune ma
 naxanye yaxune kedima taan so døen na.

Dølø minne yi Nabi Esayi magele

⁷ Hali e saraxaraline nun e nabine tantanma dələn
xən.

Manpaan bata e xunna firifiri.

Manpaan bata e ratantan.

Dələn bata e xaxinli fu,
manpaan yi e xunna firifiri.

E nəma fe toon tima alo xiyena,
e tantanma,
e nəma kitin sə,
e a feni fu.

⁸ E tabanle birin nafexi e baxunna ra,
e yiren birin xəsixi.

⁹ Na dələ minne maxədinna tima, e naxa,
“Esayi ito waxi nde xaran feyi?

A a falane yəbama nde xa?

Diidin naxanye baxi xijən na ba?

Dii futen naxanye dəen baxi badeni xijən na ba?

¹⁰ Bayo a naxa,

‘Tənne tənne fari,

tənne tənne fari;

Sənne sənne fari,

sənne sənne fari.

Ndee be, ndee na.’ ”

¹¹ Awa, nayı, Ala fa falan tima yamani ito xa
xəjəne falane nun xui gbətəne nan xən,
e mi naxanye famuma.

¹² Anu, a bata yi a fala e xa nun, a naxa,

“Matabuden nan be ra,

xa naxan xadanxi,

na xa fa a matabu be.

Bəjə xunbeli yiren nan be ra.”

Koni e tondixi e tuli matiyə.

¹³ Nayi, Alatala falan tima e xa na kii nin yati, a
naxa,

“Tønne tønne fari,
 tønne tønne fari.
 Sønne sønne fari,
 sønne sønne fari.
 Ndee be, ndee na,”
 alogo e nema sigan tiyε,
 e xa bira e xanbiramaan na,
 e maxəlo,
 e yi e suxu lutin na,
 e sa kasoon na.

Marigin yi banxin beten sa Yerusalen yi

¹⁴ Ε tan magele tiin naxanye Yerusalen yamaan
 xunna,

ε tuli mati Alatalaa falan na!

¹⁵ Ε a falama, ε naxa,

“Nxu bata layirin xidi nxu nun sayaan tagi,
 nxu bata lanna raso nxu nun laxira tagi.

Xa gbalon fa,

a mi nxu konna lima,
 amasətə nxu bata wulene findi nxu yigiyaden na,
 nxu yi mayifu falane findi nxu luxunden na.”

¹⁶ Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa,

“N bata gemena nde dɔxə Siyon taani
 alo banxin tongon gεmε fajni yεbaxina.

Naxan na dεnkεleya a ma,

na mi yimaxε mumε!”

¹⁷ N kiti kendən nun tinxinyaan findima

n ma banxin ti se tinxininxine nan na,
 koni balabalan kεsεne ε yigiyaden makəma nεn,

ε wulene,

igen yi sa ε luxunden xun ma.

¹⁸ Layirin naxan ε nun sayaan tagi,

na yi kala.

Lanna naxan ε nun laxira tagi,

na mi fa luma na.

Gbalon na fa waxatin naxan yi,
a yi ε halagi.

¹⁹ A na fa waxati yo yi,
a ε xale a yii,
bayo a danguma nεn xətənna nun yanyin nun
kœen na.

Gaxun nan tun a ra,
a xuiin bunna na famu waxatin naxan yi.

²⁰ Saden xurunma ayi nεn saden na,
bitinganna yi dungi ayi mafelenna ra.

²¹ Alatala mən kelima nεn
alo a ligi kii naxan yi Perasimi geyaan fari.
A bəjən temə nεn

alo a ligi kii naxan yi Gabayon lanbanni,*
alogo a xa a wanle rakamali
naxanye makabε,
a kewali magaxuxine.

²² Awa iki, ε magelen dan.

Xanamu, ε xidi yələnxənne mən gbətənma nεn ε yi.
Marigina Alatala Sənbən Birin Kanna na nan
falaxi n xa,
a bata a ragidi a xa yamanan birin halagi.

Xεε bi feen sandane

²³ ε tuli mati n xuiin na.

ε xaxili lu n ma falane xən.

²⁴ Xεε biin na wa sansiin si feni,
a luun bəxən biin nan tun fari waxatin birin yi ba?
A luma a bəxən nawale nεn ba,

* **28:21: 28.21** Dawuda Filisitine nə nən yəngəni Ala sənbən xən **Perasimi** geyaan fari e nun **Gabayon** yi. Na feen səbəxi Samuyəli Firinden 5.20 kui.

a buxa dan mi naxan na?

²⁵ Koni a na yelin a bəxəni tənŋe waxatin naxan yi,
a mi sabi də daxine xan sima na xanbi ra ba?
A mi sabi seene siyε ba
e nun sorontonna?

A mi maala nun fundenna wolε e xεne yi ba,
a sansi gbεtεye si xεen dε?

²⁶ A Ala nan na tagi raba kiin yitaxi a ra,
a yi a xaran a liga kiin ma.

²⁷ Sabide daxine mi bodonma jingen xεε ra bənbə
seen na,
muxu yo mi wontoron sanne radanguε
sabi se xun xurine fari e bənbə seen na,
koni ndee bənbəma gbelemen nan na,
muxune yi nde bodon.

²⁸ Fə sansi kεsεne xa din nεn e findi fujin na
benun burun xa sətə.

Nayi, muxun mi luma a bənbə han habadan.
Hali e wontoron nun a bandun soone radangu a
fari,
na mi a kεsεne finde a fujin na.

²⁹ Na feene fataxi Alatala Sεnbən Birin Kanna nan
na,
kabanako kawandi tiin naxan ma fe kolonna gbo
han!

29

Tərən nun yigin Yerusalən xa

¹ Gbalona Ariyele taan xa, Ariyele!*

* **29:1: 29.1Ariyele** findixi Yerusalən taan xili gbεtε nan na be.
Dawuda Yerusalən taan yεngε feen sεbəxi Samuyεli firinden 5.6-9
kui.

Manga Dawudaa ganla taan naxan nabilin
yεngεni!

Σ sanle birin nabama e kiini jee yo jee,
² koni n na Ariyele taan yεngεma nεn.

Σ wugama nεn, ε sunu,
ε taan yi lu n xa
alo saraxan ganma dεnaxan fari.

³ N nan n ma ganla tima nεn ε taan nabilinni.

N yi ε mini kiraan bolon ε ma yεngε so seene ra.
N yi yire makantanxine yitən ε xili ma.

⁴ Ε fe yigodoma nεn han a lu
alo ε xuiin kelima bεxən nan bun ma.

Σ xuiin yi xurun mini burunburunni.

Σ xuiin luma mine nεn bεxəni,
alo barinne jnuñjunun xuiin bεndεn bun.

⁵ Ε yaxu yamaan luma nεn
alo xubena,

ε tərə muxune ganla luma nεn
alo foyen sexεn naxan xalima.

Sanja ma kedenni, mafureñ,

⁶ Alatala Senben Birin Kanna fama i malideni
galan xuiin nun bεxə xuruxurunna nun xui gbeen
nun kala ti foyen nun tule foye gbeen
nun halagi ti tee dεgε gbeen nin.

⁷ Ariyele kaane,
yamanan naxanye ganle ε yεngεma,
ne danguma nεn alo xiyena.

Naxanye birin yi fuma ε ma
e ε taan nabilin yεngεni,
ne jnma nεn
alo xiyen kεeñ na.

⁸ Kamεn muxun naxan ma,

na xiye sama nən, a dəgema,
 koni a na xulun,
 a lima nən,
 kamen mən a ma.
 Min xənla muxun naxan ma,
 na xiye sama nən, a minma,
 koni a na xulun,
 a a li, a kəe yinla raxaraxi,
 a fanga mi na.
 A ligama na kii nin yamanane muxune xa
 naxanye Siyon geyaan yəngəma.

Yamaan mi xaxili sətəxi

⁹ Ε kabə, ε ε dundu!
 Ε findi danxutəne ra,
 ε nama seen to.
 Ε xunna xa firifiri,
 koni hali ε mi manpaan min.
 Ε dingene ayi siga tideni,
 koni hali a mi findi dələn funfun na.
¹⁰ Amasətə Alatala bata ε xaxinli fu,
 a mi tinxi ε nabine xa fe toon ti,
 a dugin so ε fe toone xun na.

¹¹ Fe makənənxini itoe birin bata lu ε tan xa
 alo fala səbəxine kədi mafilinxini, naxan balanxi
 taxamasenna ra. Ε a so muxu xaranxina nde yii, ε
 yi a fala a xa, ε naxa, “Ito xaran nxu xa yandi.” A
 ε yabima nən, a naxa, “N mi nəe a xaranje, kədin
 balanxin na ra.”

¹² Hanma ε xa a so xarantarena nde yii, ε naxa,
 “Ito xaran nxu xa yandi!” A ε yabima nən, a naxa,
 “N mi nəe səbenla xaranje!”

¹³ Marigin naxa,
 “Yamani ito maso n na e falane xən.
 E n binyama e dəen nin,

koni e bɔjɛn makuya n na pon!
 Binyen naxan e yi lan n ma,
 na fataxi adamadiine yamari xaraxine nan
 gbansan na!

¹⁴ Nanara, n mən luma nən yamani ito ratərənə
 kabanañko feene ra.
 E fe kolonne fe kolonna tununma nən,
 e xaxilimane xaxinla yi lo ayi.”

¹⁵ Gbalon na kanne xa
 naxanye kata gbeen tima
 alogo e xa e fe yitənxine luxun Alatala ma wun-
 doni.

E wanle kəma dimini,
 e yi a fala, e naxa,
 “Nde nəe en toε?
 Nde en ma fe kolonjε?”

¹⁶ Anu, ε bata tantan fefe!
 Nde fəjε rafalan yate fəjε bəndən na?
 Muxun yii fəxəna a fale a rafala muxun ma ba,
 a naxa, “I tan mi n nafalaxi”?
 Fəjəna a fale fəjε rafalan ma ba,
 a naxa, “I mi sese kolon”?

Ala a yamaan kiin masarama nən

¹⁷ Benun waxatidi,
 Liban fətənna findima nən bogise wudi bili nakəən
 na,
 na bogise wudi bili nakəne yi lu alo fətənna.

¹⁸ Na ləxɔni,
 naxan səbəxi kədin kui,
 tuli xərine na məma nən.
 Danxutəne yi mini dimi gbeeni,
 e yi seen to.

¹⁹ Tərə muxune səwa gbeen sətəma nən Alatala yi,

yiigelitəne yi naxan Isirayilaa Ala Sarijanxini.

²⁰ Amasətə gbalotəne tununma nən,
mägele tiine yi lə ayi.

Naxanye katama haken ligadeni bonne ra,
ne halagima nən,

²¹ naxanye wulen sama muxune xun ma kitisadeni,
e yi lutin nati muxune yee ra kitini,
e yoo kanna tɔŋegɛ.

²² Nanara, Alatala naxan Iburahima xunba,
na ito nan falaxi Yaxubaa yamaan xa, a naxa,
“Yaxuba bənsənna mi fa rayarabima,
a mi fa yagima sənən.

²³ Amasətə e tan nun e diine n kewanle toma nən,
e yi n xili sarijanxin binya,
e yi n tan Yaxubaa Ala Sarijanxina sarijananna
kolon,

e gaxu n yee ra, n tan Isirayilaa Ala.

²⁴ Naxanye yi ləxi ayi e miriyane xən,
ne xaxinla sətəma nən,
matandi tiine yi xaranna sətə.”

30

Isirayila kaane nama e yigi sa Misiran kaane yi

¹ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
“Gbalona ε tan dii murutexine xa!
Ε feene yitonma

naxanye mi kelixi n tan ma.

Ε layirine xidima

naxanye mi fataxi n ma Nii Sarijanxin na.

Ε yulubine sama e bode fari.

² Ε sigama Misiran yamanani,
konι ε mi n maxɔdinma.

A xənla ε ma Misiran mangan xa ε kantan,
ε yi yigiyaden fen Misiran senben bun alo nininna!
³ Koni Misiran Mangana makantanna findima ε xa
yagin nan na.

Ε yigiyaden naxan fenma Misiran kaane fəma
na yi ε yigin kala.

⁴ Kuntigine bata sa Soyan taan li,
xərane bata Xanəssi taan li.

⁵ Koni e birin nayagima nən
bayo na yamanan tənə yo mi e ma.
Misiran kaane mi ε malima,
e mi munanfan yo firma ε ma.
E yagin nun yarabin nan tun nalima ε ma.”

Isirayila xərane Misiran yi

⁶ Waliyiya falana subene xili ma Negewi ton-
bonni:

E xərane danguma gbalo yiren nun tərə yiren nin
yata xəməne nun yata gilene dənaxan yi,
e nun fədəgəne nun saji jaxin naxanye tuganma.
E nafunle maxalima sofanle nan fari
e nun e sətə seene jəgəməne fari,
sanbane nan ne ra na yamanan xa
naxan tənə mi na.

⁷ E sigama Misiran yi
naxan ma maliin findima fe fuun na,
sese mi a ra!

Nanara, n na a xili bama Ninginanga Narixina.

Marakolonna lan waxati famatəna fe ma

⁸ Marigin yi a fala Esayi xa, a naxa,
“Iki, feni itoe səbe kədina nde kui
Yerusalən kaane yetagi e nun walaxan fari
alogo a xa lu na waxati famatəne yi
habadan han habadan.”

⁹ Yama murut ε xin nan ito ra,
diidi wule falane,
diidin naxanye tondima Alatala sariyan name.

¹⁰ E a falama fe toone xa, e naxa,
“ ε nama fa fe toon ti s \circ n \circ n!”
E a falama nabine xa, e naxa,
“ ε nama j \circ ndin mak ε n ε n nxu xa!
 ε fe fajin nan ma fe fala nxu xa.
 ε nxu rafan feene fala nxu xa,
hali a findi wulen na.

¹¹ ε keli kira fajin x \circ n,
 ε a bejin.
 ε ba Isirayilaa Ala Sarijanxina fe y ε b ε nxu xa!”

¹² Nanara, Isirayilaa Ala Sarijanxina ito nan
falaxi, a naxa,
“ ε to ε m ε ma n ma falane ra
 ε yi ε yigi sa ε muxu jaxankata feene
nun ε muxu mayanfa feene yi,

¹³ nayi, na hak ε n luma ε xa n ε n
alo taan makantan yin matexin na b \circ f \circ lo!
M ε nna na tintin,
a birama n ε n sa!

¹⁴ A yib ε ma n ε n a xunxurin na
alo f ε j ε goronna,
a yensenj ε ayi kininkinintareyani,
hali a dungi xungbena a mi to ε a dungine y ε
naxan finde t ε e k \circ seen na
hanma ige s ε g ε sena.”

Yigi sana Ala yi

¹⁵ Marigina Alatala Isirayilaa Ala Sarijanxin naxa,
“ ε na ε xun x ε t ε n ma,
 ε raxara, ε kisin s \circ t \circ ma na nin.
 ε na ε sabari, ε yigi sa n yi,

ε señben sot̄ma na nin.”

Koni na x̄li mi ε ma.

16 Ε a falama, ε naxa,

“Nxu nxu gima n̄en soone fari!”

Nayi, ε ε gima n̄en yati!

Ε naxa, “Nxu nxu gima n̄en soo xulumene fari!”

Nanara, ε sagatan muxune fan xulunma ayi n̄en
kati!

17 Ε muxu wuli kedenna e gima n̄en ε yaxun muxu
kedenna bun,

yaxun muxu suulun pe na e k̄nk̄ ε ma,

ε birin ε gima n̄en.

Naxanye na lu ε tagi,

ne luma n̄en kedenyani

alo taxamaseri dugin wudi kuyen j̄oε ra geyaan
xuntagi.

Marakisi waxatina

18 Anu, Alatala ε mamεma

alogo a xa hinan ε ra,

a kelima n̄en a yi a kininkininna yita ε ra.

Ala naxan kitī kēndēn sama,

na nan Alatala ra.

Sewan na kanne xa

naxanye e xaxili tima a ra.

19 Ε tan Siyon kaane,

ε tan naxanye d̄xi Yerusalēn yi,

ε mi fa wugama sōnōn!

Ε na ε xui ramini a ma,

a hinanma ε ra n̄en han!

A na ε xuiin m̄e tun,

a ε yabima n̄en.

20 Marigin t̄r̄yaan nun mayigbetenna ragidi n̄en
ε ma

ε donseen nun ε min igen na.

Koni ε karaməxə mi fa a luxunma ε ma,
ε a toma nən ε yeeen na.

21 I na siga yiifanna ma hanma kəmənna,
i fala xuiin məma nən i xanbi ra, a naxa,
“Kiraan ni ito ra, siga a xən!”

22 Ε suxure gbeti daxine nun a xəma daxine
yatəma nən se haramuxine ra,
e woli ayi alo ɲamana,
i yi a fala e ma, i naxa, “Xəsina.”

23 Nayi, Ala tulen nafama nən i ya sansi sixine ma,
bəxən yi balo fajı gbeen fi i ma.

Na ləxəni,
i ya xuruseene sa e də madonma nən
xuruse rabade gbeene yi.

24 Ningene nun sofanla naxanye xəen bima,
ne yi balo ɲaxumən don
fəxən saxi naxan yi
naxan sama e bun se ko seen nun sansi yife seen
na.

25 Faxa gbeen tima ləxən naxan yi,
taan makantan sangansone na bira waxatin
naxan yi,

folone nun xudene rafema nən
geya gbeene nun yire matexine birin yi.

26 Kiken degəma nən
alo sogena na ləxəni,
sogen dəgen yi gbo ayi dəxə solofer
dangu a ki fonna ra.

Na ləxəni,
Alatala a muxune maxələdene dandanma nən,
a yi e fure dəeñe yiylan,
a tan yətəen naxanye maxəlo.

Ala Asiriya yengema nən

²⁷ A mato, Alatala sənbən fama sa keli wulani,
a fama xələ gbeen nun naxankatan nan na,
a fitinaxin yi falan ti
alo təen naxan halagin tima.

²⁸ A nii raxinla luxi nən
alo baan na walanjə ayi
naxan bəxənma a ma
a te han muxun kəeən bun.
Nayi, a siyane yimaxama nən a halagi ti sege-
denna ra.
A yi karafen bira xəjə yamane dəni,
naxan e rasigama
yireni dənaxan xəli mi e ma.

²⁹ E tan Yerusalən kaane,
e bətin bama nən
alo sali ləxən kəena.
E bəjənən sewama nən
alo muxune nəma sigə xulen xuini Alatalaa
geyaan fari,

Isirayila kantan fanyena Ala.

³⁰ Alatala a xui gbeen naminima nən
a yi a sənbə gbeen makənən.
A yi a xələ gbeen nagodo
alo halagi ti təe gbeena,
tule ige gbeen nun galanna nun balabalan kəsəne
yi godo.

³¹ Asiriya kaane na Alatala xuiin mə,
e xuruxurunma nən gaxuni a bosaan bun ma.

³² Alatala ne xuruma bosaan yəen naxanye birin
na,
ne ligama tanbanna nun bələn xuiin nin,
a nəma e yəngəma a sənbəni.

33 Tεεni tɔnxi xabu to mi na ra!
 A yitɔnxi mangan xili yi yili gbee tilinxin na,
 yege gbeen nun tεε gbeen naxan na.
 Alatala nii raxinla nan minima
 alo dole tεεn xudena,
 a na tεεn nadεgε.

31

Isirayila kaane nama e yigi sa Misiran kaane yi

¹ Gbalon ne xa
 naxanye sigama Misiran yi maliin fendeni,
 naxanye xaxili tixi soone ra,
 naxanye e yigi sama yεngε so wontorone yi,
 bayo e wuya,
 e nun soo ragine,
 bayo e sεnbεn gbo,
 koni e mi e yεε rafindima Isirayilaa Ala Sarijianxin
 ma,
 e mi Alatala fenma!
² Anu, a tan fan fe kolon,
 a nœ gbalon nafε nεn.
 A mi a falan maxεtεma.
 A kelima nεn muxu naxine yamaan xili ma,
 hake kanne mali muxune.
³ Misiran kaane findixi adamadiine nan na,
 Ala mi e ra.
 E soone mi findixi niin xan na,
 subene nan tun e ra.
 Alatala na a yiini te naxan xili ma,
 naxan na na kanna mali,
 na salaxunma nεn,
 a fan naxan malima,
 na kanna yi bira,
 e firinna birin yi halagi e bode xɔn.

Margin Yerusalen kantanma nən

⁴ Alatala bata a fala n xa, a naxa,

“N tan Alatala Senben Birin Kanna godoma nən
 n yi yengen so Siyon geyaan fari
 e nun a yire matexine yi
 alo yatan wurundunma a se suxin ma kii naxan yi,
 alo yata senbəmaan na xuruseen suxu.
 Hali xuruse rabane birin keli a xili ma,
 a mi gaxuma e sənxə sənxən yee ra,
 hali e to wuya,
 a mi tunnaxələma a ma.

⁵ Alatala Senben Birin Kanna Yerusalen kantanma
 nən,
 alo xəliin naxanye e firifirma e təen xun ma a
 kantandeni.

A a kantanma nən,
 a yi a xunba.

A a ratangama nən,
 a yi a xərəya.”

⁶ E tan Isirayila kaane,
 ε xun xete a ma,
 ε murutəxi a tan naxan ma fefe!

⁷ Na ləxəni,
 ε birin ε məma nən ε suxure gbeti daxine
 nun a xəma daxine ra,
 ε tan yulubitəne yii fəxəne.

⁸ Asiriya kaane faxama nən silanfanna ra
 naxan mi findixi muxun gbeen na.

Silanfanna naxan mi fataxi adamadi yo ra,
 na e raxərima nən.

E gima nən silanfanna bun,
 e banxulanne yi findi konyine ra.

⁹ Naxan e kantanma, na gaxuxin yi a gi.

E kuntigine gaxuma nən
e na e yaxune taxamasenna to.
Alatalaa falan nan na ra
naxan ma təen dəgəma Siyon yi,
sulun təen* naxan yii Yerusalən yi.

32

Mangaya tinxinxina

- 1 A mato, mangana nde mangayaan nabama nən
tinxinni,
kuntigine yi kuntigiyaan liga kiti kəndən xən.
- 2 E muxune birin luma nən
alo yigiyaden foyen bun
alo luxunden kala ti foyen bun,
alo igena kiraan tonbonni,
alo gəmə gbeen nininna bəxə yixareni.
- 3 Yəə kanne yəəne mi fa luma raxixi,
tuli kanne yi e tuli mati.
- 4 Muxun naxanye xaxili mi dəxi,
ne xaxinla nun kolonna sətəma nən,
də masuxune yi falan ti a tinxinni e də mafuraxin
na.
- 5 Nayi, a mi fa falama xaxilitarene ma a xaxili-
mane,
fe naxi rabane mi fa yatəma muxu gbeene ra.
- 6 Amasətə xaxilitaren xaxilitareya falan nan tima.
E hakə feene yitənma e bəjəni,
e lu Ala kolontareya wanle kə,
e lu fala naxine tiyə Alatala ma.
E kamətəne luma kamən na,
min xənla naxan ma,

* **31:9: 31.9Sulun təen** mən falama yirena nde yi fa fala “**Furu təena.**”

e na kuma igeni.

⁷ Fe *naxi* rabane wanle *naxu*.

E fe *naxine* *yitənma*

alogo e xa yiigelitəne halagi wulene xən,
hali yoon tərə muxune xa e kitini.

⁸ Koni muxu fajine fe fajine nan *yitənma*
e yi lu e *nənige* fajiyani.

Marakolonna lan naxanle ma

⁹ Ε tan *naxanla* naxanye luxi xaxili sani,
ε keli, ε tuli mati n na!

Ε tan sungutunna naxanye xaxili ragidixi feu,
ε tuli mati n ma falan na!

¹⁰ Benun *nəe* keden e nun nde,
ε tan naxanye xaxili ragidixi,
ε yimaxama nən,
bayo se bogi bolon daxine *nənma* nən,
sansi xaba daxine yi dasa se xaba waxatini.

¹¹ Nayi, ε gaxu,

ε tan *naxanla* naxanye xaxili sani,
ε kəntəfilı, ε tan sungutunna naxanye xaxili
ragidixi.

Ε dugine ba ε ma,

ε yi kasa bənbəli dugine xidi ε tagi sununi.

¹² Ε kanken makudun, ε wuga

xəe tofajine nun manpa bili sabatixine fe ra,

¹³ ε nun n ma yamana bəxəna,
firin *nali* kanne nun tansinne bata sabati dənaxan
yi.

Ε wuga banxi fajine fe ra

sewan yi dənaxanye yi

e nun sumunna yi taan naxan yi yeyε.

- ¹⁴ Amasətə manga banxin nabejinma nən,
taa yimaxaxini ito yigelima nən,
a yire makantinxine nun sangansone yi findi
banxi xənne ra han habadan,
e nun burunna sofanle magidena,
e nun xuruseene de madondena,
¹⁵ han Alaa Nii Sarijanxin yi godo nxu ma keli
kore,
tonbonna yi findi wudi bili nakəən na,
wudi bili nakəən yi findi fətənna ra.
¹⁶ Nayi, kiti kendən luma nən tonbonni,
tinixinna yi lu wudi bili nakəni.
¹⁷ Tinxinyaan yi bəjəe xunbenla raso.
Tinxinyaan tənən yi findi sabarin nun makan-
tanna ra habadan.
¹⁸ N ma yamaan dəxəma nən bəjəe xunbeli yireni,
dəxəde makantinxine yi,
matabu fəjin dənaxanye yi.
¹⁹ Hali balabalən kesəne fətənna kalama nən,
taan muməən yi fən,
²⁰ səwan luma nən ε tan xa.
ε tan ε sansine sima nən xudene birin dε,
ε yi ε ɻingene nun sofanle lu e sagoni.

33

Gbalon halagi tiin xa

- ¹ Gbaloni i xa,
i tan naxan halagin tima
i tan naxan munma halagin sətə singen,
i tan naxan bonne yanfama
muxe munma i tan naxan yanfa singen!
I na yelin halagin tiyε waxatin naxan yi,
i fan yi halagi.

I na yanfantenyaaan dan waxatin naxan yi,
muxune yi i fan yanfa.

² Alatala, hinan nxu ra!

Nxu xaxili tixi i tan nan na.
Findi nxu fangan na xətən yo xətən,
i nxu rakisi tərə waxatini!

³ Siyane na i xuiin mε,
e yi e gi.

I neñen fa keli,
yamanane muxune bata xuya ayi.

⁴ Ε tan siyane,
ε seen naxanye tongoxi yengəni,
muxune bata fu na ma
alo tuguminne na so.

Muxune dutunma ne ma
alo sujε setna.

⁵ Alatala na feene birin xun ma
bayo a dəxi kore xənna ma.

A bata sariyan nun tinxinna raso Siyon taan yiren
birin yi.

⁶ I tan, Alatalaa yamana,
i luma nən makantanni.
Xaxilimayaan nun Ala kolonna findixi kisin nan
na,
e nun Marigin binyana
na nan findixi i ya nafunla ra.

Ala kelima nən yaxune xili ma

⁷ Sofa wəkiləxine nan gbelegbele xui ito ra kirane
xən.

Bəjε xunbenla rali muxune yi xətə wugε xələni.

⁸ Kirane bata rabejin,
muxu yo mi fa danguma kirane xən.
Yaxun bata layirin kala,

a yi taane rajaxu,
a mi muxu yo binyaxi.

⁹ Yamanan bata lu sununi,
a kalama.
Liban yamanan bata yagi,
a fotonna bata xara.
Sarən mərəmerən luxi
alo tonbonna,
Basan nun Karemelle yamanane wudine dəeñe yi
yolon.

¹⁰ Alatala naxa,
“Iki, n bata keli.
Iki, n na n ma binyen mayitama nən.

Iki, n na n ma fe yitema nən.
¹¹ Ε feen naxanye yitənma,
ne luxi nən
alo se dagina hanma səxəna.
Ε yetəen yengin yi findi təen na
naxan ε raxərima.

¹² Siyane ganma nən
e lu alo xuben sulun təeni,*
alo tansinne na masege,
e gan.”

¹³ Ε tan naxanye makuya,
ε tuli mati n naxan ligaxi.
Ε tan naxanye maso,
ε n sənbən yaten kolon.

¹⁴ Yulubitəne bata gaxu Siyon yi,
xuruxurunna bata so Ala kolontarene yi.
E maxədinna tima, e naxa,

* **33:12: 33.12Sulun təen** mən falama yirena nde yi fa fala “**Furu təena.**”

“Nde luyε halagi tεen i to dεxən en yε?
Nde nøε luyε habadan tεe wolonni ito dεxən en yε?”

15 Fø naxan sigan tima tinxinni,
a nøndin fala,
naxan a mεma tønøne ra
naxanye søtøxi gbaloni,
naxan mi tinma dimi yi seen nasuxε mayifuni,
a tunla ba muxune ra
naxanye faxa ti feene yitønma,
a yεen ba fe naxine ra.

16 Na kanna fe luma nøn
alo a na døxø yire matexini,
geyaan faran makantanxin yi findi a luxunden na.
A donseen nun igen mi dasama.

Yerusalen yi xunba

17 I mangan toma nøn i yεen na a nørø gbeeni,
i yi yamanan danne to masigaxi pon!

18 Nayi, i mirima nøn i ya naxankata danguxine
ma,
i yi a fala, i naxa,
“Na kuntigine minøn
naxanye yi mudun nasuxuma
e nun naxanye yi makantan yinna xun matoma a
ra?”

19 I mi fa na yama wasoxin toma sønøn,
xøjøn naxanye fala xuine mi nøε famunjø,
xøjøn naxanye fala xui mi mεma a fajin na.

20 Siyon taan mato,
en sanle rabama taan naxan yi.
Σ yεen tima nøn Yerusalen ra,
bøjøe xunbeli yirena,
a lu alo bubun naxan mi fa wayanma,
naxan wudiye mi fa talama

naxan lutkiye mi fa fulunma sənən.

²¹ Alatala a yete yitama en na Ala Sənbəmaan na mənna nin.

Xudene nun baa gbeene luma nən mənni,
yəngə so kunkine mi dangue dənaxan yi.

Kunki gbeene mi dangue na mumə!

²² Amasətə Alatala nan en ma kitisaan na.
Alatala nan en ma sariyasaan na.

Alatala nan en ma mangan na.

A tan nan en nakisima.

²³ Koni yaxune luxi nən
alo kunkin naxan lutkiye bata fulun,
foyen kunkin nasigama dugin naxanye xən
ne mi fa xidixi sənən,
ne fan singanxi wudi kuyen naxan na,
na mi fa suxi.

Nayı, e se tongoxi gbeen yəngəni,
na yitaxunma nən

hali sankalatəne e gbeen xalima nən.

²⁴ Nayi, Yerusalən kaa yo mi a fale,
e naxa, “N mi yalan.”

Na taan muxune hakəne mafeluma nən.

34

Edən makitina

¹ Siyane, ε maso,
ε yi ε tuli mati.

Siyane, ε a ligə ε yeren ma!

Bəxə xənna xa a mə,
e nun a yi seene birin,

e nun dunuja nun naxanye birin minima a yi.

² Amasətə Alatalaa xələn godoma nən siyane birin
fari,

a fitinan yi godo e ganle birin ma.
 A bata halagin nagidi e birin ma.
 A tinma nən e birin yi faxa.

³ E faxa muxune luma nən biraxi bəxən ma
 e binbine xirin yi mini han,
 e wunle yi sa e geyane birin ma.

⁴ Sare kurune* birin kalama nən
 alo se kunxina,
 kuyen yi maflin alo kədina,
 sare ganla birin yi yolon
 alo manpa binla də xarene
 alo xədə bili bogi xaraxine.

⁵ Ala naxa, “N ma silanfanna bata sarene wunla
 rəmini han!
 A godoma nən Edən kaane ma,
 a yi e makiti,
 n halagin nagidixi yamaan naxan ma.”

⁶ Wunla bata so Alatalaa silanfanna yiren birin
 ma
 a madole muxu turen na.

A luxi nən
 alo kontonne nun kətəne wunla saraxabadeni,
 alo e turen naxan e gbingini.
 Bayo Alatala saraxa gbeen bama nən Bosara taani
 Edən kaa wuyaxi yi faxa yəngəni.

⁷ E yəeratine fangan gbo
 alo burunna ɲingene,
 koni e fan faxama nən bonne xən,
 e nun ɲingene nun turane.
 E yamanan nafema nən wunla ra,
 e turen yi radin bəxən ma.

* **34:4: 34.4** Mən kaane yi **sarene** batuma na waxatini.

⁸ Bayo, gbeeñoxə ləxən nan na ra Alatala xən,
gbeeñoxən yeeen nan na ra
Siyon taan xun mayengəna fe yi.

⁹ Edən yamanan baane findima nən dolen na.
A xuben yi maxetə dole təen na,
e bəxən yi findi dolen ganmatən na.

¹⁰ Kœen nun yanyin na,
a təen mi tuma,
a tutin yi lu te kore habadan!
E yamanan yi lu rabeñinxı
han mayixetə nun mayixetə,
muxun mi fa dangue na yi mumε!

¹¹ Na yi findi xutunxunbane nun sagalene konna
ra,
toxorone nun xaxane yigiyadena.
Ala yi a lu a yitəntaren nun a yigenla ra
alo a dunuja da waxatin naxan yi.

¹² A muxu gbeene mi fa luma na,
naxanye mangan dəxε,
a kuntigine birin janma nən.

¹³ Wudi jali kanne solima e manga banxine kui
nən,
səxε jaxine nun tansinne yi a yire makantaxine
rasuxu,
a findi kankone nun dangaranfulene konna ra,
¹⁴ burunna subene nun kankone naralandena,
burunna kətəne yi lu wuge e bode ma mənni.
Kœ ra yinnan Liliti yi dəxə na bəjəe xunbenli.
¹⁵ Sajin fan a soden toma na nin,
a yi a xələne bira,
a yi e rasəgε,
a a diine malan a nininna bun.

Segene fan e malanma na nin.

16 Xa ε Alatalaa kedin kui to,
 ε ito xaranma nεn na, a naxa,
 “Subeni itoe sese mi dasama na yi,
 birin nun a lanfaan nan fama,
 bayo Ala bata na yamarin fala.

A Nii Sarijanxin nan e malanma.

17 A tan nan e døxødene ragidima.
 A tan nan e yirene maliga,
 a yi e yitaxun.

Na yamanan findima nεn e gbeen na han
 habadan,
 e yi lu na han mayixεtεn nun mayixεtε.”

35

Yerusalen xunba fena konyiyani

1 Tonbonna nun bøxø xaren sewama nεn!
 Burunna jingima nεn sewani
 a fuga alo gabala fugena.

2 Fugene luma nεn burunna yiren birin yi.
 Burunna jingine yiriwama nεn jaxanni.
 A sønxø sewani!

Liban yamanan nørøn sifan bata fi a ma,
 e nun Karemele geyaan nun Sarøn mørømerøna.
 Nayi, muxune nøε Alatalaa binye gbeen toe nεn,
 en ma Alaa nørøna.

3 ε muxu xadanxine rawεkilε.
 Naxanye xinbiye xuruxurunma,
 ε ne senbe so.

4 Naxanye bøjøe bata mini,
 ε a fala ne xa, ε naxa,
 “ε wεkile, ε nama gaxu,

ε Ala famaan ni i ra ε gbeen ḡəxədeni.
 Ala ε yaxune saranna firma nən,
 a tan yətəen yi fa ε rakisideni.”

5 Nayi, danxutəne seen toma nən,
 tuli xərine yi feen mə.

6 Nayi, sankalatəne yi tuganjə ayi
 alo xənle,
 bobone yi sənxən nate səwani.

Amasətə tigi ige gbeen minima nən tonbonni,
 baane yi mini bəxə xareni.

7 Nəmənsin wolonxin findima nən daraan na,
 min xəli yiren yi masara tigi yirene ra.

Kankone yi xima dənaxanye yi nun,
 gbalan nun tanbinna yi sabati mənni.

8 Kira gbeen luma mənna nin
 naxan xili bama
 a “Sarijanna Kirana.”

Muxu haramuxine mi sigan tima a xən
 fə a xa findi ne nan gbee ra
 naxanye na bira a fəxə ra.

Xaxilitare yo mi na xən sigə.

9 Yatane mi luma mənni,
 sube xəjəne mi fe na mumə!
 E mi toə na!

Alaa muxu xunbaxine nan sigan tima mənni.

10 Alatala na naxanye xərəya,
 ne fama mənna nin.

E fama nən gbelegbelə ḡəxəjaxani Siyon taani,
 habadan səwan yi e yətagini yalan.

Naxəjaxan nun səwan luma nən e yi,
 sunun nun kutunna yi ḡənan fefe!

36

*Asiriya mangan yi a konkə Yerusalən xili ma
Mangane Firinden 18.13,17-37 e nun Taruxune
Firinden 32.9-19*

¹ Xesekiyyaa mangayaan jee fu nun naaninden, Asiriya mangan Senakeribi yi siga Yuda taa makantanxine xili ma, a yi e birin suxu.

² Asiriya mangan yi a sofa kuntigin nun a gali senbemaan nasiga Manga Xesekiya ma Yerusalən yi keli Lakisi taani. Sofa kuntigin yi fa Yerusalən yi, a sa ti ige ramaraden faxaraxiin dexon,* dugi xane xee ma kiraan na.

³ Nayi, Xiliki a diina Eliyakimi, manga banxi kuntigin yi mini a ralandeni e nun sebeli tiin Sebena nun Asafi a dii xemen Yowa, mangana yenla.

⁴ Sofa kuntigin yi a fala e xa, a naxa, “E a fala Xesekiya xa, ε naxa, ‘Asiriya manga gbeena ito nan falaxi, a naxa: I yigi saxi nanse ma?’

⁵ I yengi a ma a feren nun senbena i yii, i yengen so, koni fala fuun nan na ra. Nayi, i ya lannayaan saxi nanse yi han i murute n xili ma?

⁶ I ya lannayaan saxi Misiran nin, a men kaane xa ε mali. Na luxi nen alo muxun na la xayen na a dunganna ra naxan girama, a yi a yiin xaba. Naxan na a digan a yi, na a maxeloma nen. Misiran mangan na kii nin muxune xa naxanye e taxuma a ra.

⁷ Waxatina nde ε falama nen n xa, ε naxa, “Alatala, nxo Ala, nxu nxu taxuxi na nan na.” Koni, Xesekiya bata yi Ala batudene kala geyaan fari,

* **36:2: 36.2** Ige ramaraden naxan geyaan na.

a yi a fala Yuda kaane nun Yerusalen kaane xa,
a naxa, “Ε xinbi sinma nən yire sarijanxini ito
yətagi.”

⁸ Iki, ε nun n kanna Asiriya mangan xa lan fena
nde ma, n soo wuli firin soε ε yii, xa ε nəε soo ragine
sate.

⁹ Ε mi n kanna walikεen keden peen nəε, hali
naxan xurun e birin xa. Ε lannayaan saxi Misiran
yi soo ragine nun wontorone nan ma fe ra.

¹⁰ A yetəna, n faxi yamanani ito kaladeni Alatala
sagoon nan xanbi ba? Alatala yetεen nan a falaxi
n xa, a n xa sa yamanani ito yəngε, n yi a raxəri.”

¹¹ Nayi, Eliyakimi nun Sebena nun Yowa yi a
fala sofa kuntigin xa, e naxa, “Falan ti nxu xa
Arami xuini, amasətə nxu a məma, nxu mi falan
tima Heburu xuini yamaan yi a mə naxanye yinna
xuntagi.”

¹² Sofa kuntigin yi e yabi, a naxa, “N kanna n
nafaxi ε tan nun ε kanna nan ma falani itoe tideni
ba? Muxun naxanye dəxi yinna xuntagi, ne fan
xa a mə nən bayo ne fan e gbiin donma nən, e yi
e xənla min ε xən yəngəni.”

¹³ Nayi, sofa kuntigin to a maso, a yi a xuini
te Heburu xuini, a naxa, “Ε manga gbeen xuine
rame, Asiriya mangana!

¹⁴ Mangana ito nan falaxi, a naxa, ‘Ε nama tin
Xesekiya xa ε mayenden, a mi nəε ε rakise n ma
mumε.

¹⁵ Xesekiya nama a liga ε yi ε lannayaan sa
Alatala yi, a yi a fale a Alatala ε ratangama nən, a
taani ito mi sama Asiriya mangan sagoni.

¹⁶ Ε nama ε tuli mati Xesekiya xuiin na mumε,
amasətə Asiriya mangana ito nan falaxi, a naxa: Ε

bɔŋe xunbenla fen n na, ε xεtε n ma, birin a yii se nun a bogise donŋe, birin yi a ige ramaraden igen min,

¹⁷ han n yi fa, n yi ε xali yamana gbεtε yi alo ε gbeena, murutun nun manpa bili nakone yamanan naxan yi, bogiseen nun burun yamanan naxan yi.

¹⁸ Nayi, ε nama tin Xesekiya xa ε mayenden, a fala a Alatala ε xunbama nɛn. Siya gbεtene alane Asiriya mangani kala nɛn e yamanan suxu feen ma ba?

¹⁹ Xamata taan nun Arapada taana, ne alane minɛn? Sefarawayimi alane minɛn? E Samari xunba nɛn n yii ba?

²⁰ Yamanane alane yε, nde a yamanan xunba n yii? Alatala xa Yerusalen xunba n yii di?" "

²¹ Naxanye birin yi na, ne yi dundu, e mi yabi keden peen ti, amasɔtɔ Manga Xesekiyaa yamarin nan yi na ra.

²² Xiliki a dii xεmɛna Eliyakimi, mangana banxi kuntigin nun sεbeli tiin Sebena nun Asafi a dii xεmɛn Yowa, mangana yenla, ne yi fa Xesekiya fɛma, e dugine yibɔxi e ma sununi, e sofa kuntigina falane yεba a xa.

37

Xesekiya yi Nabi Esayi maxɔdin Mangane Firinden 19.1-13

¹ Manga Xesekiya to na mε, a yi a dugine yibɔ a ma, a kasa bɛnbɛli dugin nagodo a ma sununi, a siga Alatala Batu Banxini.

² A yi Eliyakimi rasiga, mangana banxi kuntigina e nun Sebena, sεbeli tiina e nun saraxarali

fonne, kasa bənbəli dugin nagodoxi e ma sununi
siga Nabi Esayi konni, Aməsi a dii xəməna.

³ E yi a fala nabiin xa, e naxa, “Xesekiya naxa iki:
‘Kontəfinla nun tərən nun yagi ləxən nan to ra nxu
xa, diin bari waxatin bata a li, koni fanga mi a nga
ra a yi a bari.

⁴ Alatala, i ya Ala bata Asiriya sofa kuntigina
falane birin name, naxan kari a rafaxi habadan
Alatala konbideni. Xa Ala tin, Alatala, i ya Ala a
naxankatama nən a falane fe ra a naxanye tixi.
Nayi, i tan Esayi xa Ala maxandi yama dənxəna fe
ra.’”

⁵ Manga Xesekiyyaa xərane to siga Esayi fəma,

⁶ Esayi yi a fala e xa, a naxa, “Ə ito nan falama ə
kanna xa, ə naxa, ‘Alatala ito nan falaxi, a naxa: I
falan naxanye məxi i nama gaxu ne fe ra, Asiriya
mangana walikəne n nayelefu falan naxanye tixi.

⁷ N xaxinla nde rasoma a yi nən, a na xibarun mə
waxatin naxan yi, a xətəma nən a yamanani. N yi
sa a faxa silanfanna ra mənni.’”

Asiriya mangan mən yi a kənkə Yerusalən ma

⁸ Asiriya sofa kuntigin yi a mə a kanna bata yi
keli Lakisi taani siga Libina yəngədeni, a fa a li
mənna nin.

⁹ Nayi, Asiriya mangan yi a mə a Misiran man-
gan Tirihaka, Kusi kaan fama a yəngədeni. A na fe
məxina, a yi xərane rasiga Xesekiya ma, a naxa,

¹⁰ “Ə sa ito fala Yuda mangan Xesekiya xa, ə
naxa, ‘I laxi i ya Ala ra nəxi ra, i yengi a ma
a nəə nən n tan Asiriya mangani kale Yerusalən
yəngədeni. I nama tin Ala yi i mayenden.

11 I bata a mε Asiriya mangane feen naxanye ligaxi yamanan bonne ra, e e raxərixi kii naxan yi. I yengi a ma a i xunbε nεn na ma ba?

12 N benbane siyaan naxanye alane raxəri, ne e xunba nεn ba, Gosan nun Xarani nun Resefi yamanane, e nun Eden kaan naxanye Telasara taani?

13 Manga Xamata nun Manga Arapada nun Se-farawayimi taa mangana hanma Hena, hanma Iwa, ne mangane minnεn yi? ”

*Xesekiyyaa Ala maxandina
Mangane Firinden 19.14-19*

14 Xesekiya yi kεdi sεbεxin nasuxu xεrane yii, a yi a xaran. Na xanbi ra, a te Alatala Batu Banxini, a sa kεdin sa Alatala yεtagi.

15 Xesekiya yi Alatala maxandi, a naxa,

16 “Alatala Sεnben Birin Kanna, Isirayilaa Ala, naxan dəxi maleka sawurane tagi! I tan Ala keden peen nan bəxə xənna mangayane birin xun na, i tan nan bəxən nun kuyen daxi.

17 Alatala, i tuli mati n na, i n xuiin name. Alatala, i yεne rabi, i n mato. I Sεnakεribi a falani itoe birin name, a sofa kuntigin naxanye rafaxi habadan Ala konbideni.

18 Alatala, nəndin na a ra! Asiriya Mangan bata siyane raxəri, a yi e bəxəne kala.

19 E bata e alane woli tεeni, bayo Ala mi yi e ra nun mumε, muxune yii funfune nan yi e ra, wudine nun gεmε masolixine nan tun yi e ra.

20 Iki, Alatala, nxə Ala! Nxu xunba Sεnakεribi yii, alogo bəxə xənna yamanane birin xa a kolon a i tan keden peen nan Ala ra, Alatala!”

*Senakəribi a fe yi kala
Mangane Firinden 19.20-37 Taruxune Firinden
32.20-21*

²¹ Nayi, Esayi, Aməsi a dii xəmən yi xəraan nasiga a faladeni Xesekiya xa, a naxa, “Isirayilaa Ala, Alatala ito nan falaxi, a naxa: N bata i ya maxandi xuiin me i naxan tixi n ma Senakəribi a fe yi, Asiriya mangana.

²² Alatala falani ito nan tixi Senakəribi xili ma, a naxa,
‘Siyon taa fajin bata i rajaxu,
a i magelema.

Yerusalən kaane e xunna fitifitima i xanbi ra.

²³ I nde konbixi
i a rayelefu?

I xuini texi nde xili ma?
I bata i yəne rate kore Isirayilaa Ala Sarıjanxin xili ma!

²⁴ Fata i ya xərane ra,
n tan Marigina, i bata n konbi.
I yi a fala, i naxa,
“N ma wontoro wuyaxine xən,
n bata te geyane xuntagi,
Liban yamanan danne ra.

N na a wudi kuyene səgəma nən,
e nun a suman wudi fajı fajine.
N sa a xuntagin najanna li
e nun a fətən fajina.

²⁵ N bata xəjinne ge yamana gbetəne yi,
n yi e igen min.

N Misiran baa igene birin xərima nən
n na siga a xili ma waxatin naxan yi.”

²⁶ Koni, i tan Senakəribi,
i mi a kolon

a n feni itoe y_εlanxi n_{εn}
 to mi na ra?
 N yi e yit_{ən} xabu waxati danguxine.
 Iki, n bata yamarin fi,
 a rakamali,
 i xa taa makantaxine lu kalaxi
 alo g_{εmε} malanxine.

²⁷ E muxune s_εnbe mi na,
 e gaxuxi, e yagixi.
 E bata lu alo x_{εε} ma s_εx_εnne
 alo se sonle,
 alo s_εx_εn fanyen ma
 naxan xarama benun a xa gbo.

²⁸ Koni, n na a kolon,
 i na d_əx_ə,
 i na mini, i na so,
 i na x_{ələ} n xili ma.

²⁹ I bata x_{ələ} n xili ma,
 n yi i konbi ti xuiin m_ε.
 Nanara, n nan n ma wuren birama n_{εn} i j_əen_i
 n yi n ma karafen bira i d_ε kidine yi.

I faxi kiraan naxan x_{ən}
 n yi i rax_{εtε} na x_{ən}.

³⁰ Ala ito nan falaxi
 i tan Xesekiya xa, a naxa,
 ‘Ito xa findi taxamasenna ra i xa:
 Bogiseen naxanye solixi e y_{εtε} ma,
 ε bata ne don j_{εen} ito ra,
 na nan m_{ən} ligama j_{εε} famat_{ən}i,
 koni j_{εε} saxanden,
 ε seen sima n_{εn}, ε yi a xaba,
 ε yi manpa binle si,
 ε yi e bogine don.

³¹ Yuda b_əns_ənna muxu d_ənx_{εn} naxanye na lu,

ne mən e salenne raminima nən
alo wudina, e bogi.

³² A dənxene minima nən Yerusalən yi,
a dənxene luma nən e nii ra Siyon geyane yi.
Alatala Senben Birin Kanna na nan ligama a xa-
nuntenyani.’ ”

Senakeribi rajanna

³³ Nanara, Alatala ito nan falaxi Asiriya Mangan
ma iki, a naxa,
“A mi soε taani ito yi mumε!
A mi xalimakuli wolε be yi.
A mi makantan wure lefa tima a xa.
A mi gbingbin natema a xili ma.”

³⁴ Alatalaa falan ni ito ra. A naxa,
“A faxi kiraan naxan xən
a xətema nən na xən.
A mi soε taani ito yi mumε.

³⁵ N taani ito makantanma nən,
n yi a rakisi,
n tan ma fe ra
e nun Dawuda a fe ra, n ma walikəna.”

³⁶ Na xanbi ra, Alatalaa malekan yi mini, a
muxu wuli kəmə tonge solomasəxə wuli suulun
faxa Asiriya kaane ganli. Yamaan to keli xətənni,
e yi e binbine to.

³⁷ Nayi, Asiriya mangan Senakeribi yi a ganla
rakeli, a xətə Niniwa yi.

³⁸ Ləxəna nde, Senakeribi yi xinbi sinxi a ala
Nisiroki batu banxini a batuden, a dii xəməne
Adarameleki nun Sareseri yi a faxa silanfanna ra,
e yi e gi siga Ararati yamanani. A dii Esaraxadon
yi dəxə a jəxəni.

38

Xesekiyaa furena fe

*Mangane Firinden 20.1-11 e nun Taruxune
Firinden 32.24-26*

¹ Na waxatini, saya furen yi Xesekiya suxu. Nabi Esayi, Aməsi a diin yi fa a fəma, a yi a fala a xa, a naxa, “Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘I ya feene yitən, amasətə i faxamatən ni i ra, i mi fa siimaya satəma.’”

² Xesekiya yi a yee rafindi banxin kanken ma, a maxandini ito ti Alatala ma, a naxa,

³ “Alatala, n ma fe xa rabira i ma fa fala, n sigan ti nən i yətagi lannayaan nun bəjəe fajiyani, naxan fan i yee ra yi, n yi na ligal!” Xesekiya yi wuga han.

⁴ Nayi, Alatala yi falan ti Esayi xa, a naxa,

⁵ “Siga, i sa a fala Xesekiya xa, i naxa, ‘I fafe Dawudaa Ala, Alatala ito nan falaxi, a naxa: N bata i ya maxandi xuiin mə, n bata i yee gen to. N mən jee fu nun suulun sama nən i ya siimayaan fari.

⁶ N ni i tan nun i ya taan xunbama nən Asiriya mangan yii, n taani ito kantanma nən.’”

⁷ Esayi yi a fala a xa, a naxa, “Alatala taxam-asenni ito nan yitama i ra, alogo i xa a kolon fa fala Alatala naxan falaxi, a na ligama nən, a naxa,

⁸ ‘N nininna raxətəma nən xanbin na Axasi a banxin teden ma sanna yee fu.’” Nayi, nininna yi xətə xanbin na banxin teden ma sanna yee fu.

Xesekiyaa Ala maxandina

⁹ Yuda mangan Xesekiya bətini ito nan səbe, a to fura, a yi keli furen ma.

¹⁰ N yi a falama nən, n naxa,

“N nən fa n ma siimayaan tagiin li tun,

n sigama nən laxira so dəeñe ra
 n yi bənə n ma siimayaan ləxə dənxəne yi!”

11 N mən yi a falama nən, n naxa,
 “N mi fa Alatala toma sənən
 niiramane tagi bəxə xənna fari, Alatala!
 N mən mi fa muxu yo toma sənən
 muxune ye dunuja yi!

12 N fati bəndəna n niin yigiyadeni ito bata kala,
 a makuya n na
 a lu alo xuruse rabana bubuna.
 N bata n ma siimayaan mafillin
 alo gəsə wurundunxina.
 N ma gesən bata bolon.
 Xətənna nun jənbanna tagi,
 i n nəjanma nən!

13 N bata n naxara han xətənni,
 koni alo yatana,
 a bata n xənne birin yixin.
 Yanyin nun kəeeñ na,
 i bata n nəjan.

14 N wuga xuiin mini nən
 alo tuntunna nəma tuganjə,
 n lu kutunjə alo ganbana.
 N yəeñe lu nən tixi kore tərəni,
 n yi lu a fale, n naxa,
 ‘Marigma, n jəxankataxi,
 n mali! ”

15 N fa nanse falama?
 A bata falan ti n xa.
 A tan yətəeñ nan feni ito ligaxi.
 N sigan tima nən yətə magodonı n ma siimayaan
 birin yi
 n niin səxələni ito a fe ra.

16 Marigina, siimayaan sotøma i ya fanna nin,
n mɔn n nii ra a tan nan xɔn.
I bata n senbe so,
i yi n nakendøya.

17 N ma tørøyaan bata maxetø bøjøe xunbenla ra.
I tan nan n niin masigaxi sayaan na,
n to rafanxi i ma,
i yi i xun xanbi so n yulubine birin yi.

18 Laxira xa mi i tantunma.
Sayaan xa mi i matøxø betin bama.
Faxa muxune nema sama gaburun na,
ne yengi mi fa i ya lannayaan ma.

19 Koni naxanye e nii ra, niiramane,
ne nan i tantunma alo n tan to.
Fafane i ya lannayana fe falama nøn e diine xa.

20 Alatala bata n nakisi!
Nayi, nxu nxø maxaseene xuiin naminima nøn
Alatala Batu Banxini nxu siin sogen dønxøn birin
yi.

21 Esayi bata yi a fala, a naxa, “E xøde bogi
yidinxina nde tongo, ε a sa a furen dε, a yalanma
nøn.”

22 Xesekiya bata yi a fala, a naxa, “N na kolonma
taxamasenna mundun xøn fa fala a n sigama
Alatala Batu Banxini?”

39

Babiløn xørane Mangane Firinden 20.12-21

1 Na waxatini, Babiløn Manga Baladan ma dii
xømen Merodaki-Baladan yi bataxin nun finma
seen nasiga Xesekiya ma, amasøtø a bata yi a fure
feen nun a køndøyana fe me nun.

² Xesekiya yi xərane rasenε, a yi a banxin kui seene birin yita e ra: gbeti fixen nun xəmana, wudi bogi ture fajine nun latikənənna nun a yəngε so seene ramaradena, e nun naxan birin yi a nafulu ramaradeni. Sese mi lu Xesekiyya banxini a mi naxan yita e ra e nun a bəxən birin.

³ Nabi Esayi mən yi fa Manga Xesekiya fəma, a yi a fala a xa, a naxa, “Muxuni itoe nanse falaxi i xa? E kelixi minen?” Xesekiya yi a yabi, a naxa, “E kelixi yamana makuyen nin, Babilən.”

⁴ Esayi mən yi a maxədin, a naxa, “E i ya banxin to nən?” Xesekiya yi a yabi, a naxa, “Seen naxanye birin n ma banxin kui, e ne birin to nən. Sese mi n ma nafulu ramaradeni, n mi naxan yitaxi e ra.”

⁵ Nayi, Esayi yi a fala Xesekiya xa, a naxa, “Alatala Sənbən Birin Kanna falan name!

⁶ Waxati fama, seen naxanye birin i ya banxini e nun i benbane naxanye fen han to, e ne birin xalima nən Babilən yi, sese mi luma. Alatalaa falan nan na ra.

⁷ E i ya dii xəməna ndee tongoma nən, i yetəen naxanye sətəma, alogo e xa findi Babilən mangana banxin xəmə tegenne ra.”

⁸ Xesekiya yi Esayi yabi, a naxa, “I Alatalaa falan naxan tixi, a fan.” A mirixi a ma, a naxa, “En luma nən bəjəe xunbenli e nun marakantanni n ma siimayani.”

40

Alaa yamaan xunba fena

¹ *ɛ* Ala naxa,
“*ɛ* n ma yamaan madəndən,
ɛ a madəndən!

² Ε Yerusalen kaane ralimaniya,
 ε a rali e ma,
 a e naxankata wanle bata jan.
 A e bata mafelu e hakən na,
 e bata yelin e yulubine saranna sətε
 Alatala yii han dəxə firin!"

³ Muxuna nde xuiin minima, a naxa,
 "Ε kirani tən Alatala yee ra tonbonni,
 ε kira tinixinxin nafala en ma Ala xa burunna ra!
⁴ Ε folone birin naxutu,
 ε geyane nun yire matexine birin wuru.
 Yire tintinxine yi matinxin,
 gəmə yirene yi findi lantane ra.
⁵ Nayi, Alatalaa binyen minima nən kənənni,
 daala birin yi a to!"
 Alatala de xuiin nan na ra.

⁶ Muxuna nde a falama,
 a naxa, "I xui ramini!"
 N yi a fala, n naxa,
 "N xa nanse fala?"
 A naxa, "Adamadiine birin luxi nən
 alo sexəna
 e binyen birin yi lu alo se fugena.
⁷ Alatala de foyen na dangu sexəne fari,
 e xarama nən,
 e fugene yi yolon.
 Yamaan luxi nən alo sexəna yati!
⁸ Sexəne xarama nən,
 e fugene yi yolon,
 koni en ma Alaa falan luma nən habadan."

Xibaru fanina fe

9 Ε tan Siyon kaan naxanye sa xibaru fajin
 xerayani bama,
 ε te geya matexin fari,
 ε xuini te han,
 ε tan Yerusalen kaan naxanye sa xibaru fajin
 xerayani bama.
 Ε xuini te, ε nama gaxu.
 Ε a fala Yuda yamanan taane xa,
 ε naxa, “Ε Ala ni i ra!”
 10 A mato,
 Marigina Alatala fama fangani.
 A mangayaan nabama a senbəni.
 A fama a yama xunbaxin na,
 a naxan sətəxi a kəntənna ra.
 11 A a yamaan masuxuma
 alo xuruse rabana.
 A yεxεe diine tongoma nεn a yii,
 a yi e xali a yii kanke,
 a ti e ngane yεε ra a fanni.

Ala dangu seen birin na

12 Nde fəxə igene saxi a yiin kui,
 a yi e maliga,
 a kore xənna danne maliga a yiin na?
 Nde bəxən bəndən yatəxi deben kui,
 a geyane yiliga sikeela ra,
 a yire matexine binyan yatən kolon ligaseen xən?
 13 Nde Alatala miriyane kolon?
 Nde nəε findε a kawandi muxun na,
 a yi a rakətə?
 14 Ala nde maxədinxi a maxadi feen na,
 alogo a xa xaxinla sətə?
 Nde a xaranxi kitı kəndε saan ma?
 Nde a xaranxi fekolonna ma?

Nde xaxilimayaan kiraan yitaxi a ra?

15 Siyane luxi nɛn

alo igen dindinna palanna kui.

E mi yatɛxi se ra

alo gbangbanna na sa sikeela fari.

Fɔxɔ ige tagi bɔxɔne yelefu

alo gbangbanna naxan tema.

16 Liban yamanan subene birin xurun saraxan na
naxan yi daxa nun a ba Ala xa,

a wudine mi wuya

naxanye finde saraxa gan tɛɛn yegene ra.

17 Sese mi siyane ra a yee ra yi!

Ala ne yatɛxi fufafuun nan na.

A yigenla fisa e xa!

18 Ε waxi Ala sa feni nde ma?

Ε sawuran mundun yite

e nun naxan maliga?

19 Xabun nan sawuran nafalama suxuren na,
xɛma wanla yi xɛmaan sa a ma,

a yi kɔe bira yɔlɔnxɔn wure gbeti daxine rafala.

20 Yiigelitɔɔn naxan mi noɛ na sɔtɛ a gbee ala xa,
na kanna wudi xɔdɛxɛn nan sugandima,

a yi xabu kesuxin fen,

na yi suxuren nafala a xa

naxan mi kalama.

21 Ε mi a kolon ba?

Ε mi a mɛxi ba?

A mi ralixi ε ma ba,

xabu a fɔlɔni?

Bɔxɔn beten saxi kii naxan yi,

ε munma na famu ba?

22 A tan nan dɔxi bɔxɔ xɔri digilinxin xun ma,

muxune fan luxi a yee ra yi nεn
alo suŋene.

A kore xənni fulunma
alo dugi yelefuxina xunna soon na,
alo gagena a dəxəden na.

²³ A tan nan kuntigine sənbən kalama,
e lu fuyan,

a yi bəxə xənna kitisane lu fuu.

²⁴ E luxi nεn alo sansina.

E nεen fa si tun,

e na woli xεen ma tun,
salen yεtε mi e binle ma singen,
Alaa foyen yi fa e ma, e xara,
wuluwunla yi e xali alo se dagina.

²⁵ Ala sarijanxin naxa,

“E n misalima nde ma,
nxu nun naxan lan?”

²⁶ E yεene rate kore,

ε a mato!

Nde na seene daxi?

Nde e ganla dεfexin naminima,
a yi e birin xili e xinla ra?

Fata a fanga gbeen nun a sənbə magaxuxin na,
keden peen mi dasama.

Ala nan fangan fima muxune ma

²⁷ Yaxuba bənsənna,

nanfera ε a falama,

Isirayila yixetene,

nanfera ε a falama, ε naxa,

“Nxə kiraan bata luxun Alatala ma,

nxə Ala mi fa nxu xun mafala kitin sama?”

²⁸ I mi a kolon ba?

I mi a məxi ba?

Alatala nan habadan Ala ra,
 naxan bɔxɔn danne birin daxi.
 A mi xadanma, a mi taganma.
 A xaxilimayaan mi nɔε fεsεfεsε!
²⁹ A fangan fima muxu xadanxine ma,
 a muxu taganxine sɛnbɛn xun masa.
³⁰ Banxulanne yɛtɛen xadanma,
 e tagan,
 foningene yi bira xadanni.
³¹ Koni naxanye xaxili tixi Alatala ra,
 ne mən sɛnbɛn sɔtɔma nɛn.
 E tuganma nɛn alo singbinna,
 e yi e gi, e mi xadan,
 e lu sigan tiyε, e mi tagan.

41

Ala nun suturene fe

¹ Ala naxa,
 “Ε tan fɔxɔ ige tagi bɔxɔn muxune,
 ε dundu alogo ε xa n xuiin namε.
 Ε tan yamanane muxune,
 ε wɛkilɛn sɔtɔ,
 ε maso, ε falan ti.
 En kitin sa en tagi.

² Nde muxuna nde rakelixi sogeteden binni,*
 a yi a xili,
 a xa lu tinxinnq fɔxɔ ra?
 Nde siyane soxi a yii
 a mangane xuru a bun,
 a silanfanna yi e findi burunburunna ra

* **41:2: 41.2** Yanyina nde, a Kirusi nan ma fe falama be, Perisene mangan naxan Babilon kaane nɔ yengeni. Na feen mato Taruxune Firinden 36.22-23 kui.

a xanla yi e findi se dagin na
foyen naxan xalima!

³ A muxune sagatanma yengəni,
a mən yi dangu bəjəe xunbenli kiraan xən
a munma yi a sanna ti dənaxan yi.

⁴ Nde feni itoe rakamalixi,
a tan naxan yi mayixətəne maxilima
xabu a fələni?

N tan Alatala nan a fələn na,
n mən luma nən a rəjənni.”

⁵ Fəxə ige tagi bəxəne muxune bata a to,
e gaxu,
bəxən danne muxune xuruxurunma,
e birin bata keli, e fama.

⁶ Birin a bode malima,
birin a falama a lanfaan xa,
a naxa, “I wəkile!”

⁷ Yii rafalan fan xabun sənbə soma,
naxan wuren malaxunma,
na xabun nawəkiləma,
a yi a fala suxuren nafala kiin ma,
a naxa, “A lanxi.”

A yi suxuren gbangban
alogo a nama bira.

Margin yi Isirayila xunba

⁸ Koni ε tan, Isirayila yixətəne,
n ma walikəne,
Yaxuba yixətəne,
n naxanye sugandixi,
ε tan Ibura hima bənsənna,
n xəyina,

⁹ n sa ε tan nan fenxi bəxən danne ra,
n sa ε tan nan xili xi bəxən tongonne ra,
n na a falaxi ε tan nan xa, n naxa,

“N ma walikεen nan ε ra,
n bata ε sugandi,
n mi n mexi ε ra.”

¹⁰ Nayi, ε nama gaxu
amasətə n na ε xən.
Ε nama kontəfili,
amasətə ε Ala nan n na.

N na ε senben gboma ayi nən,
n yi ε mali,
n yi ti ε bun senben nun tinxinni.

¹¹ Naxanye birin yi kelixi ε xili ma,
ne yagima nən e xun sin!

Naxanye yengen nakelixi ε xili ma,
ne luma nən fufafu, e raxəri.

¹² Ε ε yengefane fenma nən,
koni ε mi fa e toma sənən!
Naxanye yi ε yengema,
ne luma nən fuu.

¹³ Amasətə n tan nan Alatala ra,
ε Ala,
naxan ε yiifari ma yiin suxuma,
n yi a fala ε xa,
n naxa, “Ε nama gaxu,
n tan nan ε malima.”

¹⁴ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
“Ε tan Yaxuba bənsənna,
ε tan naxanye luxi alo kunla,
ε nama gaxu,
ε tan Isirayila muxudine,
n tan nan ε malima,
n tan Isirayilaa Ala Sarijanxin naxan ε xunbama.
¹⁵ A mato, n bata i findi jingen xεε ra bənbə seen
na
wure jin wuyaxin naxan ma

naxanye nənə a ra, e jøe raminixi.
 I geyane wuruma nən,
 i yi e raxuya ayi,
 i yi yire matexine liga
 alo se dagina.
16 I e yifema nən,
 foyen yi siga e ra,
 wuluwulu gbeen yi e raxuya ayi.
 I tan jaxanma nən Alatala yi,
 i yi i kanba Isirayilaa Ala Sarijanxini.”

Tonbonna findima ige yiren na

17 Yiigelitjne nun tɔrɔ muxune igen fenma,
 koni sese mi na!
 Min xɔnla bata e lenna maxara.
 Koni n tan,
 Alatala, n na e yabima nən,
 n tan, Isirayilaa Ala,
 n mi e rabejinjne mumε!
18 N baa igen nafama nən yire matexi magenle
 fari,
 n yi ige xunne ramini məremərəne tagi,
 n tonbonne findi darane ra,
 bɔxɔ xaren yi findi tigi yiren na.
19 N suman binle nun kasiya binle sima nən ton-
 bonni,
 e nun miriti binle nun oliwi binle.
 Ige mi yiren naxanye yi,
 n fɔfɔne nun gbinjne nun xarinne si mənne yi e
 bode xɔn,
20 alogo e xa a to, e yi a kolon,
 e yi a rakɔrɔsi,
 e birin yi a famu
 a Alatala nan feni itoe birin ligaxi,

a Isirayilaa Ala Sarijhanxin nan e rakamalixi.

Suxurene tənə mi na

²¹ Alatala naxa,

“Ε fa ε xun mafala kitini.”

Yaxubaa Mangan naxa,

“Ε fa ε xən ba.”

²² Ε suxurene xa fa a fala en xa
naxan fama ligadeni.

Ε a fala nxu xa feen naxanye bata liga,
alogo nxu xa nxu miri e ma,
nxu yi e rajan kiin kolon.

Xanamu, ε a yita nxu ra
naxan fama ligadeni.

²³ Ε waxati famatōne fe fala nxu xa.

Nayi nxu a kolonma nən

a alane nan ε ra.

Ε fena nde liga,
xa a findi a fajin na
hanma a naxina,
alogo nxu birin xa na to,
gaxun yi nxu suxu.

²⁴ Koni na yigenla fisa ε xa,

ε wanle mi sese ra.

Naxan na ε sugandi,
muxu haramuxin nan na kanna ra.

²⁵ N bata muxuna nde rakeli sogeteden kəmənna
ma,

a fama nən sa keli sogeteden binni
naxan n maxandima.

A mangane yibodonma alo borona,

alo fəjɪε rafalan fəjɪε bəndəni bodonma kii naxan yi.

²⁶ Nayi, nde bata yi na feen fala a fələni,
alogo en xa a kolon?

Nde a fala benun a xa liga,
alogo en xa a fala, en naxa,
“A jəndi”?

Muxu yo mi sese fala,
feni ito mi falaxi benun a xa liga,
muxe mi ε fala yo məxi.

²⁷ Koni n singe nan a fala Siyon taani,
n naxa, “A mato, e tan ni i ra!”
N bata xərana nde fi Yerusalən ma,
naxan fama xibaru fəjin na.

²⁸ Anu n mi kawandi muxu yo toxi suxureni itoe
yε,
n na maxədinna ti,
e mi n yabima.

²⁹ A mato sese mi e ra.
E wanle mi sese ra.
E suxurene findixi foyen nun fe fuun nan na.

42

Alaa walikəna

¹ N ma walikəen ni i ra,
n naxan sənbə soma,
n naxan sugandixi,
naxan n kənənxi.
N na n ma Nii Sarıjanxin sama nən a yi,
a yi kiti kəndən sa siyane xun na.

² A mi sənxə sənxəε,
a mi a xuini tε,
a mi falan tiyε taan xun xən,
³ a mi xaye yidəxini gire.

A mi lənpun tumatən natuyε.
Koni, a kiti kəndən sama nən jəndin xən.
⁴ A mi xadanma,
a mi tunnaxələma a ma,

han a yi fa kitī kēndēn na bōxō xōnna fari,
 han fōxō ige tagi bōxōne muxune fan yi e yigi sa a
 sariyani.

⁵ Alatala ito nan falaxi, Ala
 naxan kore xōnna daxi,
 a yi a yibandun,
 naxan bōxōn nun a yi seene daxi,
 a niiraxinla bira adamadiine yi
 naxanye dōxi a yi,
 a niin bira ne yi
 naxanye sigan tima a fari, a naxa,

⁶ “N tan Alatala,
 n tan nan i xilixi tinxinni,
 n yi i suxu i yii ma,
 n yi i makantan,
 n yi n yengi lu i xōn.

N ni i findi n ma yamaan layirin xidi muxun na
 e nun kēnenna siyane xa,

⁷ alogo i xa danxutōne yēne rabi,
 i yi suxu muxune ramini kasoon na,
 i yi kasorasane xōroya,
 e mini dimini.”

⁸ “Alatala nan n tan na,
 n xinla nan na ra.
 N mi n ma binyen soma gbētē yii.
 N mi n ma tantunna fiyē susurene ma.

⁹ Fe singene bata yelin kamalē,
 n fe nēnēne nan ma fe ralima ε ma
 benun e xa fōlō,
 n xa ε rakolon ne ma.”

Beti nēnēna

¹⁰ Ε beti nēnēn ba Alatala xa,

bəxən danne birin xa a tantun bətini,
 ε tan naxanye sigama fəxə igen xun ma
 e nun a yi seene birin,
 fəxə ige tagi bəxəne nun e muxune birin.

11 Tonbonna nun a taane xa e xuini te,

e nun Kedari bənsənna* dəxədene!

Sela kaane xa gbelegbele səwani,
 e xa sənxə naxanaxani geyane xuntagi!

12 Binyen xa fi Alatala ma!

A xa tantun fəxə ige tagi bəxəne birin yi!

13 Alatala minima nən alo sofa wəkilexina,
 a bəjən tema nən alo yəngə so sənbəmana.

A sənxəma nən yaxune xili ma yəngəni,
 a yi e nə.

14 Xabu waxati xunkuye,
 n dunduxi,
 n naxaraxi, n na n yətə suxi.
 Koni iki, n səxəlexi
 alo naxanla nəma tinna ma,
 n gbelegbelema,
 n kutunma naxankatani.

15 N geyane nun yire matexine kalama nən
 n yi e se ningine birin xara.

N baane findimə nən tonbonne ra
 n yi darane xəri.

16 N danxutəne rasigama nən kiraan xən
 e mi naxan kolon.

E yengi mi kiraan naxanye ma,
 n yi ti e yəsə ra ne xən,
 n yi dimin findi kənənna ra e yətagi,

* **42:11: 42.11Kedari** findixi Sumayilaa diin nan na. Na feen
 səbəxi Dunuja Fələn 25.13 kui.

n gεmε yirene findi lantaan na e xa.

N na nan ligama,

n mi e rabεñinjε mumε!

¹⁷ Koni naxanye e yigi sama suxurene yi,
e yi a fala sawurane xa,

e naxa, “Nxø alane nan ε ra,”

ne xεtεma nεn e xanbi ra,

e yagi.

Isirayila yama tondixina

¹⁸ Ε tan tuli xørine, ε tuli mati!

Ε tan danxutøne, ε yεen ti,

ε seen to!

¹⁹ Danxutøna nde ra,

xa n ma walikεen xa mi a ra?

Tuli xørina nde ra

alo n xøraan naxan nasigaxi?

Danxutøna nde ra,

alo n bønε xunbenla fixi naxan ma?

Danxutøna nde ra,

alo Alatalaa walikεna?

²⁰ I bata fe gbegbe to,

koni i mi e famuxi.

I tunle rabixi,

koni e mi feen mema!

²¹ Alatalaa tinxinna fe ra,

a bata a kεnεn,

a xa a sariyan gboon nun a nørøn makεnεn.

²² Anu, yama yiigelitø halagixini ito mato!

E bata e birin suxu,

e birin balanxi yinle ra,

e birin saxi kasoon na.

E yii seene bata suxu yεngεni,

muxε mi na naxan e xunbε.

E yεtεen bata findi se suxin na yεngεni,

muxe mi na naxan a falε,
a naxa, “Ne raxεtε!”

23 Nde a tuli matima ito ra ε yε?

Nde a ligama a yeren ma,
to xanbi ra, a yi a tuli mati?

24 Nde Yaxuba bɔnsɔnna soxi a yaxune yii,
a Isirayila so halagi tiine yii?

Alatala xa mi a ra,
en naxan yulubi tongo,
en mi tin birε naxan ma kira fɔxɔ ra
en tondi a sariyane suxε?

25 Nayi, a yi a xɔlɔ gbeen nagodo e fari
alo tεena
e nun yεngεn gbalone.

A yi e gan,
koni e mi sese famuxi,
a yi e raxɔri,
koni e mi na feen yatε e bɔnεni.

43

Alatala nan Isirayila xunbama

1 Ala naxan i daxi,
Yaxuba bɔnsɔnna,
naxan i rafalaxi,
Isirayila bɔnsɔnna,
Alatala ito nan falaxi iki,
a naxa, “I nama gaxu,
amasɔtɔ n bata i xunba!
N bata i xili i xinla ma.
N tan nan gbee i ra!

2 Xa i danguma fɔxɔ igeni,
n luma nεn i xɔn.
Xa i danguma baane yi,

i mi i maminjε.
 Xa i danguma tεeni,
 a mi i ganjε,
 tεe dεgen mi i raxεrε.

³ Amasεtε Alatala nan n na,
 i ya Ala,
 Isirayilaa Ala Sarijanxina,
 i rakisimana.
 N bata Misiran yamanan fi i xunbaan na,
 n yi Kusi yamanan nun Seba yamanan findi i ŋoxεn na.

⁴ Bayo i yatεxi n xεn,
 i binyaxi n yεε ra yi,
 n bata i xanu.
 N bata muxune findi i ŋoxεn na,
 n yi yamane fi i niin xunbaan na.”

⁵ “I nama gaxu,
 amasεtε n luma nεn i xεn.
 N fama nεn i yixetεne ra
 sa keli sogeteden binni,
 n yi sa e malan
 keli sogegododen binni.

⁶ N na a falama nεn komenna binna xa,
 n naxa, ‘E beŋin!’
 N yi a fala yiifanna binna xa,
 n naxa, ‘I nama e makangkan!
 Fa n ma dii xemene ra
 sa keli yire makuyeni,
 e nun n ma dii temene
 sa keli bεxεn danne ra,
⁷ n xinla falama naxanye birin xun ma
 n naxanye daxi n ma binyena fe ra,
 n naxanye rafalaxi,

n yi e da."

⁸ Yamani ito raminí
naxanye danxuxí,
anu e yεne fan,
tuli xɔrini itoe,
naxanye tunle fan.

⁹ Siyane birin xa e malan e bode xɔn,
yamanane muxune birin!
Nde na fe falaxi e yε
benun a xa liga?
Nde fe fonne ralixi en ma?
E xa fa e serene ra,
e yi a mayita a yoona e xa!
En xa e xuin namε,
alogo muxune xa a fala,
e naxa, "E jɔndi!"

¹⁰ Alatalaa falan ni ito ra,
a naxa, "Ε tan nan n serene ra,
ε tan naxanye findixi n ma walikεne ra,
n naxanye sugandixi
alogo ε xa n kolon,
ε yi la n na.
N tan yi na yi
benun suxure yo xa rafala,
ala gbεtε yo mi na n tan xanbi.

¹¹ N tan nan Alatala ra,
n tan yati!
Ba n tan na,
marakisi ti gbεtε yo mi na.
¹² N tan nan feene makεnεnma,
n muxune rakisi, n yi ε rakolon!
Ala xɔjε mi a ra

naxan ε tagi fō n tan!
 Nayi, n serene nan ε ra,
 fa fala n tan nan Ala ra.”
 Alatalaa falan nan na ra.
¹³ “N tan yatigin nan na ra
 xabu a fələnji!
 Muxu yo mi nœ muxun bε n yii.
 N na naxan liga,
 nde nœ a rakale ayi?”

Alaa kininkininna

¹⁴ Alatala ito nan falaxi, naxan ε xunbama, Isir-ayilaa Ala Sarijanxina, a naxa,
 “N muxuna nde rasigama nεn
 Babilən yamanan xili ma,
 ε tan ma fe ra.
 N yi Babilən muxu gixinne kunkine kala,
 e yi e mamin,
 e yi e kanbama naxanye yi nun.
¹⁵ Alatala nan n tan na,
 ε Ala sarijanxina,
 naxan Isirayila daxi, ε mangana.”

¹⁶ Alatala ito nan falaxi,
 naxan kiraan sama baa igen xənna ma,
 dangu ige gbeene yi,
¹⁷ naxan yεnge so wontorone nun soone rasiga
 yεngeni,
 e nun ganla nun sofa wεkilεxine e bode xən,
 e yi e sa,
 e mi fa kelima sənən,
 e yi tu alo saraban na jən.
¹⁸ A naxa:
 Fe singene nama fa rabira ε ma,
 ε jənin fe fonne xən!

19 Ε a mato,
n fe nənən nan ligama!
Na bata a fələ iki,
ε mi a kolon ba?
N kiraan sama nən tonbonni,
n yi baane ramini bəxə xareni.

20 Burunna subene n binyama nən,
kankone nun dangaranfulene,
amasətə n bata igen namini tonbonni,
n yi baane ramini bəxə xareni,
alogo n ma yamaan xa e min,
n naxan sugandixi.

21 N yamaan naxan nafalaxi,
na n tantunma nən.

Ala yamaan makitima

22 Ε tan Yaxuba bənsənna,
ε mi n tan xan xilixi!
Ε tan Isirayila kaane,

ε bata ε tunnaxələ ε ma n tan mabinni.

23 Ε mi ε yəxəeñe nun ε siine baxi n xa saraxa gan
dixin na.

Ε saraxane mi findixi n ma binyen na.

N mi saraxane findixi goronna ra ε xun ma,
n mi ε raxadanxi wusulan saraxane badeni.

24 Ε mi gbeti yikalaxi n xa,

alogo ε xa latikənənna sara n xa,

ε saraxa subene turen mi n wasaxi.

Koni ε yulubine bata findi goronna ra n xun ma
ε yi n naxadan hakəne xən.

25 Koni n tan nan keden pe ε hakəne xafarima,
n tan yetəna fe ra.

N mi fa n mirima ε yulubine fe ma sənən.

26 Fe danguxine rabira n ma.

En kitifeni ito yəba en bode xa.

Σ falan ti, ε yi ε yetε xun mafala.

²⁷ Ε benban nan singe yulubin lig,
ε fala radangune yi murute n xili ma.

²⁸ Nanara, n bata yire sarijanxin kuntigine yate
muxu haramuxine ra,
n yi halagin nagidi Yaxuba yixetene ma,
n yi marayarabin nagidi Isirayila kaane ma.

44

Alatala nan keden Alara

¹ Koni iki, Yaxuba bənsənna,
n ma walikene,
ε tuli mati,
n na Isirayila naxan sugandixi!
² Alatala ito nan falaxi,
naxan i daxi,
naxan i rafalaxi i nga kui,
naxan i malima, a naxa,
“Ε nama gaxu, n ma walikene,
Yaxuba bənsənna,
i tan Isirayila tinixinxina
n naxan sugandixi.

³ Bayo n ni igen nafama nən bəxə xareni
n yi xudene radangu tonbonni.
N na n ma Nii Sarijanxin nagodoma nən i
bənsənne ma,
n yi barakan sa i yixetene fe yi.

⁴ E sabatima nən
alo sexene burunna ra,
alo wudi fajine xudene dε.

⁵ Muxuna nde a falama nən,
a naxa, ‘Alatala nan gbee n na,’
boden yi a fala,
a a xili nən ‘Yaxuba,’

gbεtε yi a sεbε a yiin ma,
 fa fala ‘Alatala gbeena,’
 a yi a yεtε xili ba a ‘Isirayila.’ ”

Naxanye suxurene rafalama

⁶ Alatala ito nan falaxi,
 Isirayila Mangan naxan a xunbama,
 Alatala Sεnbεn Birin Kanna naxa,
 “N tan nan a fεlεn nun a rajanna ra.
 Ba n tan na,
 Ala gbεtε mi na.

⁷ Nde luxi alo n tan?
 Na kanna xa a xuini te!
 A xa a yεba n xa,
 naxan birin bata dangu
 xabu n singe ra muxune da waxatin naxan yi!
 A mɔn xa fe famatɔne fe fala,
 naxanye fama ligadeni!

⁸ ε nama gaxu,
 ε nama xuruxurun,
 n mi yi ε rakolonxi feni ito ma ba,
 n yi a rali ε ma
 xabu to mi na ra?
 N serene nan ε tan na.
 Ala gbεtε na,
 ba n tan na ba?
 ε kantan fanye gbεtε yo mi na,
 ba n tan na.
 N mi gbεtε kolon.”

⁹ Naxanye birin suxurene rafalama,
 fuyantenne nan ne birin na,
 e se rafalaxi fisamantenne tɔnɔ yo mi na.
 E yεtε serene nan e ra:
 E mi se toma, e mi fe kolon,

e mən luma nən yagini.

10 Muxun na alana nde rafala
hanma suturena nde,
na tənə mi na.

11 Na kanna nun a sifan birin yagima nən.
Suxuren nafala muxune findixi adamadiine nan
tun na.

E birin xa e malan,
e xa e maso.

E gaxuma nən,
e yagi e bode xən.

12 Xabun nəma bunbin xabuma,
a walima tə wolonne nan na,
a yi a rafala dəeramaan na.

A a rawalima a sənbən nan na
koni kamən na a suxu,
a sənbən yi jən,
min xənla yi a suxu, a xadan.

13 Kabintan lutin sama nən wudin ma,
a yi lutin funfun naba a ma,
a yi a masoli wali seen na,
a yi a radigilin,
a yi a rafala muxu sawuran na,
a lu adamadiyaan nərən birin yi
alogeo a xa a ti a batu banxini.

14 A sumanne nan səgəma
hanma xarinne hanma warine
a naxanye raluxi fətənni,
e gbo.

Xanamu, a fəfəna nde tongo,
a tan yətəen naxan sixi,
tule igen yi sa a ma, a gbo.

15 Adamadiine na wudina ndee ganma yegen na,
e yi nde tongo,

e yi e maxara a ra.
 E na nan ndee mɔn tongoma,
 e yi kudin so,
 e mɔn yi ndee tongo,
 e yi e gbee alana nde rafala,
 e yi e xinbi sin a bun,
 e suxuren nafala, e yi a batu.

16 E yi a wudi dɔnxɛn findi yegen na,
 a gan,
 e yi suben jin ndee ra,
 e yi a gan ndee ra,
 e yi a don han e lugo.

A mɔn yi a maxara,
 a yi a fala, a naxa,
 “N na n maxarama,
 n tɛɛ dɛgen toma yati! ”

17 A wudin dɔnxɛna,
 a yi na rafala a gbee ala ra,
 a suxurena,
 a yi a xinbi sin a yɛtagi,
 a yi a batu, a naxa,
 “N xunba,

bayo i tan nan n ma ala ra!”

18 E mi fe kolon,
 e xaxili mi na,
 e yɛɛne raxixi
 alogo e nama sese to.

E mi nɔɛ e mirɛ,
 e feene famu.

19 Muxune mi e mirima,
 e xixinla sɔtɔ,
 e mi feene yɛɛ toɛ
 alogo e xa a fala, e naxa,
 “N bata wudina ndee gan,

n kudin so a ra,
 n yi suben gan ndee ra,
 n yi a don.

N lan n xa a dənxən findi se haramuxin na ba,
 n yi n xinbi sin yegen bun?"

²⁰ E kankanma naxan ma,
 xuben nan gbansan na ra.
 E bəjən bata tantan,
 a e ralə ayi.

E niin mi xunbama,
 e mi a falama, e naxa,
 "Seen naxan n yii ito ra,
 wulen xa mi a ra ba?"

Tinxinna Ala xa

²¹ Yaxuba bənsənne,
 na feen xa rabira ε ma!
 Amasətə n ma walikəen nan ε ra,
 Isirayila kaane!

N na ε rafalaxi nən
 alogo ε xa findi n ma walikene ra,
 Isirayila kaane,
 n mijinanma ε xən.

²² N bata ε hakene ba ε ma
 alo kundaan kore xənna ma
 e nun ε yulubine
 alo kundaan xətənni.
 ε xun xətə n ma,
 amasətə n bata ε xunba.

²³ Kore xənna, gbelegbele səwani,
 amasətə Alatala bata wali!
 Bəxən bunna, sənxə səwani,
 geyane, ε xuini te
 e nun ε tan fətənnə nun wudine birin.
 Amasətə Alatala bata Yaxuba yixətəne xunba,

a yi a binyen mayita Isirayila yi.

²⁴ Alatala ito nan falaxi,
a tan naxan i xunbama,
naxan i rafalaxi
xabu i i nga kui, a naxa,
“N tan, Alatala,
n bata feen birin liga,
n tan nan keden kore xənni fulunxi,
n tan yetəen nan bəxə xənna saxi.

²⁵ N tan nan waliyine wule mantaxane kalama,
n yi yiimatone findi daxune ra,
n yi fekolonne raxətə xanbin na
n yi e xaxilimayaan findi xaxilitareyaan na.
²⁶ N na n ma walikəna falane rakamalima nən.
N ma xərane na fe famatəon naxanye rali,
n na a rakamalima nən.
N bata a fala Yerusalən ma, n naxa,
‘Muxune mən dəxəma nən a yi,
Yuda taane mən tima nən,
n mən yi taa kalaxine yitən.’

²⁷ N nəe a falə tilinna ma,
n naxa, ‘Xara,
n xa i ya igen xəri.’
²⁸ N yi a fala Kirusi ma,
n naxa, ‘N ma xuruse rabana!
A n waxən feene birin ligama nən.’
N na a fala Yerusalən ma,
n naxa, ‘A mən xa ti!’
E nun Ala Batu Banxin ma,
n naxa, ‘A mən xa bətən sa!’ ”

45

Ala yi Kirusi findi a walikəen na

¹ Alatala ito nan falaxi a muxu sugandixin xa,

a naxa, “Kirusi, n naxan yii suxi,
 alogo n xa siyane magodo a yetag,
 n yi mangane yengε so seene ba e ma,
 n yi dεen fɔxɔ firinne rabi a yεε ra,
 alogo taan so dεene nama fa ragali sɔnɔn,
² n tan yεtεen tima nεn i yεε ra,
 n yi gbingbinne malaxun,
 n yi sulan dεene kala,
 n yi dεene balan wurene bolon.

³ N bɔxɔ bun nafunla soma nεn i yii,
 e nun nafulu luxunxina,
 alogo i xa a kolon
 fa fala a n tan nan Alatala ra,
 naxan i xilima i xinla ra,
 n tan Isirayilaa Ala.

⁴ N bata i xili i xinla ma,
 n yi tide binyen fi i ma,
 n ma walikεen Yaxuba yixεtεne fe ra,
 Isirayila kaane, n naxanye sugandixi,
 koni i mi n kolon.

⁵ Alatala nan n tan na,
 gbεtε mi na.
 Ba n tan na, Ala gbεtε mi na.

N bata i yitən yengen xili yi,
 hali i to mi n kolon,

⁶ alogo muxune xa a kolon,
 keli sogen teden ma han a gododena,
 fa fala ba n tan na,
 se gbεtε mi na.

N tan nan Alatala ra,
 gbεtε mi na.

⁷ N tan nan kεnεnna daxi,
 n yi dimin da,

n yi bɔjɛ xunbenla fi,
 n yi tɔrɔn nafa.
 N tan Alatala nan feen birin ligama.”

⁸ “Tulen xa a yitɔn kore,
 tinxinna yi godo alo tulena!
 Bɔxɔn xa rasɔnɔya
 alogo kisin xa mini alo sansina,
 e nun tinxinyaan yi sabati e bode xɔn!
 N tan Alatala nan ne birin daxi.”

⁹ Gbalon na kanna xa
 naxan yɛngɛn nakelima a dali margin ma,
 muxun naxan luxi
 alo fɛjɛna fɛjɛne tagi.
 Fɛjɛ bɛndɛna a falɛ a rafala muxun ma ba,
 a naxa, “I nanse ligama?”
 hanma a naxa,
 “Sese mi i ya wanla ra!”

¹⁰ Gbalon na kanna xa
 naxan a falama a fafe ma,
 a naxa, “I nanse barixi ito ra?”
 hanma a naxa a nga ma,
 “I diin barin nanfera?”

¹¹ Alatala ito nan falaxi,
 Isirayilaa Ala Sarijanxina,
 naxan Isirayila daxi, a naxa,
 “ɛ tan nan n maxɔdinma fe famatɔne ma,
 lan n ma diine fe ma,
 ε yi yamarine so n yii lan n yii fɔxɔn ma?

¹² N tan nan bɔxɔ xɔnnna rafalaxi
 n adamadiine da a fari!
 N tan yɛtɛɛn nan kore xɔnni fulunxi.
 N tan nan a sarene birin yamarima.

¹³ N tan nan Kirusi rakelixi n ma tinxinyana fe ra,

n yi a ti kira yitənxin xən.
 A n ma taan tima nən.
 N ma muxun naxanye yi suxi yəngəni,
 a ne bejinma nən,
 e mi e xun sareñ fi.”
 Alatala Sənbən Birin Kanna naxa na kiini.

¹⁴ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 “Misiran kaane nun Kusi yamanan yulaya seene,
 na Sabe kaa muxu kuyene wanle tənən luma nən i
 xa.
 E fama nən i konni,
 e findi i gbeen na,
 e bira i fəxə ra,
 e xidixi e bode ra,
 e yi e xinbi sin i yətagi
 e yi i maxandi, e naxa,
 ‘Ala i tan nan xən.
 Ala gbətə mi na,
 sese mi ala gbətəye ra! ”

¹⁵ I tan Isirayilaa Ala, Marakisi Tiina,
 i findixi Ala luxunxin nan na.

¹⁶ Suxure rafalane birin yagixi,
 e xun sinxi,
 e birin xun sinxin sigama e bode xən.

¹⁷ Koni Isirayila kaane tan kisin sətəma Alatala
 nan na habadan.
 Ε mi fa yarabε, ε xun sin mumε!

¹⁸ Amasətə Alatala ito nan falaxi,
 a tan naxan kore xənna daxi,
 a tan Ala, naxan bəxə xənna daxi,
 naxan a betən saxi, a mi a magenla lu,
 koni a yi a da alogo muxune xa lu a yi.

A naxa, “N tan nan Alatala ra,
gbetε mi na.

¹⁹ N mi falan tixi luxunna xan yi,
dimini bɔxɔn yirena nde yi.

N mi a falaxi Yaxuba yixetene xa,
n naxa, ‘ɛ n fen fuyan!’
N tan Alatala,
n nɔndin nan falama,
n fe fajin nan nalima.”

Siyane tubifena Ala ma

²⁰ “ɛ tan siyane muxu gixine,
ɛ fa ɛ malan,
ɛ birin yi ɛ maso be!

Xaxilitarene nan wudi susurene tongoma,
e yi batu seene maxandi
naxanye mi nɔɛ e rakise.

²¹ ɛ falane ti, ɛ yi ɛ xɔnba.
ɛ bode kawandi!
Nde muxune rakolonxi feni ito ra
xabu a fɔlɔni?

Nde bata yi a rali nun
xabu to mi na ra?

N tan Alatala mi a ra ba?
Ba n tan na, Ala gbetε mi na,
Ala naxan tinxin,
Marakisi Tiina.

Ba n tan na, gbetε mi na.

²² ɛ yee rafindi n ma, ɛ xa kisi,
ɛ tan naxanye birin bɔxɔn danne ra!
Bayo Ala nan n na,
gbetε mi na.

²³ N bata n kɔlɔ n yeteni,
n yeteen bata fala tinxinxini ito ti,

falan naxan mi maxetema, n naxa,
 'Xinbin birin sinma nən n bun ma,
 lenna birin yi a kəlo n yi.

²⁴ E naxa: Tinxinna nun senbəna Alatala nan keden pe yi.'

Naxanye birin yi xələxi a ma,
 ne birin yagixin fama nən a fəma.

²⁵ Isirayila kaane birin tinxinna sətəma nən
 Alatala xən,
 e yi e kanba Ala yi.

46

Babilən suxurene halagi fena

¹ Beli suxuren bata a xinbi sin,*
 Nebo suxuren yi a felen.

Ningene nan e suxurene maxalima.

E yi e dəxəma e xun ma nən sali waxatine yi,
 koni iki e bata findi goronna ra sube xadanxine
 xun ma.

² E bata e felen e bode xən,
 e yi e xinbi sin,
 e mi nəe e suxurene rakise
 naxanye findixi goronna ra
 bayo e tan yətəen sigama konyiyani.

³ Yaxuba yixətəne, ε tuli mati n na,
 ε tan Isirayila yamaan muxu dənxəne,
 ε tan naxanye goron n xun ma
 xabu ε nga kui,

xabu ε xijən minma!

⁴ N luma na ki kedenna nin
 han ε fori waxatini.

* **46:1: 46.1** Babilən kaane gbee alane nan yi **Beli** nun **Nebo** ra.

N tima nən ε bun ma
han ε xun səxəne yi fixa.
N bata na liga,
n mən waxi ε xali feni,
n ti ε bun, n yi ε xərəya.

⁵ Ε n misalixi nde ra?
Nxu nun nde lan?
Ε nxu nun nde saxi nxu bode ma,
nxu nun naxan maliga?
⁶ Muxune e xəmane fima,
e gbeti fixəni liga sikeela fari,
e xabun sareñ fi
alogo a xa ala sawurana nde rafala,
e xinbi sinjənaxan bun ma,
e yi a batu.
⁷ E a tongo e tungunna ma,
e a maxali,
e sa a dəxə a dəxədeni.
A mi nəe kelə a funfuni!
Hali e xui ramini a ma,
a mi e yabima.
A mi e ratangama e kəntəfinle ma.
⁸ Feni ito xa rabira ε ma,
ε yi ε wəkilə!
Ε tan muxu murutexine,
ε miri na ma ε bəjəni.

⁹ Feen naxanye danguxi a fələ fələni,
ne xa rabira ε ma.
Amasətə Ala nan n na,
gbətə mi na!
Ala nan n na,
sese mi maliga n na!
¹⁰ Naxan fama ligadeni a rajanna ra,

n na ralima a fələn nin.
 Naxan munma liga,
 n na fe falama xabu waxati xunkuye.
 N naxa, n ma fe ragidixin nakamalima nən.
 N wama naxan birin xən,
 n yi na liga.
¹¹ N bata sənbəmana nde xili,
 sa keli sogeteden binni,
 naxan luxi alo singbinna
 alogo a xa n ma fe ragidixin nakamali,
 sa keli yamana makuyeni.
 N naxan falaxi, n yi na rakamali,
 n na naxan yitən, n yi na liga.
¹² Ε tuli mati n xuiin na,
 ε tan muxu bəjəne xədexəne,
 ε tan naxanye makuya tinxinna ra!
¹³ N ma tinxinyaan somatən ni i ra!
 A mi fa makuya.
 N mi fa buma, n kisin nafa.
 N kisin nasoma nən Siyon taani,
 n yi n ma nərən fi Isirayila ma.

47

Babilən taan kala fena

¹ Keli i ya mangaya gbədəni
 i dəxə bəxəni, Babilən taa fajina.
 Babilən kaane, ε dəxə bəxəni!
 A mi fa falama a ma sənən
 a taa naxumə tofajina.
² Ε se din seene tongo alo konyine,
 ε yi sansi kəsəne findi a fujin na.
 Ε doma gbeene mate,
 ε danbane xa to, ε xudene gidi.

³ Ε ragenla toma nεn,
 ε yagixin yi to.
 N nan n gbeen ḥəxəma nεn,
 muxu yo mi n yikale.

⁴ Isirayilaa Ala Sarijanxin nan en xunbama,
 a xili nεn Alatala Sεnbεn Birin Kanna.

⁵ Ε dəxə, ε dundu,
 ε siga dimini,
 ε tan Babilən kaane!
 A mi fa falama a ma sənən
 a yamanane mangana.

⁶ N xələ nεn n ma yamaan ma,
 n bata yi n kεen nayarabi,
 n yi e rabeñin ε yii.
 Ε mi kininkininxi e ma,
 ε konyi wanle ragboxi ayi hali fonne fari.

⁷ Ε yi a falama nεn, ε naxa,
 “N luma nεn mangayani habadan!”
 Koni ε mi na feene yatəxi
 ε mi ε mirixi feene rajan kiin ma.

⁸ Nayi, Babilən taana,
 i tan naxan luxi alo ḥaxalan ḥaxina,
 i tuli mati ito ra iki.
 Ε tan Babilən kaan naxanye dəxi makantanni,
 ε tan naxanye a falama, ε naxa,
 “Nxu tan, nxu ḥəxən mi na,
 nxu mi finde kaja gilene ra mumε,
 nxə diine mi faxε mumε!”

⁹ Na fe firinne ε sətəma nεn ləxə kedenni
 sanja ma kedenni,
 ε diine yi faxa,

ε findi kaja gilene ra.
 Ne d^efexin ligama n^en ε ra,
 hali ε k^e ra feene to gboxi ayi,
 hali ε tirin feene s^enben yi gbo!

- 10** Ε bata ε yigi sa ε fe naxine yi.
 Ε yi a falama n^en ε y^etε ma, ε naxa,
 “Muxu yo mi nxu toma!”
 Ε xaxilimayaan nun ε fekolonna bata ε xunna
 firifiri.
 Ε yi a falama ε b^eneni n^en, ε naxa,
 “Nxu tan, nxu j^enxon mi na!”
- 11** Gbalon fama n^en ε ma
 ε mi naxan nadangu xiriy^a kolon.
 Halagin godoma n^en ε ma,
 ε mi naxan nadangu saraxan n^eε.
 Yihadin fama n^en ε ma sanja ma kedenni,
 ε xaxili mi naxan ma.
- 12** Nayi, ε lu ε tirin feene fari
 e nun ε k^eraya fe wuyaxine,
 ε yi ε y^etε yixadanma naxanye f^ex^e ra
 xabu ε dii j^ere waxatina!
 Yanyina nde,
 ε t^en^en s^et^ema e yi n^en,
 yanyina nde
 ε muxune magaxuma e yi n^en.
- 13** Ε bata ε y^etε yixadan suxurene max^edindeni.
 Awa, nayi, muxun naxanye xibarune toma sarene
 yi,
 ne xa keli, e fa ε rakisi,
 e tan naxanye sarene rak^er^esima
 e fe famat^ene fala kike yo kike!
- 14** E luma n^en

alo se dagina, t ε en yi e gan.
 E niin mi tangama na t ε e d ε g ε n ma.
 Anu a mi findima t ε e wolondin xan na de
 burun gamma naxan na,
 muxuna a maxare naxan na!
¹⁵ Ε yixadanma muxun naxanye f $\ddot{\text{o}}$ x $\ddot{\text{o}}$ ra
 xabu ε dii j $\ddot{\text{o}}$ rε waxatina,
 ne rajanna ligama na kii nin,
 ε t $\ddot{\text{o}}$ r $\ddot{\text{o}}$ ma naxanye fe ra.
 E birin sigama n ε n e xun x $\ddot{\text{o}}$ n e tantanni,
 e tan sese mi ε rakise mumε!

48

Ala fe n ε n ε ne ralima

¹ Ε tan Yaxuba yix ε t ε ne,
 ε tuli mati ito ra,
 ε tan naxanye xili Isirayila
 ε tan naxanye barixi Yuda b $\ddot{\text{o}}$ ns $\ddot{\text{o}}$ nni,
 ε tan naxanye ε k $\ddot{\text{o}}$ l $\ddot{\text{o}}$ ma Alatala xinli
 ε tan naxanye Isirayilaa Ala maxandima,
 koni j $\ddot{\text{o}}$ ndin nun tinxinyaan mi a ra!
² Amas $\ddot{\text{o}}$ to ε xili saxi taa sarijanxin nan xun ma.
 Ε yengi saxi Isirayilaa Ala nan ma
 naxan xili Alatala Senben Birin Kanna.
³ Feen naxanye danguxi,
 n bata yi ne fala xabu waxati xunkuye.
 N y $\ddot{\text{o}}$ t $\ddot{\text{o}}$ en nan ne ralixi,
 n yi muxune rakolon ne ra,
 na xanbi ra, sanja ma kedenni,
 n yi e liga, e yi rakamali.
⁴ Amas $\ddot{\text{o}}$ to n na a kolon n ε n
 a yama tengbesenxin nan ε ra,
 ε k $\ddot{\text{o}}$ eni balanxi alo wure gbeleme ε na,

ε tigin xədəxə alo sulana.

⁵ Nanara, n feni itoe fala ε xa
xabu waxati xunkuye,
n yi ε rakolon e ra benun e xa ligā,
alogo ε nama a fala, ε naxa,
“Nxə suxurene nan e ligaxi,
nxə sawurana hanma nxə ala wure daxin nan e
yamarixi.”

⁶ Ε bata feni itoe mε,
ε yi e birin to rakamale!
Ε fan mi ε tiyε e ra ε dεni ba?

Iki, n fa ε rakolonma fe nεnεne nan ma,
naxanye luxunxi,
ε mi naxanye kolon.

⁷ N baxi e yitəndeni nεn,
fe fonne mi e tan na.
Benun to, ε munma yi e sese a fe mε nun,
alogo ε nama a fala,
ε naxa, “Nxu yi na kolon.”

⁸ Anu, ε mi yi sese mεxi,
ε mi yi sese kolon.
Ε tunla munma yi a mε singen waxati danguxine
yi.

Bayo n yi a kolon a yanfanterne nan ε ra.

Xabu ε yi ε nga kui,
a yi falama ε ma a muxu murutəxine.
⁹ N bata n ma xələni suxu n xinla fe ra.
N bata dija ε ma n tantunna fe ra,
alogo n nama ε halagi.

¹⁰ N bata ε rasənsən tεən na
alo gbeti wurena sulun tεəni.*

* **48:10: 48.10Sulun tεən** mən falama yirena nde yi fa fala “**Furu tεəna.**”

N mi yi ε rasoxi sulun tεen xan yi de,
 koni n yi ε rasoxi naxankata yinla nan na.
¹¹ N bata keli ito ligadeni n yεtεna fe ra,
 n na a ligama n yεtεen yatin nan ma fe ra!
 Amasətə n tinjε di,
 n xinla yi rayelefu?
 N mi n ma binyen fiyε gbεtε ma.

¹² Yaxuba bənsənna,
 ε tuli mati n na!
 Isirayila kaane, n naxanye xilixi!
 N tan na a ra,
 n tan nan a fələn nun a rajanna ra.
¹³ N tan nan bəxə xənna bətən saxi,
 n yiifanna yi kore xənni fulun.
 N na e xili, e fama nən mafureñ!

¹⁴ Ε birin xa ε malan, ε tuli mati!
 Nde feni ito falaxi suxurene yε?
 Muxuna nde rafan Alatala ma.
 Na a waxən feene ligama nən Babilən taan na,
 a yiini tema nən Babilən kaane xili ma.†
¹⁵ N tan nan keden pe falan tixi,
 n mən yi a xili, n yi a rafa.
 A wanla sənəyama nən!
¹⁶ Ε maso n na, ε tuli mati ito ra.
 Xabu a fələni, n mi falan ti wundoni.
 Xabu feni itoe fələna, n yi be.
 Iki, Marigina Alatala bata nxu nun a Nii
 Sarıjanxin xε.

¹⁷ Alatala ito nan falaxi,

† **48:14: 48.14** Perise mangan Kirusi nan fama Babilən kaane yεngədeni.

naxan i xunbama,
 Isirayilaa Ala Sarijhanxina, a naxa,
 “Alatala nan n tan na, i ya Ala,
 naxan i xaranma i yεtε munanfanna ma,
 naxan tima i yεε ra,
 a siga i ra kiraan xən
 naxan lanjε i ma.

18 Xa i yi n ma yamarine ramε nun,
 i ya bəjε xunbenla yi luma nən nun
 alo baana,
 i ya tinxinna yi lu
 alo fəxə igen walanna,
19 i yixetene yi wuya ayi
 alo jəmənsinna
 i ya diine yi gbo ayi
 alo jəmənsin xənne.

I xinla mi bε n yεtagi mumε!”

20 Ε mini Babilən yamanani,
 Ε ε gi Babilən kaane ma!
 Ε gbelegbele səwani, ε fa a rali,
 a xa rawanga!

Ε a fe raxuya ayi han bəxən danne,
 ε a fala, ε naxa, “Alatala bata a walikəen Yaxuba
 bənsənna xunba!”

21 Min xənla mi e suxuma,
 a na ti e yεε ra, dangu tonbonni.
 A igen naminima nən fanyeni e xa.
 A fanyen bəma nən,
 ige gbeen yi mini keden na.
22 Alatala naxa,
 “Bəjε xunbeli mi muxu jnaxine xa!”

49

Marigina walikeen nan kenenna ra siyane xa

1 Ε tuli mati n na,
fəxə ige tagi bəxən muxune.
Yamana makuyene,
ɛ ito ramɛ.

Benun n xa bari,
Alatala bata yi n xili.

2 A bata n deen lu
alo silanfan xənxəna,
a yi a yiin nininna ti n xun ma,
a yi n findi xalimakuli jœ ralem
a n luxun a xalimakuli saseni.

4 Koni n tan yi a fala, n naxa,
“N bata n yete yixadan fufafu,
n bata n fangani kala fuyan,
n mi se sotəxi.

Koni Alatala n ma kitin sama nən.
N saranna n ma Ala nan yii.

⁵ Awa iki, Alatala bata falan ti,
a tan naxan n daxi nga kui
alogo n xa findi a walikeen na,
alogo n xa Yaxuba bɔnsɔnna ra
alogo Isirayila kaane mən xa n
n bata binyen sɔtɔ Alatala yetə

Amasōtō n ma Ala nan findixi n fangan na.

6 A bata a fala n xa, a naxa,
‘I findi fena n ma walik  n na
alogo i m  n xa Yaxuba b  ns  nna rakeli,
i yi Isirayila yamaan muxu d  nx  ne rax  t   n ma,
na xurun.

N ni i findima nən kənənna ra siyane xa,
alogo n ma marakisin xa makənən
siga han bəxən danne ra.’ ”

Isirayila yamaan muxu dənxəne xətə fena

⁷ Alatala naxan i xunbama,
Isirayilaa Ala Sarıjanxina,
na nan ito falaxi i xa,
i tan naxan najaxuxi,
i tan naxan yatəxi muxu haramuxin na yamaan
xən,
i tan naxan findixi kuntigine konyin na,
a naxa, “Mangane i toma nən,
e yi keli,
kuntigine i toma nən,
e yi e xinbi sin i bun ma Alatalaa fe ra
naxan tinxin,
Isirayilaa Ala Sarıjanxina
naxan i sugandixi.”

⁸ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“N ma marafanna waxatin na a li,
n ni i yabima nən!
I rakisin waxatin na a li,
n ni i malima nən.
N na i ramarama nən,
n yi i findi layiri xidi muxun na
alogo yamanan mən xa yitən
bəxən kəə rabejinxine mən yi yitaxun,
⁹ alogo a xa fala kasorasane xa
fa fala, ‘Ə mini!’
e nun naxanye luxi dimini
fa fala, ‘Ə mini kənənni!’
E nəə e dəgə nən kirane xən
alo xuruse kuruna,

e xuruse rabaden toe nən geyane birin fari.

10 Kamən mi fa e suxuma sənən,
min xənla mi e suxə.

Kuye wolonna nun sogen mi e tərə mumə,
bayo naxan kininkininma e ma,
na tima nən e yee ra,
a yi e xali tigi yirene yi.

11 N na n ma geyane birin findima nən kirane ra,
n ma kirane mən yi yitən.

12 E mato, e fama
sa keli yire makuyeni,
ndee kelima sogeteden kəmənna binni,
ndee sogegododen binni,
ndee sa kelima Sinimi yamanani.”

13 Kore xənna, gbelegbele səwani!
Bəxə xənna, naxan!
Geyane, ε səwa xuini te!
Bayo, Alatala a yamaan madəndənma,
a kininkininma a tərə muxune ma.

Yerusalən taan mən tima nən

14 Siyon kaane yi a falama nən,
e naxa, “Alatala bata nxu rabejin,
Marigin bata jinan nxu xən.”

15 Ala naxa,
“Naxanla jinanje a diin xən ba,
naxan xijen na?
A mi kininkininje a dii barixin ma ba?
Hali a tan jinanje a xən,
n tan mi jinanje i xən mumə!

16 N bata i xinla kerəndən n yiine kui,
n na n nəxə lu taan makantan yinne xən ma wax-
atin birin.

17 I ya diine xetema e giye i ma nən,
i kala muxun naxanye yi i halagima,
ne e gima i ma nən.

18 I yee rakojin i rabilinni,
i ya diine birin bata e malan,
e fama i fema.

Habidan Ala nan n na,
n bata n kələ n yeteni,
e findima nən i maxidi seen na
alo nerena i koe ra
alo naxalandina a maxidima kii naxan yi.”

Alatalaa falan nan na ra!

19 Hali taa xonne nun bəxə rabejinxine
nun yire kalaxine to gbo yamanani iki,
e sa xurunma ayi nən dəxəden na i ya yamaan xa.
Naxanye yi i halagima,
ne makuyama i ra nən.

20 E diin naxanye baxi i yii,
ne mən a falama nən i xa,
e naxa, “Yireni ito xurun nxu ma,
dəxədena nde fen nxu xa,
nxu xa ba yigbətenxi.”

21 Nayi, i a falama nən i bəjəni,
i naxa, “Nde itoe barixi n xa?
Diine yi baxi n yii nun,
n yi luxi alo gbantana.

N bata yi xali konyiyani,
n naməxin nan yi a ra!

Nde diini itoe maxuruxi?

N kedenna bata yi lu,

koni diini itoe sa kelixi minən?”

22 Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa,

“N na n yiin maligama nən siyane xa,

n na n ma taxamasenni tema nən yamanane xa,

e yi fa i ya dii xemene ra e yii kanke,
 e yi i ya dii temene maxali e tungunne ma.
²³ Mangane nan i ya diine maxuruma i xa
 mangane naxanle yi i ya dii temene balo i xa.
 E yi e xinbin sin i yetagi,
 e yetagin yi lan boxon ma,
 e yi i san ma lioxone makon.
 I a kolonma nen nayi,
 a Alatala nan n tan na,
 naxanye e xaxili tixi n tan na
 ne mi yagima.”

²⁴ Sofaan seen naxan tongoxi yengeni,
 na be a yii ba?

Naxankata tiina muxu suxin noe a futuxule ba?

²⁵ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 “Sofana se tongoxin bama nen a yii yati,
 naxankata tiina muxu suxin yi a futuxulu.
 N na i yengefane yengema nen,
 n yi i ya diine rakisi.

²⁶ Naxanye yi naxu i ra,
 n yi ne radin e bode ma
 e balo e bode suben na,
 e yi e bode wunla min
 alo manpa nenen.

Nayi, adamadiine birin a kolonma nen
 a Alatala nan n na,
 i rakisimaan naxan i xunbama,
 Yaxubaa Ala Senbemana.”

50

Ala nan a yamaan nakisima

¹ Alatala ito nan falaxi, a naxa,

“Futu kala kedin minεn
 n na n mεxi ε nga ra naxan xən?
 Hanma n na ε matixi n doli faane ma naxan xən?
 ε matixi ε hakεne nan ma fe ra
 ε nga ramεxi ε matandine nan ma fe ra.
² N to fa, nanfera muxe mi yi be?
 N to xinla ti, nanfera,
 muxe mi n yabi?
 N yiin dungi nayi ba,
 a yi muxune xunba?
 Sεnbε mi n na ba,
 n yi muxune xərəya?
 Anu, n baa igen xərima,
 n na n kənkə a ma,
 n yi baane findi tonbonna ra,
 e yεxεne yi kun,
 bayo ige mi na,
 e birin yi faxa min xənla ra.
³ N yi dimin naso kore
 alo sunu dugina.”

Marigina walikεna

⁴ Marigina Alatala bata n xaran
 alogo n xa a kolon
 n naxan falε muxu xadanxine xa,
 e sεnbεn sətə.
 A n naxulunma xətən yo xətən,
 alogo n xa a falan namε
 alo a xarandiina.
⁵ Marigina Alatala bata n tunle rabi,
 n tan fan mi murutεxi a ma,
 n mi xεtεxi xanbin na.
⁶ N na n fanna ti nεn n bənbə muxune xa,
 n yi n dεen ti ne xa
 naxanye n dε xabene matalama.

N mi n yetagin baxi konbin nun d ε gen bun.

⁷ Koni Marigina Alatala n mali n ε n,
nanara n mi rayarabi.

N bata n yetagin findi fanyen na,
n to a kolon a n mi fama yagideni.

⁸ Naxan yoon fima n ma,
na bata maso.

Nde waxi n xun maxidi feni nayi?

En kitin y ε ba en bode xa!

Nde mi tinxi n ma yoon ma?

A xa fa n xili ma!

⁹ Marigina Alatala n malima n ε n.

Nayi, nde n yalagima?

E birin kalama n ε n

alo dugi fonna, kunle yi e don.

¹⁰ Nde a tuli matiy ε Alaa walik ε en na Alatala
y ε eragaxun ma?

Naxan yo sigan tima dimini,
k ε nenna dasaxi naxan ma,
na xa a yigi sa Alatala yi,
a yi a xaxili ti a Ala ra!

¹¹ Koni ε tan naxanye t ε ene soma,
 ε yi tanba rad ε gexine tongo,
nba ε sigan ti ε yetena t ε e d ε gen ma,
 ε tanban naxanye rad ε gexi.

ε fa ito nan s ε t ε ma:
 ε faxama s ε x ε len nin.

51

Kisin naxan dan mi na

¹ ε tuli mati n na,
 ε tan naxanye tinxinyaan f ε x ε ra,
 ε tan naxanye Alatala fenma!

Ε yεen ti fanyen na,
 ε minixi naxan yi,
 e nun gεmεna ε baxi dεnaxan yi.
² Ε yεen ti Iburahima ra, ε fafe,
 e nun Saran, naxan ε barixi.*
 Amasətə n Iburahima xili waxatin naxan yi,
 dii mi yi a yii nun.
 Koni n barakan sa nεn a fe yi,
 n yi mayixεtε wuyaxi fi a ma.
³ Alatala Siyon taan masabarima na kii nin,
 a yi kininkinin a yire kalaxine birin ma.
 A yi a tonbonna lu
 alo Eden nakəna.†
 A bəxə xarene yi lu alo Alatalaa nakəna.
 Sewan nun jaxanna luma nεn a yi,
 bεti xuine nun sigi xuine yi mε a yi.
⁴ Ala naxa, “Ε tan n ma yamana,
 ε tuli mati n na!
 Ε tan n ma yamanan muxune,
 ε n xuiin name,
 bayo n sariyan fima nεn,
 n ma kiti kεndεn yi findi kεnεnna ra siyane xa.
⁵ N ma tinxinyaan somatən ni i ra,
 n ma marakisin yi makεnεn.
 N kiti kεndεn nafama nεn siyane ma n sεnbεn xən.
 Fəxə ige tagi bəxəne yi e yigi sa n yi,
 e yi e xaxili ti n sεnbεn na.
⁶ Ε yεε rate kore,
 ε mən xa bəxən matō.
 Kore xənna ləma ayi nεn alo tutina,

* 51:2: 51.2 **Iburahima** nun **Saran** ma fe sεbεxi Dunuja Fələn 17.14 kui. † 51:3: 51.3 **Eden** nakəna fe sεbεxi Dunuja Fələn 2.8-9 kui.

bəxə xənna yi þan alo dugina,
 a muxune yi faxa alo tugetugene.
 Koni n ma marakisin luma nən habadan,
 n ma tinxinyaan mi þanjəe mume!

7 Σ tuli mati n na,
 ε tan naxanye tinxinna kolon.
 Σ tan yamaan naxan n ma sariyan namaraxi ε
 bəjəni!

Σ nama gaxu muxune mafala xuine yεε ra,
 ε nama gaxu e konbine yεε ra.

8 Bayo, e fatin kalama nən,
 kunle yi e don,
 alo domaan xiine bun,
 koni n ma tinxinna luma nən habadan,
 n ma marakisin yi lu mayixεtε nun mayixεtεne
 xa.”

9 Keli Ala, keli! I sənbə so!
 Alatala, i fangan nakeli
 alo ləxə singene,
 alo waxati danguxine yi!

I tan xa mi Misiran yamanan kala ba,
 i yi na ige yi ninginangani səxən?

10 I tan xa mi baa gbeen igen xara ba,
 tilin gbeen yi xəri.

I tan xa mi kiraan sa baan xənnə ma‡
 alogo i ya muxu xunbaxine xa gidi?

11 Alatala na naxanye xərəya,
 ne xətəma nən.
 E fama nən gbelegbelə þaxajaxani Siyon taani,
 habadan səwan yi e yətagini yalan.
 Þaxajaxan nun səwan luma nən e yi,

‡ **51:10: 51.10** Na feen səbəxi Xərəyaan 14.21 kui.

sunun nun kutunna yi_jnan fefe!

¹² N tan keden peen nan ε ralimaniyama.
Nanfera ε gaxuma muxune yεε ra,
naxanye faxama?

Adamadiine rajanna luma nεn
alo sexena.

¹³ I bata jinān Alatala xōn naxan i daxi,
naxan kore xōnni fulunxi,
a bōxō xōnna bētēn sa!

I luma nεn gaxuni waxatin birin i jnaxankata tiin
bun ma

alo a na a yitōn i halagi xinla ma!
Koni jnaxankata tiina fitinan minεn?

¹⁴ A gbee mi fa luxi kasorasane xa bejīn.
E mi faxama kasoon na,
donseen mi fa dasama e ma sōnōn.

¹⁵ Alatala nan n tan na, i ya Ala,
naxan fōxō igeni maxama,
a mōrōnne yi xuxu. §

A xili nεn Alatala Sēnbēn Birin Kanna.

¹⁶ N bata n ma falan naso i dε
n yi n yiin nininna ti i xun ma.

N tan naxan kore xōnna sa a funfuni,
n yi bōxō xōnna bētēn sa,
n yi a fala Siyon kaane xa, n naxa,
“N ma yamaan nan ε tan na.”

Ala Yerusalēn sēnbē soma nεn
¹⁷ ε xulun, ε xulun!

Yerusalēn kaane ε keli!
ε tan naxanye ε minxi Alatalaa xəlōn dōlō
lengenna ra

§ **51:15: 51.15Igen mōrōnne:** alo foyen na so igeni.

ε tan naxanye a xələ igelengenna rafexin minxi
han ε yi a þan,
a yi ε xunna firifiri!

18 Ε diin naxanye birin barixi,
keden mi na naxan tiyε ε yεε ra.
Ε diin naxanye birin maxuruxi
keden mi na naxan ε yii rasuxε.

19 Tərən bata ε sətə firin firin yεεn ma:
gbalon nun halagina
fitina kamən nun yεngεna.
Anu, nde i ralimaniyε,
nde i masabare?

20 Ε banxulanne bata bira bəxən ma kira xunne
birin na,
e fugaxi a ra
alo bolen na a suxu lutin na,
e saxi Alatalaa xələn bun,
ε Ala bata a kənkə e ma.

21 Nanara, i tuli mati n na,
taa tərəxina,
i tan naxan xunna firifirixi,
koni i mi dələ minxi!

22 Marigina Alatala ito nan falaxi,
i ya Ala,
naxan a yamaan xun mayεngεma, a naxa,
“N ni igelengenna bama nən i yii
naxan i xun magima a ra,
n ma xələ igelengenna.

I mi fa a minma sənən.

23 N na a soma nən muxune yii
naxanye yi i tərəma,
naxanye yi a falama i ma, e naxa,
‘I felen nxu xa dangu!’

I yi i fanna ti e xa alo bəxəna
alo kirana dangu muxune xa.”

52

Yerusalen xunba fena

¹ Ε xulun, ε xulun Siyon kaane!
 Ε mən xa sənbən sətə.
 Yerusalen taa sarijanxin muxune,
 ε dugi fajine tongo!
 Bayo, xəne sarijantaren mi fa soma ε konni.

² Ε yikunkun,
 ε gbangbanna ba ε ma Siyon kaane,
 Ε mən xa keli,
 ε dəxə ε funfu fonni.
 Ε lutine ba ε kəε,
 ε tan Yerusalen taan muxu suxine!

³ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 “Bayo ε matixi nən,
 ε sare mi fi,
 ε mən xunbama nən, se mi fi.”

⁴ Marigina Alatala mən ito nan falaxi, a naxa,
 “N ma yamaan sigaxi nən Misiran yamanani sin-
 gen,
 a sa lu konyiyani,
 koni dənxən na,
 Asiriya kaane nan e jaxankata.”

⁵ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
 “Iki, n fa nanse ligama?
 N ma yamaan bata xali konyiyani,
 e mi sara.
 Naxanye bata nəɔn sətə e xun na,
 ne sənxəma,
 e n xinla rayelefuma waxatin birin.”

Alatalaa falan nan na ra.

6 “Nanara, n ma yamana n xinla kolonma nən,
nanara e a kolonma nən na ləxəni,
a n tan nan falan tixi,
n naxa, ‘N tan ni i ra!’ ”

7 Xəra fəpi yibane faan lanxi geyane fari han,
naxanye bəjəe xunbenla fe ralima,
naxanye fama səwa feen xibarun na,
naxanye marakisina fe falama,
naxanye a falama Siyon kaane xa,
e naxa, “Ə Ala nan mangan na!”

8 Ə tuli mati ə taan kantan muxune xuiin na!
E xuini tema,
e birin yi sənxə sewani,
bayo e Alatala toma fə Siyon taani e yətagi.

9 Ə xuini te,
ə gbelegbele sewani ə bode xən ma,
Yerusalən taa kalaxin muxune!
Bayo Alatala a yamaan masabarima,
a Yerusalən taan xunbama nən.

10 Alatala bata a yi'i sarijanxin sənbən makenən
siyane birin yətagi,
bəxən danne birin en ma Alaa marakisın toma
nən.

11 Ə siga, ə siga, ə mini na yi!
Ə nama din se sarijantare yo ra!
Ə masiga e ra, ə yi sarijan
ə tan naxanye Alatalaa goronne maxalima!

12 Ə mafuraxin nama mini,
ə nama siga ə giye,
bayo Alatala tixi ə yee ra.
Isirayilaa Ala mən luma nən ə xanbi ra ə kan-
tändeni.

Alatalaa walikəna

¹³ N ma walikəna fe sabatima nən,
a fe yi mate, a yi tide gbeen sətə,
a binyen sətə,

¹⁴ hali a fe to findixi tərəna feen na muxu wuyaxi
xa,
bayo a yətagin mi yi fa luxi alo muxuna,
a kiin mi yi fa maliga adamadiin na.

¹⁵ Anu, a siya wuyaxine rasarijanma nən wuli
raxuyaxin xən.

Falan yi ḡan mangane də a yətagi,
bayo e bata feen to naxan munma yi fala e xa,
e munma yi naxan mə nun,
e yi na famu.

53

¹ Feen naxan nalixi en ma, nde laxi na ra?
Alatalaa sənbən makənən nde xa?

² Alaa walikən sabati nən a yətagi
alo sansi sonla,
alo wudi salenna
naxan minima bəxə xareni.
A mi yi tofan,
a mi yi nərəxi
naxan a ligə en yabu a ra.
A to ki yo mi yi en mabandunma.

³ A yi rajaxuxi nən,
muxune yi e mə a ra.
Muxu səxəlexin nan yi a ra
naxan bata yi dari tərən na,
muxe mi yi wama naxan mato feni.
A yi rajaxuxi,
en mi yi a yatəxi se ra.

⁴ Anu, a en ma furene sɔxəlen nan tongo,
a yi a ti en ma tɔrɔne ra.

Koni, en yi mirixi a ma
fa fala a Ala nan a ratɔrɔnxi,
a yi a naxankata,
a yi a rayarabi.

⁵ Anu, muxune a sɔxɔn en yulubine nan ma fe ra,
a yi rahalagi en hakεne fe ra.

Maratɔrɔnna naxan bɔŋε xunbenla fiyε en ma,
na yi sa a fari,
en kεndεyaan sɔtɔxi a maxəlone nan xɔn.

⁶ En birin bata yi lɔ ayi,
alo xuruseene,
birin yi sigama a gbee kira nan xɔn,
koni Alatala yi en birin hakεn goronna dɔxɔ a tan
xun ma.

⁷ E a naxankata nεn,
e a rayarabi, a mi sese fala.

A yi lu alo yεxεε diin naxan xalima a faxadeni,
alo yεxεεn naxan a dunduma
e nεma a fati ma xabene maxabε,
a mi sese fala.

⁸ A xali nεn gbaloni, a makiti,
koni nde yi kɔntɔfilixi na feen na
a waxatin muxune yε?

Amasɔtɔ a ba nεn nεŋε muxune yε
naxankatan yi sa a fari n ma yamaan yulubine fe
ra.

⁹ A gaburun lu nεn muxu naxine yε,
a maluxun nafulu kanne fεma,*
hali a to mi gbalo fe yo ligā

* **53:9: 53.9** Na feen sεbεxi Matiyu 27.57-60 kui.

a mi yanfa fala yo ti.

¹⁰ Alatala tin nən a xa halagi xəleni,
bayo xa a niin ba tagi yitənna saraxan nan na,
a mayixətəne toma nən
a siimayaan yi xunkuya ayi
Alatala yi a sagoon nakamali a xən.

¹¹ A niin səxələne dangu xanbini,
a kənənna toma nən, a wasa.
A kolonna xən,
n ma walike tinxinxin muxu wuyaxi ratinxinxinma
nən
a yi e hakəne goronna tongo.

¹² Nanara, n tide gbeen soma a yii nən,
a yi yəngə se tongoxine yitaxun e nun sənbəmane.
Amasətə a tin nən a sayaan ma,
a yate nən alo fe nəxəi rabane,
a yi muxu wuyaxi yulubin goronna tongo
a yi solonaan ti hake kanne xa.

54

Yerusalən mi fa rabejinxı

¹ I tan Yerusalən taan naxan luxi alo gbantana,
i xa səwa, i tan naxan mi dii barixi!*
I xa nəxən i sənxə səwani,
i tan naxan mi dii sətən xəlen kolon.
Bayo nəxalan nabəjinxina diine wuyama ayi nən
dangu xəmə taa ra dəxən gbeene ra.
Alatala naxa na kiini.

² I ya bubuni gbo, i yi a fari sa han!
I nama sike,

* **54:1: 54.1** Yerusalən taan yatexi **gbantan** na nən bayo a mux-
une bata yi siga konyiyani yəngən xən.

i ya bubun lutine rakuya ayi,
 i yi a senbetenne xən din.

³ Amasətə ε sabatima nən yiifanna nun kəmənna
 ma,

yamanane yi findi ε yixətəne gbeen na,
 e yi taa yigenle rafe.

⁴ Ε nama gaxu,

amasətə ε mi yagin sətəε.

Ε nama kəntəfili amasətə ε mi rayagima,
 koni ε jinanma nən ε dii jərəyaan yagin xən
 ε mi fa ε mirima ε kaja gileyaan yagine ma sənən.

⁵ Amasətə naxan ε daxi,

na luxi nən alo ε xəmen nan na ra.

A xili nən Alatala Senben Birin Kanna.

Isirayilaa Ala Sarıhanxin nan ε xunbama.

A xili nən bəxən birin ma Ala.

⁶ Amasətə Alatala mən ε xilima nən

alo naxanla naxan yi rabəjinxı,

naxan sunuxi!

Muxun mi nəe a foninge waxatin naxanla ramə!

Ε Ala naxa na kiini.

⁷ N na ε rabəjın nən waxatidi,

koni n mən yi ε xən suxu kininkinin gbeeni.

⁸ N na n yetagin luxun nən ε ma waxatidi,

n ma xələ gbeeni.

Koni n kininkininma ε ma nən

n ma habadan hinanni.

Alatala na nan falaxi naxan ε xunbama.

⁹ Ala naxa, “N na a ligama nən to

alo Nuhan waxatini,

n na n kələ waxatin naxan yi fa fala

fufa gbeen mi fa sama bəxə xənna xun ma sənən.

N mən bata n kələ na kiini,

n mi fa xələma ε xili ma sənən,

n mi fa n konkoma ε ma sənən.
¹⁰ Hali geyane xuruxurun,
 hali yire matexine yimaxa,
 n ma hinanna mi a makuye ε ra,
 n ma bɔjε xunbeli layirin mi kale ε en tagi.”
 Alatala naxa na kiini,
 naxan kininkininxε ma.

Ala mən Yerusalen tima nən
¹¹ Yerusalen taa tɔrɔxina,
 foye gbeen naxan yimaxaxi,
 muxu yo mi naxan madəndənxi!
 Awa, n tan, Ala, n mən Yerusalen taan tima nən
 gəmə tofajine ra,
 n mən yi a bətən sa gəmə mamiloxi fajine ra.
¹² N taan makantan sangansone findima nən gəmə
 gbeeli fajine ra,
 n yi taan so dəeñe ti gəmə fixε mayilenxine ra
 n taan nabilinna yinna ti bɔxɔ bun nafunle ra.
¹³ Ε diine birin findima nən Alatalaa xarandiine
 ra,
 e bɔjε xunbenla yi gbo ayi.
¹⁴ Ε sabatima nən tinxinyani.
 Naxankatan masigama ε ra nən.
 Ε mi fa gaxuma sese yee ra,
 gaxun masigama ε ra nən,
 a mi fa a masoma ε ra.
¹⁵ Xa muxune ε yengε,
 na mi kelixi n tan ma,
 naxan yo na ε yengε,
 na birama nən ε sanna bun!
¹⁶ A mato, n bata xabun da,
 naxan tigen təen nafema,
 naxan yengε so seen nafalama a kiini.
 Koni n tan nan mən halagi tiin daxi

naxan a kalama.

¹⁷ Yenge so se yo na rafala ε xili ma,
na mi fefe ligε ε ra.

Naxan yo na ε tɔŋεgε kitisadeni,
ε yoon sɔtɔma nā ma nēn.

Alatalaa walikene na nan sɔtɔma e kεen na,
n bata na kitin sa e xun mayengen na.

Alatalaa falan nan na ra.

55

Alaa marakisin sare mi na

¹ Min xɔnla ε tan naxanye birin ma,
ε birin xa fa, igen ni i ra!

Hali gbeti mi ε yii, ε fa,
ε fa donseen sara, ε a don!

Ε fa minseen nun nənən sara,
gbeti mi fama, a sare mi fama.

² Nanfera ε seen sarama
donse mi naxan na?
Nanfera ε yεtε yixadanma seene fe ra
naxanye mi ε wasama?

Nayi, ε tuli mati n na ki fajni,
ε yi donse kεndεn don,
donse naxumεne yi ε nii yifan ε ma.

³ Ε tuli mati, ε fa n ma,
ε n xuiin name,
ε nii rakisin sɔtɔma nεn.
N habadan layirin xidima en tagi nεn,
alo n hinanna nun tinxinna naxan yita Dawuda
ra.

⁴ N bata Dawuda findi seren na siyane xa,
e nun mangana siyane xun na.

⁵ Ε siyana ndee xilima nεn
ε mi naxanye kolon,

siyaan naxanye mi ε kolon,
 ne yi e gi e fa ε fema
 Alatalaa fe ra,
 ε Ala Isirayilaa Ala Sarjanxina,
 naxan xunnayerenna firma ε ma.

6 ε Alatala fen
 a tinma ε xa a to waxatin naxan yi.
 ε a xili,
 a maso ε ra waxatin naxan yi.
7 Muxu jaxin xa xεtε a kiraan fɔxɔ ra,
 hake kappa xa a miriyane lu,
 a tubi Alatala ma,
 naxan kininkininma a ma,
 en ma Ala naxan a mafeluma hinanni.
8 Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
 “Bayo n ma miriyane mi ε miriyane ra,
 ε kirane mi lanxi n ma kiraan ma.
9 Kore xønna matexi bøxøn xun ma kii naxan yi,
 n fan ma kirane fisa ε kirane xa na kii nin
 n ma miriyane fan yi fisa ε miriyane xa na kiini.”

10 Tulen nun balabalan kesene godoma keli kore
 anu, e wuyenna mi tε kore
 fɔ bøxø xønni kun,
 e yi seene rasoli, e sabati
 e yi findi sansi bogine ra xεε biine xa,
 e findi donseen na kamεtøne xa.
11 N ma falan fan na kii nin
 naxan minima n dε.
 A yigenla mi xεtε n ma,
 fɔ a n waxøn feen ligø,
 a n ma fe ragidixin nakamali,
 n na a rasigaxi naxan na.

12 Ε minima konyiyani sewan nin,
 ε yi rafa bøŋε xunbenli,
 geyane nun yire matexine sənχəma nən jaxanni ε
 yee ra,
 burunna wudine birin yi e yiine bønbø.

13 Nali yirene yi findi føfø yirene ra,
 tansin yirene yi findi miriti wudi xiri jaxumε
 yirene ra.

Na findima nən xinla ra Alatala xa,
 habadan taxamasenna
 naxan mi kalama mumε!

56

Ala Batu Banxin siyane birin xa

1 Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 “Ε kiti kəndən sa,
 ε tinxinyaan liga,
 amasətə n ma marakisin bata maso
 n ma tinxinyaan makənənmatən ni i ra.

2 Sewan na kanna xa
 naxan na ligama,
 adamadiin naxan na suxuma,
 a yi Matabu Ləxən binya,
 a mi a rayelefu,
 a yi a yiin ba fe jaxin birin yi.”

3 Xəŋən naxan findima Alatala gbeen na,
 na nama a fala, a naxa,
 “Alatala n bama nən a yamaan ye!”

Hanma xəmə tegənna* yi a fala, a naxa,

* **56:3: 56.3Xəmə tegənna:** Na waxatini, mangana yi xəməna ndee tegənma nən alogo e xa e yengi dəxə mangana feene xən, e mi bira mangana jaxanle fəxə ra. Be a sunuxi bayo a kolon a xinla ləma ayi nən, a to mi diin barima.

“Wudi xaren nan tun n tan na!”

⁴ Amasətə Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“Naxanye n ma Matabu Ləxən binyama
e yi n nafan feen sugandi,
e lu n ma layirin bun ki fajı,

⁵ n yirena nde luma nən e xa n Batu Banxin nun a
yinna kui,

n yi e xinle səbə mənni
alogo ɻinan nama ti e xən.

Na tənəna e ma dangu dii xəməne nun dii teməne
ra.

N xinla naxan fima e ma,
na luma nən habadan,
sese mi a bə na.

⁶ Xəjnən naxanye findixi Alatala gbeen na,
alogo e xa a batu,
Alatala xinla rafan naxanye ma,
naxanye birin Matabu Ləxən binyama,
e mi a rayelefu,
e lu n ma layirin bun ki fajı,

⁷ n ne xalima nən n ma geya sarıjanxin fari,
n yi e rasewa n xinla maxandi banxini.

E saraxa gan daxine nun e saraxane rasuxuma
nən
n ma saraxa ganden fari,
amasətə n ma banxin xili bama nən,
Ala maxandi banxina siyane birin xa.”

⁸ Marigina Alatalaa falan ni ito ra,
a tan naxan Isirayila muxu suxine malanma, a
naxa,

“N bata ndee malan,
n mən gbətəye malanma nən sa ne fari.”

Manga naxine fe

⁹ E tan burunna subene,

ε tan fɔtɔn yi subene, ε fa ε dɛge!

10 Isirayila xun makantanne bata findi danxutɔne
ra,

e mi sese kolon,

e bata findi bare bobone ra,

naxanye mi nɔε wonwonjɛ.

E luma saxi nɛn, e lu xiye sɛ,

xixɔnla yi rafan e ma.

11 Barene nan ne ra naxanye seni bɔma,
naxanye mi wasama mumɛ!

Xuruse rabane nan ne ra
naxanye mi sese famuma.

E birin sigama e gbee kiraan nan xɔn.

Birin biraxi a yete tɔnɔn nan fɔxɔ ra.

12 E naxa, “Ε fa, nxu xa sa dɔlɔn fen!

En dɔlɔn min han en xunna yi keli!

Tila fan luma nɛn alo to,

bayo a gbegbe mɔn luxi.”

57

1 Tinxindene halagima,

koni muxu yo mi a mirima na feen ma.

Lannaya muxune faxama,

muxu yo mi a famuma fa fala

tinxindene faxama nɛn

alogo e xa ba gbalo famatoɔn yee ra.

2 Bayo naxanye sigan tima nɔndini,

ne soma bɔŋɛ xunbeli yiren nin,

e matabuden sɔtɔ.

3 Ε tan kɔeramuxu diine, ε maso be,

yalunde bɔnsɔnna,

naxan yalunyaan ligama!

4 Ε nde magelema,
 ε dœen bandunma nde ma
 ε lenna raminima nde ma?
 Ε mi findixi dii murutexine xan na ba,
 wule fala bɔnsɔnne,
 5 ε tan naxanye kunfan nagboma ayi wudine kideni,
 e nun wudi yifɔtɔnxine birin bun,
 ε tan naxanye ε diine kœ raxaban darane kideni,
 e nun gɛmɛ longonne ra?
 6 Gɛmɛ malaxunxine nan ε kɛen na ε xude kidene yi,
 ε gbeen ne nan na Isirayila kaane!
 Ε minse saraxane bɔxɔnxi ne nan xa,
 ε yi bogi se saraxane ba e xa.
 N nœ dijne na birin bun ba?
 7 Ε sa ε sadene tixi geya matexine nan fari,
 ε tema menna nin ε sa saraxane ba.
 8 Ε bata ε suxurene singan ε banxin dœen nun a ti
 wudine xanbi ra.
 Ε bata ε masiga n na,
 ε ragenla yi lu,
 ε te ε sade xungbeen ma,
 ε nun muxune yi lanna raso ε tagi
 a rafan ε ma ε nun naxanye xa kafu,
 ε yi lu ne matoε.
 9 Ε bata siga turen na manga gbeen kideni,*
 ε yi latikɔnɔnna ragbo ayi.
 Ε bata ε xerane rasiga pon,
 ε yi godo han laxira yi.
 10 Ε bata ε yixadan na sigatine yi han,
 koni ε mi a fala,

* 57:9: 57.9 Waxatina nde, **Manga gbeeni** ito findixi suxurena nde nan na.

ε naxa, “A lu na!”

Ε мəн ε сенбε soxi, ε mi xadanxi.

11 Nayi, ε yi gaxuxi nde yεε ra,
naxan a ligaxi, ε n yanfa,
n ma fe mi fa rabiraxi ε ma,
ε мəн mi ε mirima n ma?
N to dunduxi xabu to mi a ra,
na nan a ligaxi,
ε mi fa gaxuma n yεε ra ba?

12 Koni n na ε gbee tinxinna
nun ε kewanle raminima nεn kεnenni.
E тənə mi luma ε ma.

13 Ε na ε xui ramini malina fe ra,
ε suxure kurun xa ε xunba!
Foyena e birin xalima nεn,
foyedi xurun yi e tongo a siga e ra.
Koni naxan na a yigiya n tan yi,
na yamanan sətəma nεn a kεn na,
n ma geya sarijanxin yi findi a gbeen na.

Ala a yamaan nakəndeyama nεn

14 A falama nεn nayi, fa fala,
“Ε kirani тən ki fəjı,
ε kiraan kalaxi yirene birin nafala n ma yamaan
yεε ra.”

15 Amasətə kore xənna Ala matexina ito nan falaxi,
naxan na yi habadan,
naxan xili sarijan, a naxa,
“N dəxi yire matexi sarijanxin nin,
koni n mən muxu naxankataxine xən
naxanye e yεtε magodoxi
alog o n xa muxu nii səxəlexine rasəwa.

16 N mi luma yalagin tiyε waxatin birin,

n mi luyε xələxi habadan,
 bayo muxune niin bama nən n yetagi nayi,
 n naxanye daxi, ne yi raxəri.
 17 N bəjən bata te Isirayila kaane ma
 lan e hake tongoxine fe ma miləni,
 n yi e naxankata,
 n yi n yetagin luxun e ma n ma xələni.
 Anu, e tengbesenxin bata lu e bəjəna kiraan xən.
 18 N bata e kəwanle to,
 koni n na e yyialanma nən,
 n yi ti e yee ra, n mən yi e madəndən,
 e nun naxanye sunuxi e fəxə ra.
 19 N tantun falan sama nən e de.
 Bəjə xunbeli dəfexin yi lu muxune xa
 naxanye makuya e nun naxanye maso!
 N na e rakəndeyama nən.”
 Alatala naxa na kiini.
 20 Koni muxu naxine luxi nən
 alo fəxə igen naxan walanxi ayi
 naxan mi nəe a raxare
 naxan walanye boron nun ləxən nakelima.
 21 N ma Ala naxa,
 “Bəjə xunbeli mi muxu naxine xa!”

58

Sunna naxan nafan Ala ma

¹ Sənxə i xuini texin na!
 I xuini te han alo xəta xuina,
 i n ma yamana murutəna fe rali e ma,
 i yi Yaxuba yixətəne yulubina fe fala e xa!
² E waxi n tan nan fen fe yi ləxə yo ləxə,
 e səbə soxi n ma kiraan kolon feni,

alo yamaan naxanye yi tinxinyaan ligama
naxanye mi e məxi e Alaa kitit kəndəne ra.

E n maxədinma

a n xa kitit tinxinxine sa e xa.

³ E naxa, “N xu sunna suxuma nanfera,
xa i mi a toma?

N xu nxu yətə tərəma nanfera,
xa i mi na yatəxi?”

Anu, ε na sunna suxu ləxən naxan yi,
ε ε rafan feene nan ligama,
ε yi ε walikəne naxankata.

⁴ Ε nəma sunni,
sənxə sənxən nun yəngəne na a ra,
ε bənbən ti a naxin na.

Koni xa ε sunna suxu alo to,
ε xuiin mi Ala lima.

⁵ N na ε xaranxi na sunna sifan nan ma ba
alogo tun muxun xa a yətə tərə ləxəna nde yi,
alogo tun muxun xa a xun sin
alo sexəna,
a yi sunu dugine ragodo a ma,
a yi a sa xubeni.

Ε na nan ma ba, a sunna,
ləxən naxan nafan Alatala ma?

⁶ N na ε xaranxi sun suxu kiini ito nan ma:
Ε yələnxən naxine ba muxune ma,
ε konyine fulun,
ε muxu naxankataxine xərəya
ε xun xidi wudine birin kala.

⁷ Feni itoe xa mi a ra ba:
Ε donseni taxun ε nun kamətəne ra,
ε yiigelitəne yigiya ε konni,
yigiyade mi naxanye yii,
ε dugin so muxune yii,

marabənna naxanye ma,
 ε ba ε xun xanbi soε ε ngaxakedenne yi?
⁸ Nayi, ε yanbanma nən
 alo kuye bamatəna
 ε yi kəndεya mafureŋ,
 ε tinxinyaan yi ti ε yee ra,
 Alatalaa binyen yi ε kantan ε xanbi ra.
⁹ Nayi, ε xinla tima nən,
 Alatala yi ε yabi,
 ε xui raminima nən a ma,
 a yi a fala, a naxa, “N tan ni i ra!”
 Xa ε konyiya feene masiga ε konna ra,
 ε ba ε yii sonla tiyε bonne ra,
 ε ba fala naxine tiyε,
¹⁰ xa ε ε yεtε fi kametəne fe ra,
 ε muxu naxankataxine ralugo,
 nayi, ε yanbanma nən dimini,
 koeen yi lu ε xa alo yanyi tagina.
¹¹ Alatala tima nən ε yee ra waxatin birin,
 a yi ε rawasa tonbonni,
 a yi ε fati bəndən sənbə so.
 Nayi, ε luma nən alo nako ige saxina,
 alo tigin naxan mi xarama.
¹² Yire kalaxi fonne mən tima nən ε barakani,
 ε benbane banxi kalaxine mən yi bətən sa,
 a yi fala ε ma, a “Yinna yinle yitən muxun naxanye
 kirane nun dəxədene rafalama.”

Matabu Ləxəna fe

¹³ Xa i yεtε suxu Matabu Ləxən kala feen ma,
 i ba i yεtε rafan feene ligε n ma ləxə sarijanxini,
 xa i a fala Matabu Ləxən ma,
 a “səwa ləxəna,”
 i yi a fala Alatalaa ləxə sarijanxin ma,

a “ləxə binyena,”
 i yi a binya,
 i mi siga i yətə a kiraan xən,
 i mi i yətə rafan fe lig
 hanma i fala fuune ti,
¹⁴ nayi, i səwama nən Alatala yi,
 n yi i rate bəxən yire matexine fari,
 n yi i balo i benba Yaxuba kəen na.
 Alatala də xuiin nan na ra.

59

Yulubin naxanye ε masigama Alatala ra

- ¹ Alatala yiin mi dungi,
 a yi ε rakisi.
 Tuli xəri mi a ra
 naxan mi ε xuiin namε.
² Koni ε hakəne nan ε masigama ε Ala ra,
 ε yulubine nan a yətagin luxunma ε ma,
 naxan a ligama a mi ε xuiin naməma.
³ Bayo faxa ti wunla ε yiine ra,
 ε yiine hakε feene yi,
 wulena ε dε,
 tinxintareya falan nan ε lənna ma.
- ⁴ Muxu yo mi a mawugama tinxinni,
 muxu yo mi kitin yəbama jəndini,
 muxune yigi saxi e fala fuune nun wule falane nin.
 Fe kobin muxune kui
 alo e fudi kannna na a ra,
 e yi lu hakəne barε.
⁵ E koso xəlene birama,
 e yalane yitənma muxune yεε ra
 alo simisamana.
 Naxan na e xəlene don,

na yi faxa,
anu xa keden bɔ,
sajji naxin nan minima a kui.

⁶ E fan mi yalani tɔnma dugin xan na de,
e mi nɔe e ragenla luxunjɛ e yii fɔxɔne ra.
Hakɛne nan ne ra,
gbalon nan tun e yiine ra.

⁷ E sanne e rasigan fe naxini mafureŋ!
E mafura sɔntarene wunla ramineɛ,
e miriyane naxu,
gbalon nun kalan nan e kirane xɔn.

⁸ E mi bɔŋɛ xunbenla kiraan kolon.
Kiti kɛndɛn mi e kiraan xɔn.
E kira yifuxine nan nafalama e yetɛ xa,
naxan yo na siga e xɔn,
na mi bɔŋɛ xunbenla sɔtɔma.

Alaa yamaan yi e ti e yulubine ra

⁹ Nanara, kiti kɛndɛn makuya en na
tinxinna mi a masoma en na.
En yengi kɛnɛnna ma,
koni en dimin nin!
Kɛnɛnna na,
koni en sigan tima banban dimin nin.

¹⁰ En tantanma
alo danxutɔne nɛma sigan tiyɛ banxin xɔn,
a luxi alo en yɛɛ mi na,
en tantanma.

En na en sanna radinma yanyin na
alo fitirin na a ra.

En luxi nɛn
alo faxa muxune niiramane yɛ.

¹¹ En sɔnxɔma alo kanko xajɛne,
en kutunma alo ganbane.
En yengi a ma kiti kɛndɛn xa sa en xa,

koni na mi ligama!
 En yengi kisin ma,
 koni a makuya en na!

¹² Amasətə nxə matandine gbo i tan Ala yətagi,
 nxə yulubine sereyaan bama nxu xili ma,
 nxə matandine nxu fəxə ra,
 nxu nxu hakəne kolon:

¹³ Nxu bata murutə,
 nxu Alatala yanfa,
 nxu yi nxu masiga nxə Ala ra.

Nxu gbalo feene nun murutə feene nan falama,
 nxu wulene fala nxu bata naxanye yitən nxu
 bəjəni.

¹⁴ Nanara, nxu nxu məma kiti kəndən na,
 tinxinyaan yi masiga nxu ra pon!
 Lannayaan bata kala yamani,
 jəndi fala mi na.

¹⁵ Lannayaan bata lə ayi,
 naxan na a mə fe jaxin na,
 na yi findi muxu kansun dixin na.

Alafama Yerusalənyi

Alatala yi a to a kiti kəndən mi fa na mumə,
 na yi rajaxu a ma.

¹⁶ A yi a to a muxu fəni keden peen mi na.
 Na yi a raterəna

fa fala a solona muxu mi na.
 Nayi, a yətəen yi marakisın ti,
 a tinxinyaan yi findi a mali seen na.

¹⁷ A yi tinxinyaan findi a kanke yə masansanna ra,
 a yi kisin findi a xunna makantan wure kəmətin
 na,
 a gbee jəxən yate a dugin na,

a yi a yεtε rabilin a xanuntenya gbeen na
alo doma gbeena.

¹⁸ A muxune birin kewanla saranma e ra nεn,
a yi fitinan nagidi a yεngε faane ma
a yi a gbeen nɔxɔ a yaxune ma,
a yi ige tagi bɔxɔne saran
alo a lan e ma kii naxan yi.

¹⁹ Nayi, muxune gaxuma nεn Alatala xinla yεε ra
sa keli sogeteden ma
han sa dɔxɔ sogegododen na.
Yaxune na fa alo baana,
Alatala dε foyena e radinma ayi nεn.

²⁰ Xunba tiin fama nεn Siyon taani Yaxuba
yixεtεne xa
naxanye na xεtε e Ala matandine fɔxɔ ra.
Alatalaa falan nan na ra.

²¹ Alatala naxa, “N ma layirin ni ito ra nxu nun
ne tagi: N ma Nii Sarijanxin naxan ε ma, e nun n
ma falane n naxanye rasoxi ε dε, ne mi bama ε dε,
e mɔn mi bama ε diine dε, e mɔn mi bama ε diine
yixεtεne dε keli iki ma han habadan!” Alatala naxa
na kiini.

60

Alatalaa binyen Yerusalen yi

¹ ε keli, ε yanban,
amasɔtɔ ε kεnεnna bata fa.
Alatalaa binyen bata te
alo sogena, a dεgεma ε xun ma.

² ε a mato, dimin bata sin bɔxɔn ma
e nun dimin gbeen yamanane xun ma,
koni Alatala bata mini kεnεnni ε tan xun ma,
a binyen yi godo ε ma.

3 Siyane sigan tima ε kεnεnni
 ε mayiyalanna yi kεnεnna fi mangane ma
 alo sogen tematəna.

4 Ε yεε rakonin ε rabilinni:
 birin e malanma, e fama ε fεma.
 Ε dii xεmεne fama sa keli yire makuyeni,
 ε dii tεmεne maxalima muxune yii kanke.
5 Ε na a to, ε sεwan gboma ayi nεn,
 ε bεjεn dinma nεn sεwani, ε jnaxan,
 bayo fεxε igen nafunle e xun sama ε ma nεn,
 siyane nafunle yi fa ε ma.

6 Nεgεmε kurune luma nεn ε yamanan birin yi,
 Midiyān nun Efa bεnsεnne nεgεmε kεndεne.
 Muxune birin fama nεn xεmaan nun wusulanna
 ra ε xεn
 sa keli Saba yamanani,
 e fa Alatalaa binyen naliyε.

7 Kedari* bεnsεnna xuruse kurune birin malanma
 nεn ε konni,
 Nebayoti bεnsεnna xuruseene luma nεn ε sagoni,
 e ba saraxa gan daxine ra n ma saraxa ganden fari,
 e yi rafan n ma.
 N yi a ligā n ma banxi nεrεxin yi nεrε han!

8 Ndee ne ra
 naxanye tunganma alo kundana,
 alo ganban naxanye tunganma siga e tεn ma?
9 Ige tagi bεxεne yigi saxi n tan nin,
 Tarasisi kunkine sigama kunkin bonne yεε ra,
 sa fa ε diine ra sa keli yire makuyeni

* **60:7: 60.7Kedari** findixi Sumayilaa diin nan na. Na feen sεbεxi
 Dunujia Fεlεn 25.13 kui.

e nun e gbeti fixen nun e xemana Alatalaa xinla fe
ra, ε Ala,
Isirayilaa Ala Sarijanxina,
naxan noron fixi ε ma.

10 Xɔne ne mɔn ε taan makantan yinna tima nɛn,
e mangane yi findi ε walikene ra,
bayo n na ε naxankata nɛn n ma xɔlo gbeeni,
koni n kininkininma nɛn ε ma n ma hinanni.
11 ε taan so dɛene luma nɛn nabixi habadan,
e mi balanjɛ kɔεen na e mi balanjɛ yanyin na,
alogo siyane nafunle xa so ε konni,
e nun e mangane nun e fɔxɔ ra birane.

12 Bayo, siyaan nun yamanan naxanye mi wale ε
tan xa,
ne halagima nɛn.
E raxɔrima nɛn fefe!

13 Liban yamanan binyen fama nɛn ε konni,
fɔfɔne nun gbinjene nun xarinne birin
alogo e xa fa n ma yire sarijanxin nayabu,
alogo n xa n san tiden binyen nagbo ayi.

14 ε naxankata muxune diine fama nɛn,
e fa e felen ε yetag,
muxun naxanye ε rajaxuxi,
ne birin yi fa e xinbi sin ε bun ma.

E yi a fala ε ma,
a “Alatalaa taana,
Isirayilaa Ala Sarijanxina taana, Siyon.”

15 ε yi rabejinxsi, ε rajaxu,
muxu yo mi yi fa danguma ε konni.
Iki, n xunna kenla fima ε ma nɛn habadan,

n yi ε findi səwa xunna ra mayixεtε nun
mayixεtεne xa.

16 Ε siyane nun e mangane nafunle donma nən,
nayi, ε yi a kolon
a n tan nan Alatala ra
naxan ε rakisima,
ε xunbamana, Yaxubaa Ala Sənbəmana.

17 N xəmaan nafama nən ε ma sulan յəxəni,
e nun wure gbetina wure fəren յəxəni.
N sulan nafama ε ma nən wudin յəxəni,
e nun wuren na gemən յəxəni.
N yəeratine nun kuntigine fi ε ma
naxanye bəjəe xunbenla nun tinxinyaan nasoma.

18 Gbalona fe mi fa məma ε yamanani,
hanma kalana hanma halagina ε bəxən danne ra,
ε yi ε taan makantan yinna xili sa “Marakisina,”
ε yi ε taan so dəne xili sa “Tantunna.”

19 Sogen xa mi fa findima kənənna ra ε xa yanyin
na,
hanma kike dəgəna kəeən na,
koni Alatala nan fa findima kənənna ra ε xa
habadan,
ε Ala yi findi ε binyen na.

20 Sogen mi fa birama ε konni sənən,
kiken mi fa godoma ε konni,
bayo Alatala nan findima kənənna ra ε xa habadan
ε sunu ləxəne yi jan.

21 Nayi, tinxin muxune nan tun fa luma ε ya-
manani,
yamanan findima nən e gbeen na habadan.

E tan findima n_{en} n ma sansi sonla ra,
 n naxan sixi n yiine ra,
 alogo e xa n ma binyen makenen.
²² Naxan xurun ε tagi,
 na muxu wuli keden naminima n_{en},
 muxudina ε tagi,
 na b_əns_ənna yi findi siya s_ənb_əmaan na.
 N tan Alatala,
 n na feene rabama n_{en} mafur_{en},
 e waxatin na a li.

61

Marakisi xerana

¹ Marigina Alatalaa Niina n yi,
 bayo Alatala bata n sugandi,
 a n xa Xibaru Fajin nali yiigelit_əne ma,
 a bata n nasiga
 a n xa muxu b_əj_əe kalaxine mali,
 a n xa x_ər_əya feen kawandin ba suxu muxune xa,
 e nun kasorasane bej_əin fena.
² N yi Alatalaa hinan j_əneena fe rali
 e nun en ma Ala gbeej_əx_ə l_əx_əna,
 alogo n xa muxu sunuxine madend_ən,
³ naxanye wugama Siyon taani,
 n yi ne ralimaniya.
 Benun e xa xuben sa e xunni sununi,
 n yi mangaya kom_əti fajin so e xun na,
 n sewa turen sa e xunni
 benun a xa findi sunun na,
 n tantun dugin nagodo e ma
 benun a xa findi xaxili kalan na,
 alogo muxune xa a fala e ma misaala ra
 fa fala muxu tinxinxine alo warine,
 Alatala muxun naxanye rasabatixi

alogo a binyen xa makənən.

⁴ E mən singe ra fonne taa xənne tima nən,
e yire kalaxi fonne yitən
e yi taa rabeñinxine ti,
dənaxanye kalaxi
xabu mayixətə danguxine.

⁵ Xənəne findima nən ε xuruse rabane ra,
siya gbətəne diine yi findi ε xee biine nun manpa
bili nakə walikəne ra.

⁶ Koni a falama ε tan ma nən,
a Alatalaa saraxaraline,
a fala ε ma,
a en ma Ala batu muxune.
ε baloma nən siyane nafunle ra,
ε yi ε kanba e binyeni.

⁷ Benun ε xa yagi,
ε seene dəxəde firin sətəma nən.
Benun ε xa rayarabi,
ε gbelegbelema nən səwani ε kəəna fe ra.
ε yi kəən dəxəde firin sətə ε yamanani
ε yi habadan səwan sətə.

⁸ Bayo, kiti kəndən nafan n tan Alatala ma,
muñan nun tinxintareyaan najaxu n ma.
N na ε saranma nən n ma tinxinni,
n yi habadan layirin xidi en tagi.

⁹ ε bənsənna kolonma nən siyane tagi,
ε yixətəne yi kolon yamanan muxune birin yε.
Naxan yo na e to,
a a kolonma nən
a Alatalaa duba diine nan e ra.

Ala wali fəj i kolon bətina

10 N s̄ewama n̄en Alatala yi,
 n niin yi s̄ewa n ma Ala yi,
 bayo a bata n maxidi marakisi dugine yi,
 a yi tinxinyaan nagodo n ma
 alo domana,
 alo x̄em̄en naxalandi kanna a xunna maxidima kii
 naxan yi alo saraxaralina
 alo naxalandina a maxidi seene soma kii naxan yi.
11 Marigina Alatala tinxinyaan nun tantunna
 raminima n̄en siyane birin yetagi
 alo b̄oxən soli seene raminin kii naxan yi,
 alo nakəɔn sansine ramini kii naxan yi.

62

Yerusalen taan nakisi fena

1 Siyon taana fe ra,
 n mi n dunduma,
 Yerusalen ma fe ra,
 n mi n naxarama,
 han a tinxinyaan yi makənen
 alo sogen tematəna,
 a marakisin yi mayilen
 alo xaye xidi degene dimini.

2 Nayi, siyane ε tinxinna toma n̄en
 mangane birin yi ε binyen to,
 ε yi xili nənen sətə,
 Alatala na naxan fala a deen na.

3 ε findima n̄en manga kəməti mayilenzin na
 Alatala yii,

e nun mangaya taxamaseri namuna ε Ala yii.

4 A mi fa falama ε ma sənən,
 fa fala “Yama rabejinxina.”

A mi fa falama ε b̄oxən ma sənən

fa fala “Bəxə raxərixina.”
 Koni ε xili bama nən
 fa fala “N nafan yirena,”
 a fala ε bəxən ma
 fa fala “Naxalan futuxina.”
 Bayo ε rafan Alatala ma,
 a findima nən ε bəxən kanna ra.
 5 Ε diine ε yamanan masuxuma nən
 alo banxulanna sungutunna futuma kii naxan yi,
 ε yi findi səwan na ε Ala xa
 alo naxalandina a xəmən nasəwama kii naxan yi.

6 Yerusalən kaane, n bata kantan tiine dəxə ε taan
 makantan yinna xuntagi,
 kəeən nun yanyin na,
 e mi e dunduma.
 Ε tan naxanye taana fe rabirama Alatala ma
 ε nəma a maxandε,
 ε nama ε matabu de!
 7 Ε mən nama tin
 a fan xə a raxara
 han a yi Yerusalən rasabati,
 bəxə xənna muxune birin yi a tantun.

8 Alatala bata a kələ a yiifanna nun a sənbə gbeeni,
 a naxa,
 “N mi fa ε bogi seene soma ε yaxune yii e balon na
 mumε,
 xənne mi fa ε manpa nənən minjə mumε,
 ε wali xənna.
 9 Koni naxanye bogi seene xabama,
 ne nan e donma
 e Alatala tantun,
 naxanye na manpa bogine malan,
 ne nan e igen minma

n ma yire sarijanxin yinna kui.”

10 Ε mini,
 ε mini taan so dεeene ra!
 Ε kirani tən yamaan yεε ra!
 Ε kiraan nafala,
 ε a rafala, ε gemene ba a xən,
 ε taxamasenni te, a siyane xa fa.
11 Ε a mato, Alatala a xuiin naminima
 han bəxən danne ra,
 a naxa, “Ε a fala Siyon kaane xa,
 ε naxa, ‘Ε a mato,
 ε rakisimaan fama!
 Ε a mato, a fama
 e nun a muxu sətəxine,
 a kəntənna biraxi a fəxə ra.’ ”
12 A falama nən ne ma
 a “Yama Sarijanxina,
 Alatalaa Muxu Xunbaxine.”
 A falama nən ne ma
 a “Ala Yamaan Naxan Xən Fenxi,
 Taan Naxan Mi Fa Rabejinxı.”

63

Ala gbeenəxə ləxəna

¹ Nde ito ra
 naxan fama sa keli Edən yamanani,
 naxan keli Bosara taani,
 dugi gbeela ragodoxi a ma,
 a maxidixi dugi mayilenxini,
 a sigan tima xunna kenli,
 a sənbən binyeni?
 Ala naxa, “N tan na a ra,
 naxan falan tima tinxinni
 naxan muxune rakisima a sənbəni.”

² Nanfera i ya dugine gbeeli
alo naxanye manpa bogine yibodonma manpa ige
badeni?

³ Ala naxa, “N kedenna nan yi manpa bogine
yibodonma manpa ige badeni
siyane muxu yo mi yi n fëma.
Nayi, n yi e yidin n ma xələni,
n fitinaxin yi e yibodon,
e wunla yi xuya n ma dugine ra,
e yi gbeeli.

⁴ Bayo gbeeñəxə ləxəna fe yi n bəñəni.
N ma yamaan xunba ñεen bata a li.

⁵ N muxune fen nən,
koni muxu yo mi fa n mali!
N kabə na feen ma,
fa fala muxu yo mi fa n sənbə so.
Nayi, n yətəen yiin nan marakisini tən,
n ma xələn yi findi n sənbən na.

⁶ N yi yamanane yibodon n ma xələni,
n fitinaxin yi e halagi,
n yi e wunla xuya bəxən ma.”

Marabirana Alaa walifajine ma

⁷ N na Alatala hinan wanle rabirama nən muxune
ma,
a lan a xa tantun naxanye fe ra,
Alatala feen naxanye birin ligaxi en xa,
a fanna Isirayila yamaan xa naxan gbo,
a naxan birin ligaxi a kininkininna nun a hinan
gbeeni.

⁸ Bayo, a bata yi a fala, a naxa,
“N ma yamaan nan e ra yati,
n ma diin naxanye mi n yanfə!”
A yi findi e rakisimaan na.

⁹ E tɔrɔne birin yi a fan tɔrɔ,
malekan naxan a yetagī,
na yi e rakisi.

A yeteeñ yi e xunba a xanuntenyaan nun a kinink-
ininni.

A tan nan e tongo,
a e mali waxati danguxine birin yi.

¹⁰ Koni e murutē nən,
e yi a Nii Sarıhanxin nafɔrɔ a ma.

A yi findi e yaxun na,
a tan yeteeñ yi e yengē.

¹¹ Nayi, waxati danguxine fe yi rabira a yamaan
ma, Musaa waxatina,

e yi a fala, e naxa,

“Ala minen naxan e ragidi baani,
e nun a yamaan yεeratine?

A minen,
naxan yi a Nii Sarıhanxin nagodoma e tagi?

¹² Naxan a yii sənbəmaan makənen Musa xa,
a yi lu a xən,
a yi igeni taxun e yetagī,
alogo a xinla xa lu habadan.

¹³ Nde yi tixi e yεε ra dangu tilinna xənna ma?

E mi e sanna radin
alo soon nəma a giyε tonbonni.

¹⁴ Alatalaa Nii Sarıhanxin yi e xali matabuni
alo xuruseen naxan godoma lanbanni.

I tixi i ya yamaan yεε ra na kii nin
i yi xili binyen sətɔ.”

Yamana Ala maxandina

¹⁵ Ala, i yεε masa nxu ma keli kore,
i nxu mato,

sa keli i dəxəde sarijanxi nərəxini.

I ya xanuntenya gbeen nun i sənbə gbeen minən?
Nxu mi fa i ya marafanna nun i ya kininkininna
toma.

¹⁶ Anu, i tan nan nxu fafe ra!

Hali xa nxu benba Iburahima mi nxu kolon,
xa nxu benba Isirayila fan mi nxu kolon,
i tan Alatala, i tan nan nxu fafe ra,
i xili nən, Nxu Xunbamana

xabu to mi na ra.

¹⁷ Nanfera Alatala,

i nxu makuyama i ya kiraan na,
i nxu bəjəni xədəxə

alogo nxu nama gaxu i yəə ra?

I mən xa fa i ya walikəne fe ra,

i keə bənsənna fe ra.

¹⁸ Yamanan findixi nən i ya yama sarijanxin
gbeen na waxatidi tun,

nxu yaxune yi i ya yire sarijanxini bodon.

¹⁹ Xabu waxati xunkuye

nxu luxi nən

alo i mi yi muxun naxanye kari ra,

e nun i xinla mi falama naxanye xun ma.

Xa i yi kuyeni bəə nun,

xa i yi godee nun,

geyane yi yimaxama i bun ma nən.

64

¹ Alo təə degən təə wolonna ganma kii naxan yi,
igen yi a ramini təən ma,
i yaxune i xinla kolonma na kii nin,
siyane birin yi xuruxurun i yetagi.

² I fe magaxuxine liga nən,
nxu yengi mi yi naxanye ma

i godo nεn,
geyane yi yimaxa i yεε ra.

³ Xabu a rakuya, a munma kolon,
tuli yo munma a mε,
yεεn munma a to singen,
fa fala alana nde na,
ba i tan na
muxuna a yigi sε naxan yi,
a yi a mali.

⁴ I muxuni suxuma
naxan tinxinna ligama sεwani,
naxan a xaxili luma i ya kiraan xɔn.
Koni i bata xɔlɔ
bayo nxu luxi yulubin nan ligε waxatin birin.
Nayi, nxu kisima di?

⁵ Nxu birin bata lu
alo se haramuxine,
nxu kεwali tinixinxine birin luxi
alo dunkobi xɔsixina.
Nxu birin xarama ayi
alo nɔxɔnde xarene,
nxu yulubine nxu xalima alo foyena.

⁶ Muxu yo mi na naxan i xinla xandima,
a yi kata, a bira i fɔxɔ ra.
Bayo i bata i yεtagin luxun nxu ma,
i yi nxu lu halagini nxu yulubine fe ra.

⁷ Anu, Alatala, i tan nan nxu fafe ra.
Fεjε bεndεn nan nxu tan na,
fεjε rafalan nan i tan na.

I tan nan yii fɔxɔ nxu tan birin na.

⁸ Alatala, i nama xɔlɔ han a dangu ayi,
nxu yulubine fe nama rabira i ma han habadan.
Yandi, nxu mato,

i ya yamaan nan nxu birin na!

⁹ I ya taa sarijanxine bata findi tonbonne ra.

Siyon taan bata findi tonbonna ra,

Yerusalen taan bata findi yire rabejinxin na.

¹⁰ Nxo Ala Batu Banxi sarijanxi noroxina,

nxu benbane yi i tantunma dənaxan yi,

teen bata na gan.

Nxu rafan se kəndəne birin bata kala.

¹¹ Alatala, tərəni ito birin yi,

i mən mi fe ligama?

I mən luma dunduxi nən,

i yi nxu ratərən han a dangu ayi ba?

65

Kiti famatəna

¹ Naxanye mi yi n maxədinma,
n bata n yetə yita ne ra.

Naxanye mi yi n fenma, ne bata n to.

Yamaan naxan mi yi n maxandima n xinli,
n yi a fala ne xa, n naxa,
“N tan ni i ra! N tan ni i ra!”

² N na n yiini bandunma yama murutəxin xa
fərijən gbən,
naxanye sigan tima kiraan xən
naxan mi fan,
e lu e yetə miriyane fəxə ra.

³ Yamaan na a ra
naxan n naxələma n yetəgi
e saraxane bama kide nakəne yi
e wusulanne gan saraxa gande bitikidi daxine
fari,*

* **65:3: 65.3Bitikidin** mən falama yirena nde yi fa fala “**Birikidina**.”

⁴ e dəxəma gaburu yirene yi,
e kœen nadangu faranne ra,
e xəse subene don.

Donse haramuxine nan e goronne kui.

⁵ E a falama, e naxa,
“I masiga, i nama i yiin din n na,
n ma sarijanna nərən gbo i ma.”

Na falana n tərəma
alo təe tutina n jœni,
təen naxan luma dəgə waxatin birin.

⁶ Koni ito nan səbəxi n yətagi:
N mi n dundə na feene ma mumə,
n na e saranma nən a dəfexin na yati!

⁷ N na e hakəne yatəma nən
e nun e benbane hakəne!
E to wusulanna gan saraxan na geyane fari
e n naxələ yire matexine fari,
n na e saranma nən e kəwali fonne ra a dəfexin na.
N tan Alatala naxa na kiini.

⁸ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“Ige paxumən na to manpa bogi tənsənna naxan
yi,

muxune a falama nən, e naxa,

‘I nama a kala,
bayo se fajina nde a yi!’

N tan fan a ligama na kii nin n ma walikəne fe ra,
alogo e birin nama halagi.

⁹ N mayixətəna nde raminima nən Yaxuba
bənsənni,
n yi n ma geyane findi Yuda bənsənna ndee gbeen
na,
n naxanye sugandixi,
e yi findi ne kəen na,

n ma walikene yi dəxə e yi.

¹⁰ Sarən yamanan yi findi xuruse rabaden na,
Akori lanbanna yi findi jinge kurune saden na
n ma yamaan xa naxan n fenma.”

¹¹ “Koni ε tan naxanye ε mema Alatala ra,
ε jinan n ma geya sarijanxin xən,
ε yi donseene rafala Gadi suxuren xa
ε yi igelengenne rafe dəlo basanxine ra Meni sux-
uren xa,

¹² n sayaan nan nagidima ε ma silanfanna ra.
Ε birin ε xinbi sinma nən,
ε kəe raxaba,
bayo n bata xinla ti,
ε mi n yabi,
n falan ti, ε mi ε tuli mati n na.
Naxan jaxu Ala yee ra yi,
ε yi na liga,
naxan mi rafan n ma,
ε yi na sugandi.”

¹³ Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi,
a naxa, “N ma walikene e dəgema nən,
koni kaməna ε tan suxuma nən.
N ma walikene e minma nən,
koni min xənla ε tan suxuma nən.
N ma walikene sewama nən,
koni ε tan yarabima nən.

¹⁴ N ma walikene e xuini tema nən jaxanni
e bəjənən sewaxin na,
koni ε tan, ε xuini tema nən səxəlen nin,
ε bəjənə kalaxin na,
ε gbelegbele nii raforenı.

15 Ε xinla findima nən danga ti seen na n ma muxu
sugandixine xa, e naxa,

‘Marigina Alatala xa i fan faxa alo ne!’

Koni n ma walikene tan xili gbete sətəma nən.

16 Naxan na duban ti yamanani,
na duban tima nən Ala jəndin kanna xən ma.
Naxan na a kələ yamanani,
na a kələma Ala jəndin kanna nin,
bayo jinan tima nən tərə danguxine xən ma,
e bama nən n yətagi.

17 Amasətə n kore xəri nənen nun bəxə xəri nənen
dama nən,

jinan yi ti waxati danguxin xən,
miri mi fa tima a xən mume!

18 Koni ε səwama nən han habadan,
ε lu naxanni na fe ra n naxan dama.

Bayo, n Yerusalən dama səwan nan xili yi
a muxune yi lu naxanni.

19 N Yerusalən findima nən səwan na n xa
n yi naxan n ma yamani.

Wuga xuiin nun gbelegbele xuiin mi fa məma a yi
sənən.

20 A mi fa ligama mənni
diin bari nənen yi faxa,
a na xii dando ti,
hanma fonne mi e siimayaan dəfe,
bayo muxun naxan mi forixi e tagi,
na mi faxə jee kəmən xanbi.

Yulubi kanna naxan ma siimayaan mi danguma
jee kəmən na,

na yatəma dangatən nan na.

21 E banxine tima nən,
e dəxə e kui,
e sansine sima nən,

e yi e bogine don.

²² E mi fa banxine tima,
muxu gbete yi dəxə e kui.
E mi fa sansine sima,
muxu gbete yi e bogin don,
bayo n ma muxune siimayaan luma nən
alo wudina,
n ma muxu sugandixine sewama nən e wali xənne
fe ra.

²³ E mi fa walima fuuni,
e mi fa diine barima,
gbalon yi e sətə,
bayo e findima yamaan nan na
Alatala barakan sama naxanye fe yi,
e tan nun e yixetene.

²⁴ Nayi, benun e xa n maxandi,
n bata e yabi,
e nəma falan ti, n bata e xuiin name.

²⁵ Kankon nun yexee diina e degema nən e bode
xən,
yatan sexən donma nən alo ningena,
burunburunna yi findi sajin balon na.
E mi fe naxi yo ligama,
kala yo mi fa tiye n ma geya sarijanxin yire yo yi!”
Alatala naxa na kiini.

66

Ala batu ki kendəna

¹ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“Kore xənna nan n ma manga gbeden na,
bəxən yi findi n san tiden na.
E nəe banxin mundun tiye n xa,
n ma matabuden finde minən na?
² N tan nan seni itoe birin daxi,

e yi lu na.

Nayi, n na n yeeen tima muxun sifani ito nan na:
 t̄r̄o muxun naxan niin s̄ox̄lexi,
 naxan xuruxurunma gaxuni n ma falan bun.”
 Alatalaa falan nan na ra.

³ Naxan na jingen ba saraxan na
 na yat̄ema n̄en alo muxu faxana,
 naxan na yex̄eен ba saraxan na,
 na luxi n̄en alo a baren nan faxama,
 naxan na bogi se saraxan ba,
 na luxi n̄en
 alo a x̄esen wunla nan nalima n ma,
 naxan na wusulanna gan,
 na luxi n̄en
 alo a suxuren nan kima,
 na muxune birin biraxi e yete kirane nan f̄ox̄o ra,
 e haramu feene yi rafan e ma.

⁴ N fan fe x̄dex̄en nan nagidima e ma.
 N na e gaxu feen nafama n̄en e ma,
 bayo n bata xinla ti,
 muxu yo mi a ratin,
 bayo n bata falan ti,
 muxu yo mi a tuli mati n na.
 Koni naxan napaxu n ma,
 e yi na ligā,
 naxan yo mi rafan n ma,
 e yi na sugandi.

Ala a yamaan madend̄enma n̄en

⁵ E tuli mati Alatalaa falan na,
 ε tan naxanye xuruxurunma gaxuni a falan bun
 ma.
 A naxa, “Ε ngaxakedenne ito nan falaxi,
 ε rajaxu naxanye ma,

naxanye e mεma ε ra n xinla fe ra,
e naxa, ‘Alatala xa a binyen mayita,
nxu yi ε sewan to!’

Koni e tan nan yagima.

⁶ Sənxə xuiin minima nən taani!
Gbelegbele xuiin yi mini Ala Batu Banxini!
Alatala nan a yaxune saranma e kewanle ra.”

⁷ “Benun a kuiin xa keli a ra,
a bata diin xali,
benun a xa diin barin xəlen kolon,
a bata a dii xəmen bari!

⁸ Nde bata na fe sifan mε singen?
Nde bata na fe sifan to singen?
Yamanan tiyε ləxə kedenni ba?
Siyana nde noε sətε ləxə kedenni ba?
Anu, Siyon taan luxi nən
alo naxalan fudikanna,
a kuina a xələ fəlxı nən tun,
a yi a yamaan bari!”

⁹ Alatala naxa,
“N tan dii bari waxatin nafε ba,
diin mi bari?
Xa n tan nan diin barin nagidixi,
n tondε na ma ba?”
Ε Ala naxa na kiini.

¹⁰ Ε naxan Yerusalən kaane xən,
a xa findi ε sewa xunna ra,
a rafan ε tan naxanye birin ma!
Ε naxan Yerusalən kaane xən han,
ε tan naxanye birin sunuxi a fe ra.
¹¹ Amasətə, a luma nən alo ε nga,
ε yi a xijən min, a yi ε madəndən.

Σ lugoma nən,
 ε yi a fanna nun a binyen kolon.

12 Bayo Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 “N bəŋe xunbenla rasigama Yerusalən ma nən alo
 baana,

e nun siyane nafunla alo fufana.

Σ xijən minma nən, ε yi banba,
 ε masugusugu xinbin fari,

13 alo muxuna nga a madəndənma kii naxan yi,
 n fan ε madəndənma na kii nin.

Σ madəndənma nən Yerusalən taani.”

14 Σ na toma nən,
 ε bəŋen yi lu səwaxi,
 ε mən yi sabati alo səxəna.

Alatala a sənbən yitama nən a walikəne ra,
 a yi a xələn yita a yaxune ra.

15 Bayo Alatala fama təən nan na,
 a yənge so wontorone luxi
 alo wuluwunla,
 alogo a fitinaxin xa a xələn nakamali
 a kənkə xuiin yi rakamali təə dəgə gbeen na.

16 Alatala muxune birin makitima nən
 təən nun silanfanna ra.

Alatala muxu faxaxine rawuyama ayi nən.

17 Naxanye e yitənma,
 e yetə rasarijan
 alogo e xa siga kide nakəne yi,
 e biraxi e bode fəxə ra,
 siga nakən tagini,
 e tan naxanye xəsə subene nun suluməne nun
 haramu seene donma,
 ne birin halagima nən e bode xən.
 Alatalaa falan nan na ra.

Ala siyane birin malanma nən

¹⁸ Ala naxa, “N na e kewanle nun e miriyane kolon. Siyane nun xuine birin malan waxatin bata a li. E fama nən, e yi n ma binyen to.

¹⁹ N taxamasenna sama nən e tagi: yamaan muxu dənxən naxanye luxi e nii ra, n na ndee rasigama nən siyane ma, siga Tarasisi kaane nun Pulone ma e nun Ludu kaane, xali woli kəndəne. Ndee mən yi siga Tubali nun Girəki yamanani e nun fəxə ige tagi bəxə makuyene, naxanye mi n xinla fe məxi, naxanye mi n ma binyen toxi, e yi n ma binyena fe fala siyane tagi.

²⁰ E fama nən ε ngaxakedenne birin na, keli siyane birin yi, e findi kiseene ra Alatala xa, e fa soone fari e nun wontorone nun wontoro xunna soxine kui e nun sofanle nun nəgəməne fari, fa n ma geya sarijanxin fari Yerusalən yi. Alatala naxa na kiini. E fama e ra nən alo Isirayila kaane fama e bogi se saraxane ra Alatala Batu Banxini kii naxan yi goron sarijanxine kui.

²¹ N mən e tan ndee findima nən saraxaraline nun Lewi bənsənna muxune ra.” Alatala naxa na kiini.

²² “Ε xinla nun ε yixətene luma nən n yetagi alo kore xəri nənen nun bəxə xəri nənen luma n yetagi kii naxan yi,
n fama naxanye dadeni.”

Alatalaa falan nan na ra

²³ “Nayi, kike nənε yo kike nənε,
Matabu Ləxə yo Matabu Ləxə,
adamadiine birin fama nən,
e fa e xinbi sin n bun ma.”

Alatala naxa na kiini.

²⁴ “E na mini,

e yi muxune binbine to,
naxanye murutexi n xili ma.
Kunla naxanye e donma,
ne mi faxε mumε,
tεen naxan e ganma,
na mi tuyε mumε!
Adamadiine birin yi kabε e tօrօyaan ma.”

Kisin Kiraan Kitabuna

**The Holy Bible in the Yalunka language of Guinea.
La Sainte Bible en langue Yalunka avec le titre: «Kisin
Kiraan Kitabuna» Publié par Traducteurs Pionniers
de la Bible en collaboration avec la mission MCA à la
Préfecture de Faranah, République de Guinée 2012**

**Copyright du text: © 2012—Traducteurs Pionniers de
la Bible. Cette création est mise à disposition selon le
Contrat Paternité-Pas d'Utilisation Commerciale-Pas
de Modification 3.0 Unporteddisponible en ligne**

**<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/> ou
par courrier postal à Creative Commons, 171 Second
Street, Suite 300, San Francisco, California 94105, USA.**

copyright © 2012 Pioneer Bible Translators

Language: Yalunka

Translation by: Pioneer Bible Translators

..

© 2012 Traducteurs Pionniers de la Bible

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-07-10

ccx

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 26 Jul 2025 from source files
dated 10 Jul 2025
47153269-13a8-5fdd-8537-530b29da9f78